

ปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว ของนักเรียน
มัธยมศึกษาตอนปลาย ในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ตุลาคม 2558

ปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว ของนักเรียน
มัธยมศึกษาตอนปลาย ในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

การค้นคว้าแบบอิสระนี้เสนอต่อมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของ

การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสาขารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ตุลาคม 2558

ปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย
ในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

รุ่งนภา มหาวรรณศรี

การค้นคว้าแบบอิสระนี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบ

คณะกรรมการที่ปรึกษา

.....ประธานกรรมการ .....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ดร. กฤษณา กาเผือก) (รองศาสตราจารย์ ดร. วราภรณ์ บุญเชียง)

.....กรรมการ .....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร. วราภรณ์ บุญเชียง) (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เดชา ทำดี)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เดชา ทำดี)

30 ตุลาคม 2558

© ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าแบบอิสระฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ดร.กฤษณา กาเผือก ประธานกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ รองศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ บุญเชียง อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เดชา ทำดี อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมการค้นคว้าแบบอิสระ ที่กรุณาเสียสละเวลาในการให้ความรู้ คำแนะนำ และแนวทางที่เป็นประโยชน์ในการศึกษา ตลอดจนช่วยตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องของการค้นคว้าแบบอิสระ ด้วยความเอาใจใส่ สอนความเป็นนักวิชาการและนักวิจัย ตลอดจนสนับสนุนให้กำลังใจแก่ผู้ศึกษาด้วยดีเสมอมาจนการค้นคว้าแบบอิสระฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระทุกท่าน ที่กรุณาให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ เพื่อให้การค้นคว้าแบบอิสระสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้ทรงคุณวุฒิ ดร.ภัทรพรรณ ทำดี นางสาวจรรววรรณ ของจา และนางสาวจันทร์รัตน์ นฤมิตวิชยพันธ์ ที่กรุณาตรวจสอบเครื่องมือ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ คณะกรรมาธิการทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ในการศึกษาอันเป็นพื้นฐานในการทำการค้นคว้าแบบอิสระ

ขอขอบคุณนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาต้นปลายและผู้ปกครอง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ทุกท่านที่กรุณาเสียสละเวลาในการตอบแบบสัมภาษณ์ และให้ความร่วมมือในการวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณเพื่อนร่วมงาน รวมทั้งพี่ๆ น้องๆ ปริญาโท ปริญาเอก หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต ภาคพิเศษ รุ่นที่ 10 ทุกคน ตลอดจนผู้ใกล้ชิดทุกท่านที่สนับสนุนให้กำลังใจและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งตลอดระยะเวลาการศึกษา

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา สามี และลูก ผู้เป็นที่รักและเคารพ ที่ให้กำลังใจ และให้การสนับสนุนจนการศึกษาครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยดี คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการค้นคว้าแบบอิสระฉบับนี้ ผู้ศึกษาขอมอบแด่คณาจารย์ ครอบครัวยุ และผู้เกี่ยวข้องทุกๆ ท่าน

รุ่งนภา มหาวรรณศรี

หัวข้อการค้นคว้าแบบอิสระ	ปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว ของนักเรียน มัธยมศึกษาตอนปลาย ในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่	
ผู้เขียน	นางสาวรุ่งนภา มหาวรรณศรี	
ปริญญา	สาขารณศาสตรมหาบัณฑิต	
คณะกรรมการที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. วราภรณ์ บุญเชียง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เดชา ทำดี	อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บทคัดย่อ

ปัจจัยด้านปัจจัยด้านการเลี้ยงดู การเฝ้าสังเกต และด้านความใกล้ชิดของผู้ปกครอง เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวเนื่องจากปัจจัยทั้ง 3 ด้านนี้ เป็นส่วนหนึ่งในการสร้างสัมพันธภาพของผู้ปกครองกับวัยรุ่น ซึ่งการศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว การสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว รวมทั้งความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา คือ นักเรียนกำลังศึกษาในมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 ปีการศึกษา 2558 ภาคการศึกษาที่ 1 เขตอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ทั้งหมดจำนวน 3 โรงเรียนจำนวนทั้งสิ้น 285 ราย รวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2557 ถึง เดือนสิงหาคม 2558 เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและการทดสอบความสัมพันธ์โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ซึ่งมีการกระจายของข้อมูลแบบปกติ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

ผลการวิจัยพบว่าความสัมพันธ์ปัจจัยด้านข้อมูลทั่วไปกับการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว พบว่า ปัจจัยด้านรูปแบบของครอบครัว การมีพี่น้องเพศเดียวกัน และเพศของวัยรุ่น พบว่าไม่มีความสัมพันธ์ต่อการสื่อสารเพศในครอบครัว ($r = -0.005, 0.011$ และ 0.109) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p < 0.001$ แต่เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านการเลี้ยงดู การเฝ้าสังเกต และด้านความใกล้ชิดกับการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว พบว่า ปัจจัยด้านการเลี้ยงดู การเฝ้าสังเกต และด้านความใกล้ชิด พบว่า มีความสัมพันธ์ต่อการสื่อสารเพศในครอบครัว ($r = 0.212, 0.238$ และ 0.197)

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 และผลการสัมพัทธ์จากแบบสัมพัทธ์แบบมีโครงสร้าง ตาม ประเด็นของการให้คำปรึกษาแนะนำและพูดคุยเรื่องเพศระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง คือ ประเด็นในเรื่องเกี่ยวกับการคุมกำเนิด โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และการวางตัวเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยปัจจัยด้านการเลี้ยงดู การเฝ้าสังเกต และด้านความใกล้ชิด มีความสำคัญต่อการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว ดังนั้นบุคลากรทางด้านสาธารณสุขและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรตระหนักและให้ความสำคัญกับปัจจัยดังกล่าว เพื่อวางแผนที่มีประสิทธิภาพในส่งเสริม และสนับสนุนการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวที่เหมาะสม ทั้งนี้เพื่อลดพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

Independent Study Title Factor Influence Family Communication on Sexual Issues Among Secondary School Students in Chiang Dao District, Chiang Mai Province

Author Ms.Rungnapha Mahawannasri

Degree Master of Public Health

Advisory Committee Associate Professor Dr. Waraporn Boonchieng Advisor
Assistant Professor Dr. Decha Tamdee Co-advisor

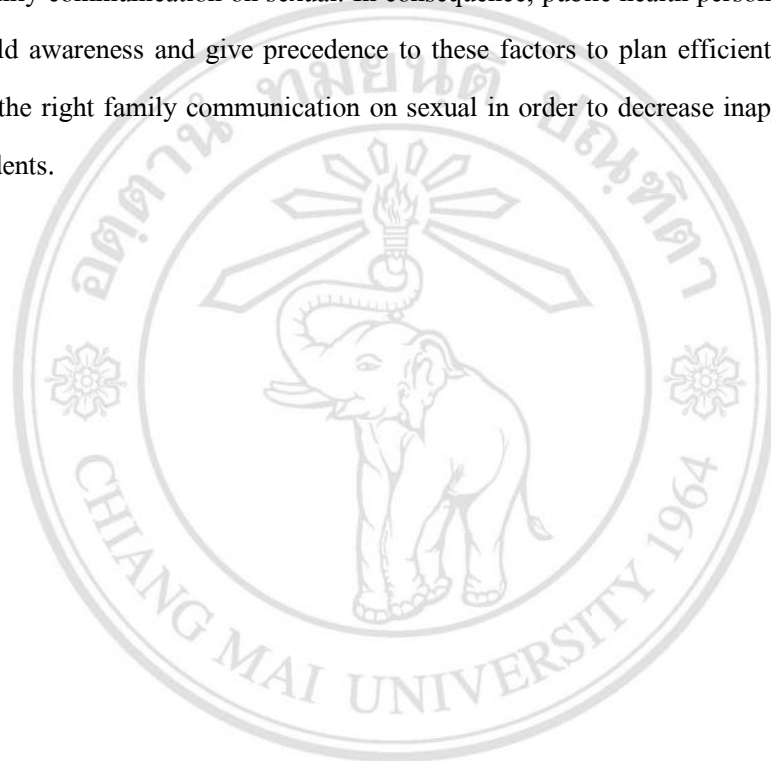
ABSTRACT

Caring factor, noticed factor and parents closeness factor are factor influence family communication on sexual due to these three factors are part of relation creating of parents and teenager. The objectives of this study are to study factor influence family communication on sexual, family communication on sexual, including relation of factor influence family communication on sexual of senior high school students. The subjects in the study included students who are studying in Matthayom 4-6, term 1 in academic year 2015 in Chiang Dow District, Chiang Mai province. There are 3 schools and 285 students. The Data was collected during December 2014 to August 2015. The study instrument was questionnaires and interview that are provided data analysis organization by using descriptive statistics and relational test by using Pearson's correlation coefficient that was a normality distribution and was confidence level at 95 percent.

The study found that factor relation of general information with family communication on sexual found that family format factor, the same sexual siblings and sex of teenager found that they weren't related with family communication on sexual ($r=-0.005$, 0.011 และ 0.109) which was statistic significance $p<000$ but when they were considered of caring factor, noticed factor and parents closeness factor with family communication on sexual found that caring factor, noticed factor and closeness factor found that they related with family communication on sexual ($r = 0.212$,

0.238 และ 0.197) which was statistic significance as level 0.05. In addition, the results from the interview as data analysis organization followed issues of consulting, recommendation and discussing about sex between student and parents that was issue about birth control, sexual transmitted disease and behavior when they go to teenager.

The results of this study indicated that caring factor, noticed factor and closeness factor were important at family communication on sexual. In consequence, public health personnel and institute concerned should awareness and give precedence to these factors to plan efficiently in promoting and supporting the right family communication on sexual in order to decrease inappropriate sexual behavior of students.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
ABSTRACT	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
บทที่ 1 บทนำ 1	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การศึกษา	8
คำถามการศึกษา	8
ขอบเขตการศึกษา	8
คำจำกัดความที่ใช้ในการศึกษา	9
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
แนวคิดเรื่องการสื่อสารในครอบครัวเรื่องเพศ	11
แนวคิดเกี่ยวกับจิตวิทยาพัฒนาการและการสอนเพศศึกษาในวัยรุ่น	25
ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารเรื่องเพศของวัยรุ่นกับผู้ปกครอง	36
กรอบแนวคิดในการศึกษา	42
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา	43
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	43
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	45
การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง	47
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	47
การรวบรวมข้อมูล	48
การวิเคราะห์ข้อมูล	49

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการอภิปรายผล	50
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	50
การอภิปรายผล	65
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ	74
สรุปผลการศึกษา	74
ผลการศึกษา	75
ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้	76
ข้อเสนอแนะในการทำการศึกษาค้างต่อไป	77
เอกสารอ้างอิง	78
ภาคผนวก	85
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	86
ภาคผนวก ข เอกสารรับรองโครงการวิจัย	93
ภาคผนวก ง เอกสารคำชี้แจงข้อมูลการเข้าร่วมโครงการวิจัย	94
ประวัติผู้เขียน	99

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 Copyright© by Chiang Mai University
 All rights reserved

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 3-1	ขนาดกลุ่มตัวอย่างของแต่ละโรงเรียนแยกตามชั้น	44
ตารางที่ 4-1	ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	51
ตารางที่ 4-2	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านการเลี้ยงดู การเฝ้าระวัง และด้านความใกล้ชิดของผู้ปกครอง	55
ตารางที่ 4-3	จำนวนร้อยละของปัจจัยด้านการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง	56
ตารางที่ 4-4	จำนวนร้อยละของปัจจัยด้านการเฝ้าสังเกตของผู้ปกครอง	57
ตารางที่ 4-5	จำนวน ร้อยละของปัจจัยด้านความใกล้ชิดของผู้ปกครอง	57
ตารางที่ 4-6	จำนวนและร้อยละของการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว	58
ตารางที่ 4-7	จำนวนและร้อยละของระดับการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว	60
ตารางที่ 4-8	จำนวน ร้อยละของระดับการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวแยกตามเชื้อชาติ และค่าสัมประสิทธิ์ของเชื้อชาติกับการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว	61
ตารางที่ 4-9	ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรที่ศึกษากับสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว	62
ตารางที่ 4-10	ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครอง	62

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ครอบครัวเป็นกลุ่มสังคมที่เล็กที่สุด และเป็นแหล่งแรกที่ทำให้ความรู้ในเรื่องต่างๆ สำหรับการสื่อสารในครอบครัว เป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร ความคิด ความรู้สึก จากการให้ข้อมูลและการพูดคุย โดยใช้ภาษาพูด ภาษาท่าทาง และความรู้สึกเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิด ความรู้สึก ระหว่างกันของสมาชิกในครอบครัว ครอบครัวเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญต่อพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น ซึ่งการสื่อสารภายในครอบครัวระหว่างพ่อ แม่ ลูก เป็นการสื่อสารระหว่างบุคคลที่ถ่ายทอดและบอกเล่าเรื่องราวต่างๆ ของตนให้สมาชิกในครอบครัวได้รับรู้ เช่น เรื่องการเรียน การทำงาน เพื่อน และเรื่องในชีวิตประจำวัน ฯลฯ แต่การสื่อสารภายในครอบครัวเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น กลับเป็นสิ่งที่หลายครอบครัวละเลยและไม่ได้ให้ความรู้ ความเข้าใจที่ดีแก่นุตรหลาน สังคมไทยการพูดการสอนเกี่ยวกับเรื่องเพศถูกมองว่าเป็นการขั้วทางเพศ พ่อแม่มีความลำบากใจในการสอนเรื่องเพศให้กับลูก (ภารดี บุญเพิ่ม, 2544 และมธุรดา เจริญทวีทรัพย์, 2545) เชื่อว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องที่ไม่ควรเปิดเผย ไม่รู้จะสอนอย่างไร และที่สำคัญ คือ กลัวเป็นการชี้โพรงให้กระรอก (จิราพร มลคณ ประเสริฐ, 2545 และสุรีย์พร กฤษเจริญ, 2545) จากผลการทบทวนวรรณกรรม พบว่าพ่อแม่ไทยสอนเรื่องเพศให้ลูกน้อยที่สุดในโลกคือ เพียงร้อยละ 1 เท่านั้น ในขณะที่ค่าเฉลี่ยทั่วโลกคือ ร้อยละ 12 (สุรีย์พร กฤษเจริญ, 2552) แต่อย่างไรก็ตามความคาดหวังของวัยรุ่น พบว่า การให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องเพศแก่วัยรุ่นเป็นลำดับแรกคือ พ่อ/แม่/ผู้ปกครองร้อยละ 60 ครูร้อยละ 45 เพื่อนสนิทร้อยละ 25 และคนที่เด็กอยากจะปรึกษาคือ พ่อ/แม่/ผู้ปกครองร้อยละ 59 เพื่อนสนิทร้อยละ 26 แพทย์ผู้เชี่ยวชาญร้อยละ 19 ครูร้อยละ 15 ไม่กล้าปรึกษาใครน้อยกว่าร้อยละ 5 (ศูนย์เครือข่ายวิชาการเพื่อสังเกตการณ์ และวิจัยความสุขชุมชน มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ, 2552) ทำให้วัยรุ่นแสวงหาความรู้เรื่องเพศจากแหล่งความรู้นอกระบบ เช่น กลุ่มเพื่อน(พิชญ์สินี พงษ์จันมิตร, 2545) การสื่อสารในครอบครัวเกี่ยวข้องกับทัศนคติ เนื่องจาก ครอบครัวเป็นแหล่งแรกสุดที่ทำให้ความรู้ทางสังคม ทัศนคติที่ปลูกฝังในแต่ละคนนั้น เป็นสิ่งคงทนมากที่สุด ภายในครอบครัวพ่อ แม่ มีอิทธิพลมากที่สุดต่อเด็ก พ่อแม่เป็นผู้สร้างวัฒนธรรมขึ้นมาแล้วถ่ายทอดทัศนคติทางวัฒนธรรม ตลอดทั้งมีการฝึกฝนต่อเด็ก พ่อแม่ก็เป็นส่วนหนึ่งในการสร้างทัศนคติ ทัศนคติสามารถเปลี่ยนแปลงได้จะต้องเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบ 4 อย่าง ได้แก่ ผู้ชักจูงหรือแหล่งของสารสื่อ สารสื่อ ช่องทางในการติดต่อสื่อสาร และผู้ถูกชักจูงหรือผู้รับ

(ศรีสุดา วรรณเจริญ, 2548) ซึ่งทัศนคติอาจเกิดขึ้น โดยปราศจากจิตสำนึก (Unconsciousness) ความรู้สึกต่อสิ่งหนึ่งเกิดขึ้น โดยไม่มีการคิด พิจารณาไตร่ตรองแต่อย่างใด ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือ พ่อแม่ ครู ห้ามพูดกับเด็กเกี่ยวกับเรื่องเพศ จนไม่กล้าพูดถึงจนเคยชินกระทั่งมีความรู้สึกว่ายาบคาย น่าอาย ซึ่งในความเป็นจริงควรพูดคุยให้วัยรุ่นได้ตระหนักและมีทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องเพศ ซึ่งเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องธรรมดาสำหรับมนุษย์

ผลจากการที่ประเทศไทยได้มีการพัฒนาเป็นอย่างมาก ส่วนหนึ่งมีผลมาจากการบริโภคเทคโนโลยีต่างๆ รวมถึงสื่อหลายประเภทที่เข้าไปมีบทบาทในการเผยแพร่เนื้อหาสาระสู่วัยรุ่น เช่น โทรทัศน์ วิทยุ นิตยสารต่างๆ และอินเทอร์เน็ต ซึ่งบางครั้ง มีเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมกับกลุ่มวัยรุ่นที่กำลังอยากรู้อยากเห็น โดยเฉพาะเรื่องเพศก็จะเปิดรับเอาสื่อเหล่านี้ โดยที่ไม่มีพ่อแม่ผู้ปกครองในครอบครัวให้การชี้แนะแก่บุตรหลานถึงความเหมาะสม และผลดี ผลเสียที่จะเกิดขึ้น ซึ่งครอบครัวเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อวัยรุ่น เพราะเป็นที่ยอมรับกัน โดยทั่วไปว่าครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดในการฝึกอบรมสั่งสอนจากครอบครัว ดังนั้นครอบครัวจึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมต่างๆ รวมถึงพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นด้วย (ชญญา ดิษเจริญ, 2548) ซึ่งการสื่อสารภายในครอบครัวระหว่างพ่อแม่ ลูก เป็นการสื่อสารระหว่างบุคคลที่ถ่ายทอดและบอกเล่าเรื่องราวต่างๆ ของตนให้สมาชิกในครอบครัวได้รับรู้ เช่น เรื่องการเรียน การทำงาน เพื่อน และเรื่องในชีวิตประจำวันครอบครัวที่มีการสื่อสารกับวัยรุ่น มีการเปิดใจพูดคุยปัญหาเรื่องความรักหรือการคบเพื่อนต่างเพศจากการศึกษาของ Dilorio et al. และคณะ (1999) เสนอแนะว่า บิดามารดาจะสะดวกใจที่จะพูดคุยกับบุตรที่เป็นเพศเดียวกันกับตนการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาว่าควรส่งเสริมให้พูดคุยกันในเพศเดียวกับตน คือ บิดาควรพูดคุยกับบุตรชายมารดาควรพูดคุยกับบุตรสาวและยังพบว่าวัยรุ่นทั้งเพศชายและเพศหญิงจะพูดคุยเรื่องเพศกับมารดามากกว่าบุตรสาวจะพูดคุยเรื่องส่วนตัวกับมารดามากกว่าบิดา (Lefkowitz RJ, 1998) จึงทำให้มารดาพูดคุยเรื่องเพศกับบุตรสาววัยรุ่นได้ดีและมีประสิทธิภาพกว่าบิดา (Rosenthal D, 2003) จากข้อมูลดังกล่าวมารดาจึงถือว่าเป็นแหล่งข้อมูล เป็นผู้ที่จะให้ความรู้และพูดคุยเรื่องเพศกับบุตรสาววัยรุ่นได้ดีที่สุด หากวัยรุ่นได้รับการพูดคุยเรื่องพฤติกรรมทางเพศที่ถูกต้องเหมาะสม จะส่งผลทำให้วัยรุ่นแก้ปัญหาเกี่ยวกับความรักได้ดีกว่าวัยรุ่นที่ครอบครัวปิดกั้น เพราะการสื่อสารกันในครอบครัวสามารถสร้างทักษะในการคบเพื่อนต่างเพศแก่วัยรุ่น ทำให้รู้จักวิธีการป้องกันตนเองในเรื่องของความรักซึ่งอาจก่อให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศได้ แต่การสื่อสารภายในครอบครัวเกี่ยวกับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น กลับเป็นสิ่งที่หลายครอบครัวละเลยและไม่ได้ให้ความรู้ ความเข้าใจที่ดีแก่บุตรหลาน ทั้งๆ ที่เรื่องพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรเป็นเรื่องสำคัญอย่างมากของวัยรุ่น (วรารัณ, 2550) การสื่อสารภายในครอบครัวที่ไม่เหมาะสมอาจก่อให้เกิดปัญหา แต่ในทางกลับกันการสื่อสารที่มีคุณภาพอาจเป็นหนทางหนึ่งในการแก้ปัญหาให้กับครอบครัวได้

โดยเฉพาะปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่น ซึ่งเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน เพราะเป็นปัญหาของครอบครัวและปัญหาของสังคม จากการศึกษาเรื่องความเชื่อเกี่ยวกับการสื่อสารเรื่องเพศระหว่างผู้ปกครองและวัยรุ่นในครอบครัวไทย (วรรณิ เดียววิศเรศ, 2554) พบว่าผู้ปกครองและบุตรวัยรุ่นในครอบครัวไทยมีความเชื่อว่า “เป็นความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ปกครองกับบุตรวัยรุ่นจะสามารถพูดคุยเรื่องเพศด้วยกันได้” อย่างไรก็ตามในสังคมชนบทพบว่าครอบครัวซึ่งเห็นว่าเรื่องการพูดคุยเรื่องเพศในครอบครัว เป็นเรื่องปิดบัง ไม่ควรจะสอนหรือพูดถึงกันอย่างเปิดเผย เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องไม่ดีไม่งาม ไม่เหมาะสมที่จะนำมาบอกเล่าหรือสอนบุตรหลาน ทำให้วัยรุ่นรับสื่อเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะสื่อลามกู้เท่าไม่ถึงการณ์ เพราะขาดการมีส่วนร่วมจากพ่อแม่ผู้ปกครอง ในการชี้แนะควบคุมดูแล จึงทำให้เกิดค่านิยมเรื่องเพศที่ผิด ดังปรากฏผลการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ ของกระทรวงพัฒนาสังคมและคณะพัฒนาสังคม ที่ดำเนินการศึกษาโดยสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2548 ที่พบว่า วัยรุ่นไทยในสังคมชนบทไม่เปิดใจคุยกันพ่อแม่ เกี่ยวกับเรื่องเพศจึงทำให้ตัดสินใจเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัยขึ้น ดังนั้นการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวนับว่าเป็นสิ่งสำคัญ

จากการทบทวนวรรณกรรมปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวมีหลายปัจจัย ปัจจัยภายนอกตัวบุคคลเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการส่งเสริมให้เกิดการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว ปัจจัยอิทธิพลระหว่างบุคคลและปัจจัยอิทธิพลด้านสถานการณ์เป็นปัจจัยภายนอกตัวบุคคลที่สำคัญและมีผลโดยตรงต่อการสื่อสารเรื่องเพศ โดยปัจจัยอิทธิพลระหว่างบุคคลเป็นปัจจัยจากบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในลักษณะของการรับรู้ ถึงความเชื่อ ความต้องการ หรือทัศนคติของบุคคลอื่น ได้แก่ ครอบครัว เพื่อนบ้าน บุคลากรทางด้านสุขภาพที่มีผลต่อการรับรู้ของตนเอง (Pender et al., 2006) จากงานวิจัยของมดลิจันท์ เกียรติสังวร (2542) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาของมารดาแก่บุตรสาววัยรุ่น อำเภอเสนา จังหวัดเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษา ได้แก่ จำนวนบุตรหญิงในครอบครัว ความรู้เรื่องเพศศึกษาของมารดา เจตคติต่อเรื่องเพศศึกษาของมารดา ความสะดวกใจในการสอนเรื่องเพศศึกษาของมารดา และสัมพันธ์ภาพในครอบครัว ส่วนปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์ ได้แก่ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ครอบครัว และสถานภาพสมรส และจากการวิจัยของปริญ นวมมาลา, 2552 บทบาทของสมาชิกหลักของครอบครัวในสังคมชนเมืองที่มีต่อเพศศึกษาของวัยรุ่นไทย กรณีศึกษาชุมชนศาลา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม พบว่า ปัจจัยที่ทำให้สมาชิกหลักหันมาให้ความสนใจในเรื่องเพศศึกษาของบุตรหลาน คืออายุ อาชีพ การศึกษา สถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว สถานะทางสังคม ประสบการณ์ ทัศนคติ ความเชื่อและค่านิยม การเรียนรู้จากสื่อ และสำหรับความใกล้ชิดและความไว้วางใจของลูกที่มีผลต่อผู้ปกครองจะช่วยให้วัยรุ่นมีการสื่อสารเรื่องเพศที่ดี และเมื่อ

วัยรุ่นสื่อสารเรื่องเพศได้ดีกับผู้ปกครอง ในอนาคตเมื่อพวกเขามีคู่อีกก็จะสามารถสื่อสารเรื่องเพศกับคู่อีกในเรื่องเอดส์ การใช้ถุงยางอนามัย และการคุมกำเนิดได้ดีด้วย (Shoop, D.M. & Davidson, P.M., 1994) ทำให้วัยรุ่นมีสุขภาพทางเพศที่ดี มีความรับผิดชอบต่อการมีเพศสัมพันธ์ และให้ความสำคัญกับเพศสัมพันธ์ในแง่ความรัก ความใกล้ชิด ทำให้เป็นผู้ใหญ่ที่รับผิดชอบต่อเรื่องเพศในอนาคต จะเห็นได้ว่าปัจจัยต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้นมีผลต่อการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว

ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรของนักเรียนเป็นปัญหาที่ทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งเป็นปัญหาที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ (เทอดศักดิ์ เดชคง, 2542) จากการสำรวจพฤติกรรมสัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวีในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในปี พ.ศ. 2555 พบว่า นักเรียนชายร้อยละ 5.3 และนักเรียนหญิงร้อยละ 5.1 เคยมีเพศสัมพันธ์แล้ว โดยอายุเฉลี่ยของการ มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกในนักเรียนชายและหญิงที่เคยมีเพศสัมพันธ์แล้ว เท่ากับ 13.2 และ 13.3 ปี ตามลำดับ (การเฝ้าระวังพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวีใน 7 กลุ่มประชากรเป้าหมายพื้นที่กรุงเทพมหานคร, 2554) ซึ่งจากรายงานทางด้านพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ พบว่า วัยรุ่นไทยมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ร้อยละ 52 นิยมมีคู่นอนมากกว่า 1 คน ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุดในโลก และมีใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกเพียงร้อยละ 23 ซึ่งเป็นอัตราการใช้ถุงยางอนามัยน้อยที่สุดในโลก (Patta T, Nuchanat M, 2007) จากสถานการณ์เปรียบเทียบกับต่างประเทศในเอเชีย พบว่า ประเทศไทยการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกทั้งของ เพศหญิงและเพศชายเริ่มเมื่ออายุเฉลี่ยประมาณ 13 ปี (กระทรวงสาธารณสุข, 2550) โดยอายุน้อยสุดที่มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกอายุเพียง 7 ปี (การเฝ้าระวังพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวีใน 7 กลุ่มประชากรเป้าหมายพื้นที่กรุงเทพมหานคร, 2554) ซึ่งองค์การอนามัยโลกกำหนด (WHO) กำหนดไว้ว่าวัยที่สมควรมีเพศสัมพันธ์ คือ วัยรุ่นที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป นอกจากนี้ผลการสำรวจพฤติกรรมและทัศนคติด้านเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นอายุ 16 - 21 ปี หากพิจารณาข้อมูลดังกล่าวตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 เป็นต้นมาจะพบว่า อายุเฉลี่ยของการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกในคนกลุ่มนี้มีค่าอยู่ระหว่าง 12 - 13.5 ปี โดยมีแนวโน้มของอายุของการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกลดลงจนถึงปี พ.ศ. 2554 และกลับเพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2555 จนถึงปัจจุบัน (สำนักกระบวนวิชา กรมควบคุมโรค, 2555) ซึ่งสถานการณ์ที่กล่าวมาส่วนใหญ่แล้วจะเกิดกับเด็กที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียน ซึ่งปัญหาดังกล่าวอาจเป็นผลมาจากนักเรียนขาดความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติที่ถูกต้องในเรื่องเพศ โดยเฉพาะขาดแหล่งข้อมูลหรือแหล่งที่จะขอคำแนะนำปรึกษาได้ เมื่อต้องการความช่วยเหลือ เนื่องจากพ่อ แม่ ผู้ปกครอง คิดว่าเรื่องเพศนั้นเป็นเรื่องน่าอาย น่ารังเกียจ ควรปกปิด ไม่ควรนำมาสอนพูดคุย และความกลัวว่าการสอนเรื่องเพศจะเป็นการชักนำนักเรียนให้เกิดความอยากรทดลองหาประสบการณ์ทางเพศ ประกอบกับสถาบันครอบครัวมีบทบาทที่อ่อนตัวลงพ่อแม่มีเวลาให้การอบรมสั่งสอนและคอย

สังเกตความประพฤติ รวมทั้งการใช้เวลาว่างของลูกน้อยลงจึงทำให้นักเรียนมีเสรีภาพนอกบ้านมากขึ้น (อุดมศิลป์ ศรีแสงนาม.ป.ป. : 3) ทำให้ได้รับการอบรมสั่งสอนและแนะนำจากผู้ใหญ่น้อยลง

ในจังหวัดเชียงใหม่ สถานการณ์ของเยาวชนที่เคยมีเพศสัมพันธ์ จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2550 - 2555 นักเรียน ม. 5 เพศชาย ร้อยละ 16.5, 13.9, 15.8, 24.5, 22.6 และ 18.8 ตามลำดับ เพศหญิง ร้อยละ 10.1, 10.3, 12.4, 14.6, 17.0 และ 11.3 ตามลำดับ (การเฝ้าระวังพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อ HIV จังหวัดเชียงใหม่) จะเห็นได้ว่ามีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆทั้งเพศชายและเพศหญิงซึ่งส่งผลกระทบต่อการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร พบว่าอัตราการคลอดบุตรของหญิงอายุต่ำกว่า 15 ปี ต่อ 1,000 ประชากรหญิงวัยเดียวกันปี พ.ศ. 2543, 2555 ในปี 2543 พบว่าอัตราการคลอด 1.1 - 1.5 ต่อ 1,000 ประชากรหญิงวัยเดียวกัน และในปี 2555 มีอัตราการคลอดเพิ่มขึ้นมากกว่า 20 ต่อ 1,000 ประชากรหญิงวัยเดียวกันและอัตราการคลอดบุตรของหญิงอายุ 15 - 19 ปี ต่อ 1,000 ประชากรหญิงอายุ 15 - 19 ปี พบว่าจังหวัดเชียงใหม่ในปี 2543 มีอัตราการคลอด 30.1 - 45.0 ต่อ 1,000 ประชากรหญิงวัยเดียวกัน และในปี 2555 มีอัตราการคลอดเพิ่มขึ้นเป็น 45.1 - 60.0 ต่อ 1,000 ประชากรหญิงวัยเดียวกัน (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข, 2556) ซึ่งเป้าหมายตัวชี้วัดอัตราการคลอดหญิงอายุ 15 - 19 ปีของประเทศไทยกำหนดไว้ไม่ให้เกินร้อยละ 50 ต่อแสนประชากรหญิงอายุ 15 - 19 ปี ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน ส่งผลกระทบต่อทางด้านสุขภาพ สังคม และเศรษฐกิจทั้งในระยะสั้นและระยะยาว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย และการตั้งครรภ์ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อตัววัยรุ่นเองและเด็กที่เกิดจากแม่วัยรุ่น เช่น การติดเชื้อ เอช ไอ วี สำหรับแม่วัยรุ่นต้องออกจากโรงเรียน การสูญเสียโอกาสในการเรียนในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งมีความสัมพันธ์กับโอกาสในการประกอบอาชีพในอนาคต การเสียชีวิตของทารกในครรภ์หรือขณะคลอด ทารกมีน้ำหนักตัวน้อย มีพัฒนาการช้า พ่อและแม่วัยรุ่นเกิดความเครียด ทะเลาะเบาะแว้ง เกิดปัญหาในครอบครัวตามมา บางรายตัดสินใจทำแท้งเป็นต้น สำหรับปัญหาสุขภาพจากการตั้งครรภ์ของเด็กในวัยเรียน ในช่วงสองปีแรกที่เริ่มมีประจำเดือนที่ตั้งครรภ์ มีความเสี่ยงต่อภาวะครรภ์เป็นพิษ โลหิตจาง ภาวะตกเลือดหลังคลอด เยื่อปมดลูกอักเสบมากกว่าวัยรุ่นที่มีอายุมากกว่า (Neal, Sarah, et al., 2012) ทำให้เกิดการเสียชีวิตจากการคลอดบุตร การเจ็บป่วย และความพิการของวัยรุ่น และพบการเสียชีวิตของทารกในครรภ์ ซึ่งเด็กแรกเกิดจากแม่วัยรุ่นมีจำนวนมากกว่ามารดาอายุระหว่าง 20 - 29 ปีถึง ร้อยละ 50 (World Health Organization, 2012) ผลกระทบทางการศึกษา พบว่าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 - 2552 มีนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 ลาออกจากโรงเรียนกลางคันรวม 135,342 คน ในจำนวนนี้มีสาเหตุจากการสมรสแล้วถึง 19,178 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 14 ของจำนวนนักเรียนที่ลาออกจากโรงเรียนกลางคันทั้งหมด (ข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552) ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ จากรายงานของธนาคารโลกยกตัวอย่างต้นทุนการเสียโอกาสที่เกิดจากการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นและการออก

จากโรงเรียนว่า ถ้าหญิงวัยรุ่นจำนวน 1.6 ล้านคนทั้งหมดที่เคยเรียนจบชั้นมัธยมศึกษา และถ้าแม่วัยรุ่นจำนวนกว่าสองแสนคนมีงานทำแทนที่จะตั้งครรภ์ จะทำให้มีผลผลิตของเคนยาเพิ่ม 3.4 พันล้านเหรียญ (แม่วัยใสความท้าทายการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น, 2556)

ในปี พ.ศ. 2554 WHO ได้จัดทำ Guidelines on preventing early pregnancy and poor reproductive health outcomes among adolescents in developing countries (WHO, 2011) โดยมีเป้าประสงค์เพื่อระบุแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการลดการแต่งงานในผู้ที่มีอายุน้อยกว่า 18 ปี ลดการตั้งครรภ์ในผู้ที่มีอายุน้อยกว่า 20 ปี ลดการมีเพศสัมพันธ์เนื่องจาก การถูกบังคับ และลดการทำแท้งที่ไม่ปลอดภัย รวมทั้งการเพิ่มการเข้าถึงมาตรการคุมกำเนิด และบริการดูแลก่อนคลอด ระหว่างคลอด และหลังคลอดที่มีคุณภาพในกลุ่มวัยรุ่นในประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งเป็นความตระเนนระดับโลกแต่สำหรับเป้าหมายในประเทศไทยยังไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ WHO ได้กำหนดไว้ได้ สำหรับแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวในประเทศไทย ได้มีมติของคณะรัฐมนตรี รัฐบาลได้เห็นชอบให้มีนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนานามัยการเจริญพันธุ์แห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2553 - 2557) เพื่อให้ภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ได้มีส่วนร่วมดำเนินการตามแนวทางพัฒนาและแก้ไขปัญหาด้านอนามัยการเจริญพันธุ์ สอดคล้องกับธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2552 แห่งพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 หมวด 4 เรื่องการสร้างเสริมสุขภาพ ที่กำหนดให้รัฐจัดให้มีแผนยุทธศาสตร์ ด้านสุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์แบบมีส่วนร่วม เพื่อแก้ปัญหาการเพิ่มขึ้นของการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น การทำแท้ง เอดส์ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ (นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนานามัยการเจริญพันธุ์แห่งชาติฉบับที่ 1 พ.ศ.2553-2557) ซึ่งแผนที่ทางเดินยุทธศาสตร์การพัฒนานามัยการเจริญพันธุ์วัยรุ่นอายุ 15 - 19 ปี ในปี พ.ศ.2556-2560 เน้นในเรื่องครอบครัวมีความรู้ความเข้าใจอนามัยการเจริญพันธุ์ในวัยรุ่นและเยาวชน โดยส่งเสริมทักษะการสื่อสารและให้คำปรึกษาเรื่องเพศในครอบครัว (สำนักงานอนามัยการเจริญพันธุ์, 2556) และสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ได้จัดตั้งโครงการ ‘อำเภออนามัยการเจริญพันธุ์’ (ตุลาคม พ.ศ. 2555) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นและบูรณาการงานด้านการอนามัยการเจริญพันธุ์ระหว่างครอบครัว สถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอ และสถานบริการสาธารณสุข ซึ่งจะช่วยเหลือลดการมีเพศสัมพันธ์ มีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย นอกจากนี้ยังมีกระทรวงสาธารณสุขยังช่วยเหลือดูแลหากเกิดการตั้งครรภ์ (สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์, 2555) อย่างไรก็ตามกระทรวงศึกษาธิการและองค์กรพัฒนาเอกชนที่ได้ร่วมมือกันพัฒนาหลักสูตรและวิธี การสอนเพศศึกษามาตั้งแต่ พ.ศ. 2546 พบว่าเรื่องเพศศึกษามีผู้เห็นความสำคัญและได้รับการยอมรับมากขึ้น แต่ก็ยังพบปัญหาอุปสรรคที่ทำให้มาตรการดังกล่าวไม่สอดคล้องกับมาตรฐาน แต่การนำไปใช้ในโรงเรียน มีการสอนเรื่องเพศศึกษาแตกต่างกันขึ้นอยู่กับการเล็งเห็นความสำคัญของโรงเรียน นอกจากนี้การเรียนการสอน เน้นพัฒนาการ

ทางเพศ การควบคุมพฤติกรรมทางเพศและการมีเพศสัมพันธ์อย่างปลอดภัย แต่ยังคงขาดการเน้นในเรื่อง การแสดงรูปธรรมของการปรับเปลี่ยนฐานคิดและวัฒนธรรมความเป็นเพศในสังคมไทย (ศูนย์ เครือข่ายวิชาการเพื่อสังเกตการณ์และวิจัยความสุขชุมชน มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ, 2552)

อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศพม่าและมีชนเผ่ากลุ่มชาติพันธุ์ จำนวน 12 เผ่าพันธุ์ ได้แก่ อาข่า ละว้า จีนยูนาน ไทย ลีซอ คะฉิ่น พม่า ปะหล่อง ลาหู่ ปลาตญู ไทยใหญ่ และม้ง ซึ่งในบริบทของวัยรุ่นจะมีทั้งบริบทของวัยรุ่นในเมืองและบริบทของวัยรุ่นชนเผ่า จึงทำให้อำเภอเชียงดาวเป็นอำเภอที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม และมีค่านิยมที่ต่างกันด้วย อาทิเช่น ชาวเขาเผ่าม้งมีค่านิยมที่ว่าหญิงที่มีอายุ 20 ขึ้นไป ถือว่าแก่และจะหาคู่ยาก (สมควร ใจกระจ่าง, 2542) กลุ่มชนเผ่ากลุ่มชาติพันธุ์ของวัยรุ่นในอำเภอเชียงดาวมีอิสระในการเกี่ยวพาราตีและการเลือกคู่ครอง โดยการพบปะนั่งคุยว่าหากวัยรุ่นชายหญิงชอบพอกัน พอใจซึ่งกันและกัน ก็สามารถตกลงแต่งงานได้ โดยการยอมรับและรับรู้ของพ่อและแม่ทั้งสองฝ่าย ซึ่งวัยรุ่นแต่ละชนเผ่าจะหาคู่ในวันสำคัญต่างๆ ซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่สืบทอดต่อกันมา เพื่อสืบสายเผ่าพันธุ์ของตน จากสถานการณ์ดังกล่าวเป็นสาเหตุ ทำให้เกิดพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวันอันควร ส่งผลให้เกิดการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร การตั้งครรภ์ในอำเภอเชียงดาว พบอัตราการคลอดในวัยรุ่นท้องก่อนวัยอันควรต่อหญิงคลอดทั้งหมด ร้อยละ 21.52, 22.49, 20.78, 26.27 และ 23.80 ตามลำดับ พบว่ามีแนวโน้มสูงขึ้น เป็นตัวเลขบ่งบอกว่า วัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรมากขึ้นด้วย ซึ่งในการคลอดก่อนกำหนดจะพบปัญหา คือ ทารก ครบกำหนดแต่มีขนาดเล็ก ภาวะขาดออกซิเจนในทารกแรกเกิด ภาวะตกเลือดในมารดาหลังคลอด และภาวะความดันโลหิตสูงระหว่างคลอด (ข้อมูลจาก สรุปลงงานวิชาการ, 2557) ซึ่งวัยรุ่นท้องก่อนวัยอันควรส่วนใหญ่เกิดกับวัยรุ่นที่ระดับการศึกษาไม่สูง และยังพบวัยรุ่นท้องก่อนวัยอันควรในกลุ่มนักเรียน ซึ่งทำให้นักเรียนได้รับผลกระทบทางด้านร่างกาย สังคม จิตใจ และจิตวิญญาณ ผลกระทบที่อาจเกิดคือ การตั้งครรภ์เมื่อไม่พร้อม การทำแท้งผิดกฎหมาย ดิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ สูญเสียความเจริญในอนาคต ทำให้นักเรียนต้องลาออกจากโรงเรียน หากไม่เกิดเหตุการณ์ดังกล่าว นักเรียนเรียนต่อจนจบและเรียนในระดับการศึกษาที่สูงขึ้นไปได้ สามารถที่จะนำความรู้ที่เรียนมา นำมาพัฒนาประเทศให้เจริญต่อไป ขาดความภาคภูมิใจในตัวเอง รวมทั้งมีตราบาปประจักษ์ใจ ซึ่งเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงานหากเกิดปัญหานี้ขึ้นมา จะเห็นได้ว่าการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับนักเรียนเพื่อให้เป็นวัคซีนทางจิตใจในการดำเนินชีวิตในสังคม

จากสิ่งที่กล่าวมาข้างต้น ผู้ศึกษาสนใจศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย และนำผลการวิจัยที่ได้มาเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับหน่วยงานหรือ ผู้ที่เกี่ยวข้องในการอบรมนักเรียน เพื่อทราบถึงข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการที่นักเรียนมัธยมศึกษา

ตอนปลายจะสื่อสารเรื่องเพศกับผู้ปกครอง และนำมาใช้ในการส่งเสริมให้ผู้ปกครองเข้าใจนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายและสามารถปรับตัวเข้าหาให้นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายได้มากขึ้น นอกจากนี้จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่ายังไม่มีการศึกษาเรื่องดังกล่าว ซึ่งการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นการหาแนวทางในป้องกันการเกิดเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรของนักเรียนในพื้นที่อำเภอเชียงดาวต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

คำถามการศึกษา

1. ปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่
2. สื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่เป็นอย่างไร
3. ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่เป็นอย่างไร

ขอบเขตการศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาหาความสัมพันธ์ (descriptive correlation research) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ศึกษาในนักเรียนจำนวน 285 คน ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2557 ถึง เดือนสิงหาคม 2558

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. **ครอบครัว** หมายถึง สมาชิกที่อยู่อาศัยร่วมกันในบ้านเดียวกันกับนักเรียน ได้แก่ พ่อหรือแม่ หรือญาติ มีบทบาทในการเป็นผู้ปกครอง มีความใกล้ชิดกับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมากที่สุด เป็นผู้เลี้ยงดูนักเรียนมาตลอด โดยนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่เป็นผู้ให้ข้อมูลวิจัยจะเป็นผู้ระบุว่าผู้ปกครองของตนเองเป็นใครด้วยตนเอง

2. **นักเรียน** หมายถึง บุคคลทั้งชายหญิงที่กำลังเรียนอยู่ในระบบการศึกษาในโรงเรียน และมีอายุระหว่าง 14 - 19 ปี และอยู่ในช่วงวัยรุ่น ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 ในโรงเรียนเขตอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

3. **การสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว** หมายถึง กระบวนการที่มีการให้ความรู้ ความเข้าใจผ่านการพูดคุย แนะนำ การให้คำปรึกษาเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเพศในหัวข้อเรื่องเพศที่มีเนื้อหาครอบคลุมเรื่องเพศในด้านต่างๆ เช่น การทำตนให้เหมาะสมกับเพศของตน การปฏิบัติตนเมื่อเข้าสู่วัยหนุ่มสาว การแต่งกายให้เหมาะสม การดูแลสุขภาพสะอาดวัยวะเพศ การเปลี่ยนแปลงของอวัยวะเพศและร่างกายเมื่อเป็นหนุ่มสาว การมีวุฒิภาวะทางเพศในด้านร่างกาย การตั้งครรรค์ การป้องกันการตั้งครรรค์ การจัดการกับความต้องการทางเพศ การทำแท้งและกฏหมายที่เกี่ยวข้อง โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การคบเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสม เรื่องเพศในสื่อ ฯลฯ ให้สามารถใช้ชีวิตอย่างมีความสุขในสังคมได้

4. **ปัจจัย** หมายถึง สิ่งที่มีผลในการเสริมสร้างหรือลดแรงจูงใจในการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว จากการทบทวนวรรณกรรมพบปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว ได้แก่ รูปแบบของครอบครัว การมีพี่น้องเพศเดียวกัน เพศ การเลี้ยงดู การเฝ้าสังเกต และความใกล้ชิดของผู้ปกครองในการดูแลบุตร

รูปแบบของครอบครัว หมายถึง ลักษณะของครอบครัวที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย ได้แก่ ครอบครัวที่มีแต่พ่อเพียงคนเดียว ครอบครัวที่มีแต่แม่เพียงคนเดียว ครอบครัวที่มีทั้งพ่อและแม่ ครอบครัวที่มีเพียงปู่ ย่า ตา ยาย หรือญาติผู้ใหญ่อื่นๆ ที่เป็นผู้เลี้ยงดู

การมีพี่น้องเพศเดียวกันกับนักเรียน หมายถึง การมีพี่หรือน้องร่วมสายเลือดที่มีเพศเดียวกันกับนักเรียน ผู้วิจัยแบ่งประเภทการมีพี่น้องออกเป็น 4 กรณี คือ มีแต่พี่น้องเพศเดียวกัน มีแต่พี่น้องต่างเพศ มีทั้งพี่น้องเพศเดียวกันและต่างเพศ และเป็นลูกคนเดียว

เพศ หมายถึง สิ่งบ่งชี้ความเป็นหญิง ความเป็นชาย ที่ถูกกำหนดโดยสรีระทางร่างกายของนักเรียน

การเลี้ยงดู หมายถึง สภาวะที่นักเรียนรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้ปกครองในการเลี้ยงดู ลูก เข้าใจลูก ให้โอกาสลูกแสดงความคิดเห็น และทำอะไรได้ด้วยตัวเอง แต่ให้ช่วยเหลือเมื่อทำหน้าที่ของตนไม่ได้

การเฝ้าสังเกต หมายถึง สภาวะที่นักเรียนรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้ปกครองในการเฝ้าติดตามดูว่าตนอยู่ที่ไหน อยู่กับใคร เมื่อไรจะกลับบ้าน และจะกลับบ้านอย่างไร

ความใกล้ชิด หมายถึง สภาวะที่นักเรียนรับรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตนเองและผู้ปกครองในด้านความรู้สึกสนิทกับผู้ปกครอง รู้สึกใกล้ชิด ผูกพัน และใช้เวลาร่วมกันในครอบครัว (ระบุประชากรและกลุ่มตัวอย่าง, กระบวนการเลือกกลุ่มตัวอย่าง, เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล, การเก็บรวบรวมข้อมูล, การวิเคราะห์ข้อมูล)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาหาความสัมพันธ์ (descriptive correlation research) เพื่อศึกษาเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว การสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว รวมทั้งความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษา โดยมีเนื้อหาครอบคลุมในเรื่องต่อไปนี้

1. แนวคิดเรื่องการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว
2. แนวคิดเกี่ยวกับจิตวิทยาพัฒนาการและการสอนเพศศึกษาในวัยรุ่น
3. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว

แนวคิดเรื่องการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว

ความหมายของการสื่อสาร (Communication)

การสื่อสารเป็นสิ่งที่คนใช้สร้างปฏิสัมพันธ์ การรับรู้เกี่ยวกับข่าวสารและปฏิกิริยาต่อกันเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้

กิดานันท์ มะลิทอง (2543) กล่าวว่า iva มนุษย์เป็นสัตว์สังคม จึงทำให้มีความจำเป็นต้องมีการติดต่อสื่อสารกันโดยอาศัยรูปแบบและวิธีการต่างๆ กัน การสื่อสารมีส่วนสัมพันธ์ในชีวิตมนุษย์ทั้งในด้านการดำรงชีวิต การศึกษาเล่าเรียนและการทำงาน ในส่วนของการศึกษา อันได้แก่การเรียนการสอน นั้น นับได้ว่าต้องอาศัยกระบวนการต่างๆ ในการสื่อสารมาใช้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรูปแบบของการสื่อสารทางเดียวและการสื่อสารสองทาง ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักในการจัดสื่อและวิธีการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพการณ์นอกจากนี้รูปแบบจำลองและกฎเกณฑ์ต่างๆ ของการสื่อสาร ยังเป็นสิ่งช่วยในการเตรียมตัวผู้สอนให้คำนึงข้อจำกัดและอุปสรรคต่างๆ อันจะเป็นการบั่นทอนประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการเรียนการสอนให้ลดลง

โรเจอร์ (Rogers, 1976) ได้ให้ความหมายของการติดต่อสื่อสารว่าเป็นการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนข้อเท็จจริงความรู้สึกรู้สึกความคิด หรือการกระทำต่างๆ โดยมีเจตนาที่จะเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคล พฤติกรรมในที่นี้หมายถึงการเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจ ทักษะและพฤติกรรมที่แสดงออกโดยเปิดเผย

เบลโลว์ กิลสัน และ โอดิออร์น (Ballow, Gilson and Odiome, 1962) ได้กล่าวว่า การติดต่อสื่อสารในองค์กร หมายถึง การแลกเปลี่ยนคำพูดอักษร สัญลักษณ์ หรือข่าวสารเพื่อให้ สมาชิกในองค์กรหนึ่งได้เข้าใจความหมายและสามารถเข้าใจฝ่ายอื่น ได้ซึ่งถ้าพิจารณาในทางการ บริหารองค์กรอาจจะกล่าวให้ชัดเจนขึ้น ได้ว่าการติดต่อสื่อสารคือการกระจายหรือสื่อความหมาย เกี่ยวกับนโยบายและคำสั่งลงไปยังเบื้องล่าง พร้อมกับรับข้อเสนอแนะความเห็นและความรู้สึก ต่าง ๆ กลับมา

ชร สุนทรายุทธ (ม.ป.ป.) ได้กล่าวว่า การติดต่อสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญในองค์กร ที่จะทำให้ การดำเนินงานเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสานงานกับทุกฝ่าย ปัจจัยของการอยู่ร่วมกันและความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกที่จะช่วยกันทำงาน อย่งไรก็ตามสิ่งที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานราบรื่นทำให้ การประสานงานกันเป็นอย่างดีก็คือการติดต่อสื่อสารของสมาชิกในองค์กรนั่นเอง

ชรามม์ (Schramm, 1973) ได้พยายามอธิบายถึงกระบวนการติดต่อสื่อสารเป็นวงจรในการ แลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างบุคคล 2 คน ซึ่งกระบวนการสื่อสารจะเริ่มตั้งแต่การแปลความหมาย การถ่ายทอดข่าวสารซึ่งกันและกันเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นซ้ำกันไปเรื่อย จนกว่าทั้งสองฝ่ายจะ เข้าใจซึ่งกันและกัน

วิรัช ลภีรัตนกุล (2546) กล่าวว่า “การติดต่อสื่อสาร คือ กระบวนการในการส่งผ่านหรือสื่อ ความหมายระหว่างบุคคล สังคมมนุษย์เป็นสังคมที่สมาชิกสามารถใช้ความสามารถของตน สื่อ ความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจได้โดยแสดงออกในรูปของความต้องการ ความปรารถนาความรู้สึกนึกคิด ความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ จากบุคคลหนึ่งไปสู่อีกบุคคลหนึ่ง” จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่าการ สื่อสาร เป็นกระบวนการถ่ายทอดหรือการนำเรื่องราวต่าง ๆ ที่เป็นข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็นหรือ ความรู้สึก โดยอาศัยเครื่องนำไปโดยวิธีใดวิธีหนึ่งไปถึงจุดหมายปลายทางจนทำให้ผู้อื่นเข้าใจได้ ใน งานศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาให้กรณีศึกษาได้เรียนรู้วิธีการติดต่อสื่อสารในการแสดงความต้องการในการ ขอบนมจากผู้อื่น เนื่องจากข้อจำกัดปัญหาในการสื่อสารจึงใช้กระบวนการPECSโดยอาศัยภาพมาเป็น สื่อในการสื่อสารระหว่างกรณีศึกษากับผู้ฝึก เพื่อสื่อความหมายให้เกิดความเข้าใจในความต้องการ ความรู้สึกนึกคิด

สรุป การสื่อสาร หมายถึง การถ่ายทอด การแลกเปลี่ยนคำพูดอักษร สัญลักษณ์หรือข่าวสารและ แลกเปลี่ยนข้อเท็จจริงความรู้สึกความคิด หรือการกระทำต่าง ๆ โดยมีเจตนาที่จะเปลี่ยนพฤติกรรม ของบุคคล พฤติกรรมในที่นี้หมายถึงการเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจ ทักษะและพฤติกรรมที่ แสดงออกโดยเปิดเผย เพื่อให้สมาชิกในองค์กรหนึ่งได้เข้าใจความหมายและสามารถเข้าใจฝ่ายอื่น ให้ผู้อื่นเข้าใจได้โดยแสดงออกในรูปของความต้องการ

ลักษณะของการสื่อสาร

กิดานันท์ มะลิทอง (2543) กล่าวถึงลักษณะของการสื่อสาร ไว้ว่า การที่มนุษย์เราจะมี การสื่อสารหรือสื่อความหมายกันนั้น จำเป็นต้องอาศัยวิธีการ รูปแบบและประเภทของการสื่อสารเป็น หลักสำคัญเพื่อช่วยในการติดต่อกัน การสื่อสารในแต่ละวาระและสภาพการณ์นั้น ย่อมมีลักษณะของ การติดต่อแตกต่างกันไป โดยอาจจะมี การใช้วิธีการ รูปแบบและประเภทของการสื่อสารเป็นอย่าง หนึ่งในสถานการณ์อย่างหนึ่ง แต่อาจใช้อีกอย่างหนึ่งในอีกสถานการณ์หนึ่ง ก็ได้ดังนั้นจึงสมควรที่จะ ศึกษาถึงลักษณะของการสื่อสารเพื่อให้ใช้ได้เหมาะสมในแต่ละโอกาส

วิธีของการสื่อสาร

วิธีของการสื่อสาร ได้แบ่งตามลักษณะการรับรู้ได้ 3 แบบดังนี้

1. การสื่อสารด้วยวาจา หรือ “วจนภาษา” (Oral Communication) เช่น การพูด การร้องเพลง เป็นต้น
2. การสื่อสารที่มีใจว่าจา หรือ “อวจนภาษา” (Nonverbal Communication) และการสื่อสาร ด้วยภาษาเขียน (Written Communication) เช่น การสื่อสารด้วยท่าทาง ภาษามือ และตัวหนังสือ เป็นต้น
3. การสื่อสารด้วยการใช้จักษุสัมผัสหรือการมองเห็น (Visual Communication) เช่น การ สื่อสารด้วยภาพ โปสเตอร์ สไลด์ เป็นต้น (Eyre, 1979) หรือโดยการใช้สัญลักษณ์และเครื่องหมาย ต่างๆ เช่นลูกศรชี้ทางเดิน เป็นต้น

นอกจากนี้ยังแบ่งรูปแบบการสื่อสารตามลักษณะของการตอบสนองของผู้ส่งสารและผู้รับสาร มีดังนี้

รูปแบบของการสื่อสาร แบ่งได้เป็น 2 รูปแบบ คือ

1. การสื่อสารทางเดียว (One - Way Communication) เป็นการส่งข่าวสารหรือการสื่อ ความหมายไปยังผู้รับแต่เพียงฝ่ายเดียว โดยที่ผู้รับไม่สามารถมีการตอบสนองในทันที (Immediate Response) ให้ผู้ส่งทราบได้ แต่อาจจะมีปฏิกิริยาตอบสนองกลับ (Feedback) ไปยังผู้ส่งภายหลังได้ การสื่อสารในรูปแบบนี้จึงเป็นการที่ผู้ส่งและผู้รับไม่สามารถมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ได้ทันที จึงมักเป็น การสื่อสารโดยอาศัยสื่อมวลชน เช่นการฟังวิทยุ หรือการชมโทรทัศน์เหล่านี้ เป็นต้น
2. การสื่อสารสองทาง (Two - Way Communication) เป็นการสื่อสารหรือการสื่อความหมายที่ ผู้รับมีโอกาสตอบสนองมายังผู้ส่งได้ในทันที โดยที่ผู้ส่งและผู้รับอาจจะอยู่ต่อหน้ากันหรืออาจอยู่คน ละสถานที่ก็ได้ แต่ทั้งสองฝ่ายจะสามารถมีการเจรจา การโต้ตอบกันไปมาโดยที่ต่างฝ่ายต่างผลัดกันทำ หน้าที่เป็นทั้งผู้ส่งผู้รับในเวลาเดียวกัน เช่น การพูดโทรศัพท์ในกระบวนการฝึกกรณีศึกษาโดยใช้ PECS (Picture Exchange Commmunication system) เป็น วิธีที่ใช้ในการสื่อสาร ส่งเสริมทักษะ

การสื่อสารโดยใช้ภาพเป็นสื่อ ซึ่งเป็นการสื่อสารสองทางเพราะเป็นการสื่อสารทำความเข้าใจ โดยมี การโต้ตอบระหว่างผู้ศึกษากับกรณีศึกษา โดยทั้งสองฝ่ายมีโอกาส พบปะ ชี้แจง ทำการตกลง ทบทวน ความเข้าใจ ซึ่งในกระบวนการของ PECS โดยผู้ศึกษากับกรณีศึกษาได้มีการติดต่อสื่อสารกัน ซึ่งการ ติดต่อกับสื่อเป็นกระบวนการรับและการถ่ายทอดข้อมูลที่บุคคลต้องการเกี่ยวข้องกัน จากบุคคลไปสู่ บุคคลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่ประสงค์ (การใช้ระบบ แลกเปลี่ยนภาพเพื่อการสื่อสารในการพัฒนาการสื่อสารของเด็กออทิสติก ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำ จังหวัดจันทบุรี, 2549)

ความสำคัญของครอบครัวในเรื่องเพศ

วันทีนีย์ วาสิกะสิน และนางลักษณ์ เอ็มประดิษฐ์ (2540) สุชาติ โสภประยูร และ วรณิ โสภ ประยูร (2543) ได้ให้ความหมายของเพศศึกษาว่า หมายถึง การให้ความรู้ ความเข้าใจ ที่ถูกต้องในเรื่อง เพศ ได้แก่ การเรียนรู้เกี่ยวกับสรีระร่างกาย ทั้งของชายและหญิง การเปลี่ยนแปลงของร่างกายเมื่อเข้าสู่ วัยรุ่น โดยเฉพาะระบบอวัยวะสืบพันธุ์ (Human Sexual System) การมีเพศสัมพันธ์เมื่อถึงเวลา เช่น การสู่สภาวะการสมรส รวมทั้งการมีทัศนคติที่ดีต่อเพศตรงข้าม การรู้จักให้เกียรติกัน การมีความ รับผิดชอบต่อเพศตรงข้าม โดยเฉพาะเพศชาย ต่อเพศหญิง ทั้งนี้เพื่อให้บุคคลแต่ละคน มีความรู้ ทัศนคติ และมีพฤติกรรมที่ดีในเรื่องเพศไม่สร้างปัญหาให้แก่ครอบครัวและสังคม ทั้งนี้สถาบัน ครอบครัวยังเป็นสถาบันทางสังคมแห่งแรกของมนุษย์ที่มีอิทธิพลต่อเรื่องเพศ ซึ่งบิดา มารดา เป็น บุคคลแรก หรือเป็นแหล่งแรกในการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษากับเด็ก โดยการศึกษา จากแบบอย่าง คำสั่งสอน ข้อเท็จจริง การแนะนำแนวทางหรือคำแนะนำต่าง ๆ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ หรืออาจ กล่าวได้ว่าครอบครัวสั่งสอนเรื่องเพศ ไม่ว่าจะดี หรือเลว ได้เกิดขึ้นมาเรียบร้อยแล้วจากบ้าน ก่อนก้าว สู่สังคมภายนอกครอบครัว โดยเฉพาะในภาวะปัจจุบัน ถ้าสังคมยังไม่ยอมรับความเปลี่ยนแปลงโดย อ้างว่าปัญหาในเรื่องพฤติกรรมทางเพศ ยังไม่เกิดขึ้น เพราะไม่มีตัวเลขหรือข้อมูลมายืนยันและไม่ อนุญาตให้คนในสังคมมีความรู้ที่ถูกต้องในเรื่องเพศแล้ว ก็นับได้ว่าสังคมได้ทำผิดโดยสร้างปัญหา ให้กับคนในสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะเรื่องเพศเป็นเรื่องที่อยู่รอบตัวเราในครอบครัว ใน โรงเรียน ในชุมชน จากสื่อมวลชน และสื่อต่างๆ และเป็นที่น่าสนใจว่าเด็กในสังคมมีความต้องการที่จะ เรียนรู้ ได้รับความรู้ในเรื่องเพศ ไม่ว่าผู้ใหญ่จะยินยอมหรือไม่ก็ตามสิ่งสำคัญคือความรู้ในเรื่องเพศ เหล่านั้นถูกต้องเพียงใดสิ่งนี้คือจุดที่จะสร้างปัญหาให้เกิดขึ้นหรือไม่ ถ้าเด็กไม่ได้รับความรู้ อย่าง ถูกต้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเด็กมาจากสภาพครอบครัวที่ไม่ค่อยราบรื่น ความสัมพันธ์ระหว่างเด็ก กับครอบครัวไม่ดี ก็มีแนวโน้มที่จะมีปัญหาเกิดขึ้นตามมาอย่างแน่นอน การที่ให้ความสำคัญแก่บิดา มารดา เป็นบุคคลแรกของการสั่งสอนเรื่องเพศเพื่อป้องกันไม่ให้เด็กรับข้อมูลที่ผิด ตามแหล่งข้อมูลไม่ ว่าจากเพื่อน สื่อมวลชน หรือจากผู้ใหญ่ที่มีความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องเพศอย่างผิด ดังนั้นการที่บิดา

มารดา เป็นผู้ให้ความรู้ ในเรื่องเพศกับเด็กจะช่วยย้ำสำนึกความรับผิดชอบ เป็นการปลูกฝังค่านิยมที่ดี ในเรื่องเพศและกลายเป็นส่วนหนึ่งของความนึกคิดและสำนึกที่ฝังาม เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ ก็จะไม่สร้างความสะดวกร้อนให้แก่สังคม สามารถเป็นคู่สมรสที่ดี และทำบทบาทหน้าที่เป็นบิดา มารดา ที่ดีต่อไปได้ ดังนั้นการสอนเรื่องเพศในครอบครัวจึงเป็นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญอีกเรื่องหนึ่ง

การสอนเพศศึกษาในครอบครัว

เพศเป็นส่วนประกอบหนึ่งที่ติดตัวมนุษย์มาตั้งแต่เกิด ซึ่งไม่ได้เกิดจากสัญชาตญาณแต่ทุกคน ต้องเรียนรู้ จากส่วนประกอบ 3 ด้าน คือ ด้านอารมณ์ ด้านกายภาพ และด้านจิตใจในปัจจุบันการเรียนรู้ เรื่องเพศศึกษา อาจมาจากพ่อแม่ หรือ ได้จากการแสวงหาจากแหล่งต่าง ๆ ซึ่งอาจเกิดจากการเรียนรู้ ที่ผิด ทำให้เกิดความสับสน ไม่เข้าใจ และเกิดความรู้สึกที่ผิด ได้ในบางบุคคลอาจนำไปใช้เป็นส่วน หนึ่งในการดำเนินชีวิต ซึ่งการเรียนรู้เพศศึกษาที่ถูกต้องเหมาะสมช่วยปรับการใช้ชีวิตประจำวันได้ เป็นอย่างดี ทำให้ลดความรู้สึกที่ไม่เข้าใจ และความรู้สึกที่ผิดลงได้ ซึ่งส่วนสำคัญความเชื่อในเรื่องเพศ จะดีหรือไม่ดี ถูกหรือผิด ขึ้นอยู่กับการได้รับการเรียนรู้ในช่วงเริ่มแรกของการมีชีวิต ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติ และพฤติกรรมทางเพศ โดยการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษา มีความจำเป็นอย่างยิ่งในบุคคล เนื่องจากช่วยลดความวิตกกังวล และความรู้สึกที่ผิดในเรื่องเพศ โดยความรู้ หรือคำแนะนำที่ถูกต้อง อาจมาจาก พ่อ แม่ ครู นักกายภาพ นักศาสนา ทำให้เกิด ความคิด ทัศนคติ และพฤติกรรมทางเพศ ในทางที่ดีได้

สำหรับในประเทศไทยในช่วงสามทศวรรษที่ผ่านมา พบว่า สภาพสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วมากในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะในด้านเศรษฐกิจและสังคมเนื่องจากอิทธิพลของอารยธรรม ตะวันตกที่หลั่งไหลเข้ามาอย่างรวดเร็ว เช่น การเปลี่ยนแปลงลักษณะทางการเมือง การเปลี่ยนแปลง แบบแผนการดำเนินชีวิต ความสัมพันธ์ในครอบครัวเสื่อมคลาย และสื่อมวลชนในรูปแบบใหม่ที่เข้า มามีอิทธิพลอย่างกว้างขวางวัฒนธรรมที่ได้รับนั้นแตกต่างไปจากวัฒนธรรมเดิมของไทยมาก ลักษณะ สังคมทั้งเก่าและใหม่ต่างมีลักษณะสังคมที่ดีและไม่ดีปนกัน มีการจัดตั้งสถานบริการในรูปแบบแปลก ใหม่ขึ้นมากเพื่อชักจูงให้เยาวชนเข้าไปใช้บริการ ไม่ว่าจะศูนย์การค้า ลานสเก็ต ร้านอาหาร บาร์ในดัลลัส ดิสโก้เทค ซึ่งมีบุหรีและเครื่องดื่มเมาทุกประเภทไว้คอยบริการลูกค้า มีสภาพการจัดสถานที่ ที่นั่ง เป็นชอก หลบมุมมืด ทำให้ขาดความสนใจซึ่งกันและกัน มีโอกาสทดลองทำสิ่งแปลกใหม่ไปจากที่ เคย เช่น มั่วสุมทางเพศ ทดลองใช้ยา สารเสพติด หรือของมีนเมา เป็นต้น ซึ่งการใช้ยา สารเสพติด หรือของมีนเมา ก็เป็นสาเหตุให้วัยรุ่นกระทำผิดหรือประพฤติเหลวไหว เนื่องจากฤทธิ์ของยาหรือสาร เหล่านี้ ทำให้ขาดความควบคุมขาดความยับยั้ง นอกจากนี่ยังมีการใช้เยาวชนชายหญิงให้ขายบริการ ทางเพศ โดยเรียกว่าเป็นการหาทุนการศึกษาการเปลี่ยนแปลงนี้ก่อให้เกิดปัญหาอย่างมากตามมา เช่น

ปัญหาทางเพศปัญหาครอบครัวแตกแยก ปัญหายาเสพติด และปัญหาอาชญากรรม (จันทร์วิภา ดิลก สัมพันธ์, 2548 ; Mc Cary,1982)

อีกประเด็นหนึ่งที่ต้องพิจารณาคือ เยาวชนไทยทั้งชายและหญิงยังขาดความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติที่ถูกต้องในเรื่องเพศโดยเฉพาะขาดแหล่งข้อมูลหรือแหล่งที่จะขอคำแนะนำปรึกษาได้ เมื่อต้องการความช่วยเหลือ เนื่องจากพ่อ แม่ ผู้ปกครอง หรือแม้แต่ครู อาจารย์บางท่านยังคงมีความคิดเรื่องเพศนั้นเป็นเรื่องน่าละอาย น่ารังเกียจ ควรปกปิด ไม่ควรนำมาสอนพูดคุย หรือทำความเข้าใจกับเยาวชน มีความกลัวว่าการสอนเรื่องเพศจะเป็นการชี้นำเยาวชนให้เกิดความอยากทดลองหาประสบการณ์ทางเพศ ประกอบกับสถาบันครอบครัวมีบทบาทที่อ่อนตัวลงพ่อแม่มีเวลาให้การอบรมสั่งสอนและคอยสังเกตความประพฤติ รวมทั้งการใช้เวลาว่างของลูกน้อยลงไปทุกที เยาวชนจึงมีเสรีภาพนอกบ้านมากขึ้น แต่กลับได้รับการอบรมสั่งสอนและแนะนำจากผู้ใหญ่น้อยลง ดังนั้นเพื่อสนองตอบความอยากรู้อยากเห็นและแรงขับทางเพศตามธรรมชาติของตน จึงทำให้เยาวชนไปซื้อหาสินค้าทางเพศมาเพิ่มประสบการณ์ให้กับตนเองเช่น หนังสือโป๊ วิกิตทัศน์ ภาพยนตร์ และสิ่งตีพิมพ์อื่นที่แสดงภาพการประกอบกิจกรรมทางเพศซึ่งผู้ประกอบการค้าสินค้าเหล่านี้ต่างมีจุดมุ่งหมายที่จะปลุกกำหนดของผู้ซื้อเพื่อขายสินค้าให้ได้มากที่สุด (อุดมศิลป์ ศรีแสงนาม ม.ป.ป. : 3) จึงให้ภาพที่เกินจริง มุ่งปลุกเร้าความรู้สึกทางเพศจนเป็นการให้ข้อมูลไม่ถูกต้อง และสิ่งที่สังคมไทยพยายามจะปิดบังไม่ให้เยาวชนรู้เรื่องเพศ แต่กลับมีการเผยแพร่สิ่งเหล่านี้ออกทางสื่อมวลชนตลอดเวลา เช่น ภาพผู้หญิงเปลือยหรือแต่งกาย ล้อแหลมตามหน้าหนังสือพิมพ์ ภาพการกอดจูบระหว่างชายหญิงทางหนังสือพิมพ์หรือโทรทัศน์ การนำเอาบุคคลที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศมาออกรายการวิทยุหรือโทรทัศน์ เป็นต้น แม้แต่หนังสือการ์ตูนสำหรับเด็กก็ยังมีสอดแทรกเรื่องเพศเข้าไปในทางอนาจารทำให้เยาวชนไทยได้รับประสบการณ์ทางเพศที่ไม่ถูกต้อง และบางอย่างก็เกินกว่าวัยที่ควรจะได้รับรู้ทำให้เกิดความสับสน สงสัย คับข้องใจจนอาจทำให้เกิดการระบายออกทางเพศที่ไม่ถูกต้องไม่เหมาะสม เนื่องจาก ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง เช่น การมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส การหาประสบการณ์ทางเพศจากหญิงบริการ การข่มขืนกระทำชำเราเมื่อเกิดความต้องการทางเพศ เป็นต้น จึงจำเป็นจะต้องมีการสอนเพศศึกษาเพื่อให้รู้จักการควบคุมตนเองมีการแสดงออกที่ถูกต้องเหมาะสม โดยที่ตนเองมีความพึงพอใจและเป็นที่ยอมรับของสังคมการที่ผู้ใหญ่ในสังคมให้ความรู้หรือสั่งสอนเยาวชนในเรื่องเพศ โดยวิธีการห้ามปราม คุกคามและลงโทษ เพื่อไม่ให้เด็กกระทำการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ อาจทำให้เด็กเกิดความสับสนสงสัย คับข้องใจและอยากรู้อยากเห็นยิ่งขึ้นไปอีก จนอาจไปแสวงหาข้อมูลจากแหล่งผิด ๆ ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจผิดเกี่ยวกับเรื่องเพศ จนทำให้มีพฤติกรรมผิดไปด้วยดังได้กล่าวแล้วข้างต้น ดังนั้นการให้ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่เด็กจึงเป็นหน้าที่โดยตรงของผู้ใหญ่ ซึ่งโซล กอร์ดอน (Sol Gordon) ผู้ให้การสนับสนุนการสอนเพศศึกษาแก่เด็กและ

เยาวชนทั้งที่บ้านและสถานศึกษาในสหรัฐอเมริกา (วันทนีส์ วาลิกะลิน, 2540) ได้เน้นย้ำเกี่ยวกับสิทธิเด็ก คือ “เด็กมีสิทธิในการที่จะได้รับความรู้ที่ถูกต้องในเรื่องเพศ โดยเป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่ที่จะต้องให้ความรู้แก่เด็ก ผู้ใหญ่ไม่มีสิทธิบิดเบือนข้อเท็จจริงหรือไม่ให้ความรู้แก่เด็กไม่ว่ากรณีใด ๆ”

ขอบข่ายเนื้อหาของเพศศึกษามีความเกี่ยวเนื่องกับชีวิตของมนุษย์ นับตั้งแต่ถือกำเนิดจนกระทั่งตาย ดังนั้นการเรียนรู้ในเรื่องเพศศึกษาต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง บ้านหรือครอบครัวจึงเป็นสถาบันแห่งแรกในการถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ของชีวิตให้กับเด็กรวมทั้งเรื่องเพศได้ด้วย เพราะเรื่องเพศเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของชีวิต แม้ว่าเรื่องเพศจะเป็นสัจพจน์อย่างหนึ่งของมนุษย์ แต่เนื่องจากมนุษย์ได้พัฒนา ยกสภาพชีวิตความเป็นอยู่และจิตใจให้เหนือกว่าสัตว์ทั้งปวง จึงไม่อาจจะปล่อยให้ชีวิตที่ถือกำเนิดเกิดใหม่ได้ เจริญเติบโตไปตามสภาพธรรมชาติได้จำเป็นที่พ่อแม่จะต้องต้องโอบอุ้มเลี้ยงดูช่วยเหลือและอบรม สั่งสอนขัดเกลา เพื่อให้พัฒนาการเป็นไปตามที่สังคมต้องการ

การอบรมสั่งสอนเรื่องเพศแก่บุตรในครอบครัวไม่ใช่เรื่องใหม่ ได้มีมาตั้งแต่สมัยโบราณแต่วิธีการอบรมสั่งสอนจะแตกต่างไปจากปัจจุบัน นั่นคือสมัยก่อนสถาบันครอบครัวได้ทำหน้าที่และมีบทบาทเลี้ยงดูอย่างมาก มีความใกล้ชิดกับสมาชิกในครอบครัวการสอนในเรื่องเพศจะเป็นไปในลักษณะให้เด็กรู้ถึงมารยาท การวางตัว บทบาททางเพศ รู้จักควบคุมเก็บกดในเรื่องความรู้สึกและอารมณ์ทางเพศ โดยใช้วิธีการ ว่ากล่าวตักเตือน คว้า ห้ามปรามและลงโทษ ถ้ามีการฝ่าฝืนจะใช้วิธีที่รุนแรง โดยเฉพาะกับเด็กผู้หญิง ผู้ใหญ่จะเข้มงวดกวดขันให้อยู่ในโอวาทมากกว่าเด็กผู้ชาย ส่วนในยุคปัจจุบันสังคมได้มีการเปลี่ยนแปลง ไปมากมาย ทั้งทางด้านวัตถุและจิตใจ สถาบันครอบครัวได้ลดบทบาทที่สำคัญต่อสมาชิกในครอบครัวลงหลายด้านความห่างเหินระหว่างเด็กและผู้ใหญ่มีมากขึ้น ขณะเดียวกันเด็กก็มีโอกาสจะเรียนรู้เรื่องเพศจากแหล่งอื่นๆ มากกว่าในบ้านจนบางครั้งผู้ใหญ่ตามไม่ทันและคาดไม่ถึงว่าเด็กจะรู้ได้ การสอนลูกในเรื่องเพศของพ่อแม่ก็ควรจะใช้วิธีการชักจูง พูดคุยกับลูก แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันเพื่อพ่อแม่จะได้รู้และเข้าใจว่าลูกต้องการอะไร มีความคิดอย่างไร ถูกต้องหรือไม่

ลักษณะทั่วไปของสังคมไทย เรื่องเพศถูกกำหนดว่าเป็นสิ่งที่น่าละลายทำให้สถาบันครอบครัวมีบทบาทในการให้ความรู้เรื่องเพศน้อย ผู้ใหญ่ในสังคมบางกลุ่มไม่เห็นด้วยในเรื่องนี้ กลัวว่าจะเป็นการส่งเสริมให้กลุ่มวัยรุ่นหรือเยาวชนสนใจเรื่องเพศมากขึ้น มีการปกปิดถือว่าเป็นสิ่งต้องห้าม ซึ่งกลุ่มเยาวชนก็พยายามเรียนรู้โดยแสวงหาความรู้เรื่องเพศจากกลุ่มเพื่อน สื่อมวลชน และอื่นๆ ซึ่งอาจได้รับความรู้ที่คาดเคลื่อนจากความเป็นจริง (ทวิวรรณ สัมพันธ์สิทธิ์, 2535)

การสื่อสารเป็นพื้นฐานของการติดต่อของมนุษย์และเป็นเครื่องมือสำคัญของกระบวนการทางสังคม (ปรมา สตะเวทิน, 2540) เนื่องจากการสื่อสารเป็นสัญลักษณ์ของการติดต่อในสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่และการแลกเปลี่ยนของบุคคลและเป็นพื้นฐานของชีวิตตลอดทั้งชีวิต เนื่องจากบุคคลต้องมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและสิ่งแวดล้อมตลอดเวลา (Craven&Hirnal, 2003) การสื่อสารระหว่างบุคคลอาจเป็นการสื่อสารทางเดียว (One way communication) หรือสองทาง (Two way communication) ขึ้นอยู่กับบทบาทของบุคคลในการมีปฏิสัมพันธ์กัน (Christensen&Kockrow, 2003) และการสื่อสารยังเป็นปัจจัยสำคัญในการแลกเปลี่ยนข้อมูล การแสดงความรู้สึกและความต้องการของบุคคล ดังนั้นการสื่อสารจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์ การปฏิบัติกิจกรรมจึงมีการสื่อสารมาเกี่ยวข้องตลอดเวลา

การสื่อสารเป็นสิ่งสำคัญและมีผลต่อสัมพันธภาพในครอบครัว ถ้าหากบิดามารดาและเด็กวัยรุ่นขาดการสื่อสารหรือมีการสื่อสารที่ไม่มีประสิทธิภาพย่อมทำให้เกิดความขัดแย้งและการสื่อสารที่ดีย่อมได้รับการพัฒนามาตั้งแต่วัยก่อนเรียน วัยเรียน ปัญหาหรืออุปสรรคใหม่ที่พบในการสื่อสารระหว่างบิดามารดากับวัยรุ่น คือ การสร้างหรือค้นหาเอกลักษณ์ของวัยรุ่นกับความพยายามของบิดามารดาที่จะพัฒนาให้ได้ดังความต้องการของบิดามารดาและการสื่อสารจะเป็นศูนย์กลางของการรวมตัวกันทำให้เกิดความใกล้ชิดผูกพันและการปรับตัวของครอบครัว เนื่องจากการปรับตัวที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีการเข้าใจความหมายต่างๆร่วมกัน รวมทั้งการสื่อสารยังใช้ในกระบวนการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) ซึ่งเป็นหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของครอบครัวนอกเหนือจากหน้าที่ในการให้ความรักปกป้องคุ้มครองและหน้าที่ทางเศรษฐกิจ (ขวัญใจ ผลิเจริญสุข, 2553)

ความหมายของการสื่อสารในครอบครัว

จากการทบทวนวรรณกรรม ได้มีผู้ให้ความหมายของการสื่อสารในครอบครัว ไว้ดังนี้

การสื่อสารระหว่างบุคคล (interpersonal communication) คือการสื่อความหมาย ความเข้าใจ การถ่ายทอดข่าวสารจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่ง ในที่นี้ คือ ระหว่างพ่อ แม่ ลูก พฤติกรรมการสื่อสารภายในครอบครัว คือ การแสดงออกถึงความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัวระหว่าง พ่อ แม่ ลูก มีหลายลักษณะ เช่น การพูดคุย การแนะนำ การอบรมสั่งสอน ตักเตือน รวมถึงพฤติกรรมการแสดงออก โดยมีได้มีการใช้เวลา

การสื่อสารระหว่างสมาชิกในครอบครัว ควรเป็นปฏิสัมพันธ์ของทั้งสองฝ่ายในลักษณะการสื่อสาร 2 ทาง (two way communication) มีการใช้ภาษาวาจาและท่าทางที่เหมาะสม การสื่อสารในลักษณะให้เกียรติซึ่งกันและกันจะทำให้เกิดความรู้สึกผูกพันรักใคร่ เอื้ออาทรต่อกัน ช่วยแก้ปัญหา ร่วมกัน (เบญจพร ปัญญาขง, 2537) การสื่อสารระหว่างสมาชิกในครอบครัวเป็นวิธีการพูดให้เข้าใจได้

ชัดเจน ตรงตามความต้องการของผู้พูด ตรงไปยังบุคคลเป้าหมายโดยไม่ต้องผ่านผู้อื่น ซึ่งลักษณะของสารจะต้องไม่กล่าวโทษ คำหยาบ หรือประณามผู้อื่น (ขงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์, 2539)

การสื่อสารเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูล ระหว่างสมาชิกภายในครอบครัว ทั้งภาษาพูดและภาษาท่าทางมีลักษณะตรงไปตรงมา ชัดเจนและตรงตัวบุคคลเป้าหมาย ซึ่งจะทำให้ครอบครัวดำรงอยู่ได้อย่างปกติสุข (อุมาพร ตรังคสมบัติ, 2542)

ปีเตอร์สัน (Peterson, 1999) ให้ความหมายว่า การสื่อสารในครอบครัว คือ การสื่อความหมาย โดยใช้คำพูด และแสดงท่าทาง เพื่อแลกเปลี่ยนข่าวสาร ความคิด ความรู้สึก ระหว่างสมาชิกในครอบครัว ทักษะที่สำคัญสำหรับการสื่อสาร ได้แก่ ทักษะการพูด และ ทักษะการฟัง

บุญศรี ปรานณศักดิ์ และศิริพร จิรวัดน์กุล, 2536 ได้ให้ความหมายของ การสื่อสารในครอบครัวไว้ว่าเป็นการใช้ตัวบุคคลในครอบครัว เป็นผู้ถ่ายทอดเรื่องราวข่าวสารซึ่งบุคคลเหล่านี้ อาจใช้คำพูด การกระทำ การสาริต และวิธีสื่อสารแบบต่างๆ เข้าช่วยก็ได้

สมภพ เรืองตระกูล, 2547 ให้ความหมายว่าการสื่อสารในครอบครัว ได้แก่ การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกัน ในครอบครัว ที่มีความพอเพียงและชัดเจน มีการแสดงอารมณ์ ได้แก่คำพูดที่แสดงออกถึงความรู้สึกในขณะนั้น การสื่อสารที่เบี่ยงเบน หมายถึง การสื่อความหมายที่ไม่ชัดเจน ไร้จุดประสงค์ ไม่ปะติดปะต่อกัน และไม่มีเขวานับัญญา

สรุปได้ว่า การสื่อสารในครอบครัว เป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร ความคิด ความรู้สึก จากการให้ข้อมูลและการพูดคุย โดยใช้ภาษาพูด ภาษาท่าทาง และความรู้สึกเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิด ความรู้สึก ระหว่างกันของสมาชิกในครอบครัว ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้จะพูด การสื่อสารในครอบครัว ว่าเป็นกระบวนการที่มีการให้ความรู้ ความเข้าใจผ่านการพูดคุย แนะนำ การให้คำปรึกษา

องค์ประกอบของการสื่อสารในครอบครัว

ส่วนองค์ประกอบของการสื่อสารในครอบครัว Lasswel (อ้างใน รุณสัจจันทร์ วงศ์สุวรรณะ, 2547) ชาวอเมริกัน ได้ตั้งทฤษฎีการสื่อสาร ชื่อ ทฤษฎีของลาสเวลล์ กล่าวว่า องค์ประกอบของการสื่อสาร มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ผู้ส่งสาร (sender) ผู้รับสาร (receiver) สาร (message) สื่อหรือช่องทางนำข่าวสาร (channel) และผลกระทบหรือปฏิกิริยาตอบกลับที่เกิดจากการสื่อสาร (what effect)

1. ผู้ส่งสาร คือ ผู้ที่แสดงบทบาทในการสื่อความหมาย ความคิด ความรู้สึกหรือตอบกลับการสื่อสารไปยังอีกฝ่ายหนึ่ง อาจด้วยคำพูด กริยาท่าทาง สายตา หรือการแสดงสัญลักษณ์ต่างๆ เพื่อให้ผู้สื่อสารเกิดความเข้าใจในสารที่ตนต้องการที่จะสื่อออกไป

2. ผู้รับสาร คือ ผู้ที่แสดงบทบาทเป็นผู้ฟัง ผู้สังเกต และตีความสารที่ได้ยินได้เห็น สังเกตได้หรือแม้แต่รู้สึกได้จากการสื่อความหมายของผู้ส่งสาร ทั้งสารที่ต้องการส่งโดยเจตนา และไม่เจตนา

ซึ่งผู้รับจะนำมาประมวลและแปลความหมายตามสภาวะของตนเอง ไม่ว่าจะ เป็นภาวะทางกายภาพ เช่น ความสามารถในการรับสารของคนหรือสภาวะทางจิตวิทยาเช่นค่านิยมต่างๆ

3. สาร คือ เรื่องราวที่คู่สื่อสารถ่ายทอดแลกเปลี่ยนบนซึ่งกันและกัน เพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งและจะมีความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วไม่คงที่และมีความยืดหยุ่นสูง มีการเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนเรื่องไปสู่สารใหม่ ได้อย่างง่ายดายและรวดเร็ว

4. สื่อ คือ ช่องทางนำข่าวสารจากผู้ส่งสารไปสู่ผู้รับสาร ซึ่งช่องทางในการสื่อสาร เพื่อส่งผ่านข่าวสาร มี 6 ประการ คือ การรับเสียง (auditive หรือ vocal channel) ได้แก่การพูด การเปล่งวาจา การรับภาพ (visual channel) ได้แก่ การแสดงออกทางสีหน้า แววตา การเคลื่อนไหว และระยะห่างระหว่างบุคคล การรับสัมผัส (tactile channel) ได้แก่ การแตะ การกระทุ้งกระตูก การรับกลิ่น (olfactory channel) ได้แก่ การดม การได้กลิ่น การรับรส (gustatory channel) ได้แก่ ความรู้สึกในรสต่างๆ การรับอุณหภูมิ (thermal channel) ได้แก่ ความรู้สึกแห่ง ร้อน หนาวซึ่งการสื่อสารระหว่างบุคคล จะมีการใช้ช่องทางต่างๆ เหล่านี้ แทบจะครบถ้วน

5. ผลกระทบหรือปฏิกิริยาตอบกลับที่เกิดจากการสื่อสาร คือ ผลตอบสนองที่เกิดจากการพูดหรือปฏิกิริยาของผู้ฟัง ซึ่งที่ทั้งด้านบวกและด้านลบ ปฏิกิริยาด้านบวกจะเกิดขึ้นเมื่อผู้ฟังเกิดความพึงพอใจ เช่น การพยักหน้า ประทับมือ หัวเราะ ยิ้ม เป็นต้น ส่วนปฏิกิริยาด้านลบนั้นผู้ฟังจะแสดงออกเมื่อไม่พอใจ หรือไม่เข้าใจ เช่น คอยกั้น ไม่สนใจฟัง มองเหม่อ ขมวดคิ้ว ชักสีหน้า

กล่าวโดยสรุป องค์ประกอบของการสื่อสารมี 5 องค์ประกอบ ตามทฤษฎีการสื่อสารของลาสเวลล์ ได้แก่ ผู้ส่งสาร (sender) ผู้รับสาร (receiver) สาร (message) สื่อหรือช่องทางนำข่าวสาร (channel) และผลกระทบหรือปฏิกิริยาตอบกลับที่เกิดจากการสื่อสาร (what effect) มีทั้งด้านบวกและด้านลบ ซึ่งองค์ประกอบของการสื่อสารแต่ละองค์ประกอบมีความสำคัญ ที่ต้องคำนึงถึง เพื่อให้เกิดการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในครอบครัว

ปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารในครอบครัว

ปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารในครอบครัวที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม คือ เรื่องของอายุ ความแตกต่างทางเพศ การศึกษาของบุคคลในครอบครัว และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ดังรายละเอียดดังนี้

1. อายุ เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้บุคคลมีความแตกต่างกันในเรื่องความคิด บุคคลที่มีอายุมากจะมีพฤติกรรมตอบสนองต่อการสื่อสาร ต่างจากบุคคลที่มีอายุน้อยซึ่งบุคคลที่มีอายุน้อยจะมีพฤติกรรมตอบสนองต่อการติดต่อสื่อสารเปลี่ยนไปเมื่ออายุมากขึ้น (พิชชชดา วิรัชพันธุ์ อ่างโน ชินานาถ จิตตารมณ, 2547) จึงทำให้ความคิด ทัศนคติ และความรู้สึกของคนต่างวัยไม่เหมือนกัน โดยเฉพาะใน

ครอบครัวที่มีสมาชิกในครอบครัวที่มีวัยต่างกันมาก อาจส่งผลให้เกิดช่องว่างระหว่างวัยมีปัญหาเกี่ยวกับการรับรู้ความหมายของการสื่อสารในสิ่งเดียวกันต่างกัน

2. ความแตกต่างทางเพศ ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมการติดต่อสื่อสารที่แตกต่างกันกล่าวคือ ผู้หญิงและผู้ชายมีวิธีสื่อสารที่แตกต่างกันและความแตกต่างนี้เอง อาจทำให้เกิดปัญหาเพศหญิงมักจะเป็นคนมีจิตใจอ่อนไหว ละเอียดอ่อน ประณีประนอมและหยิ่งถือจิตใจคนอื่นได้ดีกว่าเพศชาย ในขณะที่เพศชายจะมีการสื่อสารตรงไปตรงมาจนบางครั้งเป็นคำพูดที่ตรงเกินไปจนผู้อื่นรับไม่ได้ (อุมพร ตรังคสมบัติ, 2547)

3. การศึกษาของบุคคลในครอบครัว ความแตกต่างด้านการศึกษาเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การรับรู้และการจัดการกับปัญหาแตกต่างกัน บุคคลที่มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษา อาจขาดทักษะในการปรับตัว หรือมีทักษะในการแก้ไขปัญหาต่างๆ น้อยกว่าบุคคลที่มีระดับการศึกษาสูงกว่า ซึ่งจะส่งผลต่อการตัดสินใจแก้ไขปัญหาอย่างไม่เป็นระบบ (ประวิไล ชัยยะเกิด, 2549) รวมทั้งอาจทำให้มีทักษะการสื่อสารกับบุคคลอื่น ไม่เหมาะสม

4. ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ครอบครัวที่มีรายได้น้อย มักใช้การลงโทษทางกายที่ใช้อารมณ์ ในการลงโทษสมาชิกในครอบครัวมากกว่าครอบครัวที่มีฐานะ ในทางเศรษฐกิจปานกลางและสูง โดยครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงและปานกลาง น่าจะมีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพมากกว่าการสื่อสารในครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ (สุจิตรา อุตสาหะ อ่างในชินานานู จิตตารมณ, 2547)

จะเห็นได้ว่าความแตกต่างในด้านอายุ เพศและการศึกษา ทำให้สมาชิกในครอบครัวรับรู้พฤติกรรมการสื่อสารของบุคคลอื่นแตกต่างกัน และจะส่งผลต่อการแสดงออกต่อพฤติกรรมที่เกิดขึ้นต่างกันด้วย

นอกจากนี้บุญศรี ปราบณศักดิ์และศิริพร จิรวัฒน์กุล, 2536 ได้อธิบายว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสื่อสาร ได้แก่

1. ทักษะในการสื่อสารของแต่ละบุคคล ได้แก่ ความชำนาญในการสื่อสาร เมื่อเราสื่อสารโดยวิธีใด เราต้องมีทักษะในการสื่อสารด้วยวิธีนั้น เช่น การพูด ผู้พูดต้องมีทักษะในการเปล่งเสียงให้ชัดเจน ชัดคำ จัดประโยคได้ถูกต้อง ใช้คำที่แสดงความหมายตรงกับที่ผู้พูดต้องการและ ผู้ฟังมีโอกาสได้ยินตามที่เรต้องการ ทักษะในการส่งสาร เช่น การพูด การเขียน การวาด การแสดงสีหน้า การท่าทาง หรือใช้สัญลักษณ์ต่างๆ เช่น ภาษามือของคนใบ้ ทักษะในการรับสาร ได้แก่ การฟัง การอ่าน การดู การแปลความหมาย เป็นต้น

2. เจตคติ หมายถึง ความคิดเห็นซึ่งมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบ มี 3 ส่วน คือ

2.1 เจตคติต่อตนเอง ผู้ที่มีเจตคติที่ดีต่อตนเอง จะมีความพร้อมในการสื่อสาร

2.2 เจตคติต่อคู่สื่อสารหรือต่อผู้ที่เราสื่อสารด้วย หากเรามีเจตคติที่ไม่ดีต่อผู้ฟังจะทำให้เราไม่อยากพูดกับคนนั้น เช่น ในการสื่อสารระหว่างสามีกับภรรยา หากภรรยามีเจตคติที่ดีต่อสามี มีความเห็นใจอยากช่วยเหลือ จะมีผลให้ภรรยา ปฏิบัติต่อสามีอย่างนุ่มนวล ให้เกียรติ มีการทักทายปราศรัย ชี้แจง อธิบายด้วยคำพูด ทำให้สามีสามารถขอความช่วยเหลือ บอกความลับ หรือซักถามข้อข้องใจจากภรรยาได้ง่าย

2.3 เจตคติต่อเรื่องราวที่สื่อสารกัน หากบุคคลมีเจตคติที่ดีต่อเรื่องราวนั้น จะทำให้ผู้ที่เราสื่อสารด้วย เปิดใจ ยอมรับได้ง่าย แต่หากมีอคติที่ไม่ดีต่อเรื่องราวที่สื่อสารกัน จะมีผลต่อการตัดสินใจแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ที่อาจนำไปสู่ความขัดแย้งได้

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสื่อสารในครอบครัว ได้แก่ ปัจจัยภายนอกบุคคล เช่น ความแตกต่างระหว่างอายุ เพศ การศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ กรอบสังคมวัฒนธรรม ศาสนา การเมือง การปกครอง บรรยากาศในการสื่อสาร และปัจจัยภายใน เช่น ทักษะในการสื่อสารของแต่ละบุคคล เจตคติ ความเชื่อ จริยธรรมในการสื่อสาร นอกจากนี้ยังควรคำนึงถึงอุปสรรคสำคัญของการสื่อสารซึ่งจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสื่อสารเช่นเดียวกันในการสื่อสารแต่ละครั้ง อาจมีข้อผิดพลาด ทั้งที่เราสามารถควบคุมได้ และ ไม่สามารถควบคุมได้

ผลของการสื่อสารในครอบครัว

ผลของการสื่อสาร หมายถึง การเปลี่ยนแปลงหรือข้อแตกต่าง (Change or discrepancy) ซึ่งเกิดขึ้นกับบุคคล หรือกลุ่มบุคคลอันเนื่องมาจากสารที่ได้รับ การพิจารณาผลของการสื่อสารในระดับบุคคลนำเอาวิธีการจำแนกวัตถุประสงค์ในการศึกษา (Taxonomy of Education Objectives) ของ เบนจามินเอส. บลูม และคณะ (Benjamin S. Bloom et al., อ้างถึงใน อรวรรณ ปิรันธน์โอวาท, 2546) มาช่วยชี้ให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของผลการสื่อสารที่มีต่อบุคคลได้ชัดเจนขึ้น ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงทั้งหมด 3 ด้าน คือ

1. ผลของการสื่อสารต่อบุคคลในด้านการเปลี่ยนแปลงพุทธิพิสัย

ผลของการสื่อสารต่อบุคคลในด้านการเปลี่ยนแปลงพุทธิพิสัย หมายถึงผลของการสื่อสารที่ผู้ส่งสารต้องการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้รับสารเกี่ยวกับด้านความรู้ ความคิด ภายหลังการสื่อสาร ซึ่งผลของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะเกิดขึ้นที่สมองหรือสติปัญญาตนเอง ผลของความสามารถและทักษะด้านสมองในการคิดเกี่ยวกับสิ่งต่างๆแบ่งออกได้เป็น 6 ระดับดังนี้

ก. ความรู้ (Knowledge or Recall) คือการสื่อสารที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้รับสารมีความรู้ (Body of knowledge) แล้วสามารถจำหรือระลึกเกี่ยวกับความรู้นั้นๆ ได้ โดยแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมดังกล่าว

ข. ความเข้าใจ (Understanding or comprehension) เป็นผลของการสื่อสารที่ผู้รับสารสามารถแปลความได้ ตีความได้ และขยายความด้วยคำพูดของตนเองได้ โดยมีความเข้าใจในเรื่องราวหรือเนื้อหาของสาร

ค. การนำไปใช้ (Application) เป็นการที่ผู้รับสารนำเนื้อหาสาระของสารอันเกิดขึ้นจากความรู้ความเข้าใจในวิธีการ แนวคิด หลักการและทฤษฎี ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ หรือสถานการณ์ที่เป็นจริงได้

ง. การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นความสามารถของผู้รับสาร ในการแยกเนื้อหาของสารที่สับสน แยกออกได้อย่างมีความหมาย

จ. การสังเคราะห์ (Synthesis) เป็นความสามารถของผู้รับสารในการนำหน่วยต่างๆ หรือส่วนต่างๆ ของสาร จัดรวบรวมหรือเรียบเรียงเข้าด้วยกันอย่างมีระบบ เป็นแบบแผนเพื่อให้ได้แนวทางใหม่อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาได้

ฉ. การประเมินค่า (Evaluation) เป็นความสามารถของผู้รับสาร ในการตัดสินคุณค่าของสารตามเกณฑ์ภายในหรือจากข้อมูลพื้นฐานที่มีอยู่ในตัวของผู้รับสารเองว่า สารนั้นมีคุณค่ามากน้อยเพียงใด ควรยอมรับและควรนำไปปฏิบัติหรือไม่ และอาจประเมินค่าโดยการอ้างอิงกับเกณฑ์ภายนอก

2. ผลของการสื่อสารต่อบุคคลในด้านการเปลี่ยนแปลงจิตพิสัย

ผลของการสื่อสารต่อบุคคลในด้านการเปลี่ยนแปลงจิตพิสัย หมายถึง ผลของการสื่อสาร ที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรม ภายในจิตใจ ลักษณะนิสัยคุณธรรม และค่านิยม อันเกี่ยวข้องกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง รวมเรียกว่า “ทัศนคติ” หรือ “เจตคติ” ซึ่งเป็นกลุ่มของความเชื่อต่างๆ ที่เกี่ยวกับวัตถุ หรือสถานการณ์ ซึ่งรวมตัวกันอย่างถาวร มีผลโน้มน้าวให้บุคคลแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบในทางใดทางหนึ่ง

3. ผลของการสื่อสารต่อบุคคลในการเปลี่ยนแปลงทักษะพิสัย

ผลของการสื่อสารต่อบุคคลในการเปลี่ยนแปลงทักษะพิสัย หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การปฏิบัติอันเป็นผลของการสื่อสาร สามารถพัฒนาทักษะและความชำนาญในตัวผู้รับสารจำแนกได้เป็น 5 ระดับ คือ

ก. การลอกเลียนแบบ (Imitation) ผู้รับสารจะพิจารณาเลือกตัวแบบหรือตัวอย่างที่ตนเองสนใจเพื่อจะปฏิบัติตาม

ข. การลงมือทำตามแบบ (Manipulate) ที่ตนได้เลือกไว้แล้ว

ค. การทำได้อย่างถูกต้อง (Precision) เป็นขั้นที่ผู้รับสารได้เลือกตัดสินใจว่าจะทำตามแบบที่พิจารณาเห็นว่าถูกต้อง โดยค่อยๆ ก่อรูปแบบเป็นทักษะและความชำนาญทีละน้อยๆ

ง. การทำอย่างต่อเนื่อง (Articulation) เป็นขั้นที่ผู้รับสารกระทำไปแล้วเห็นว่าถูกต้อง จึงกระทำอย่างต่อเนื่องกันอย่างสม่ำเสมอ

จ. การทำได้โดยเป็นธรรมชาติ (Naturalization) เป็นขั้นที่ผู้รับสารกระทำไปจนเกิดทักษะ ความชำนาญจนสามารถปฏิบัติเองโดยอัตโนมัติเป็นธรรมชาติโดยปกติ

อิทธิพลของการสื่อสารในครอบครัว

ความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว โดยเฉพาะการสื่อสารในครอบครัว เป็นพื้นฐานที่ดีของสังคม จะช่วยเสริมสร้างความผาสุก ความราบรื่น ความมั่นคง และความเป็นปึกแผ่นแก่ประเทศชาติ(จุฑานาฏ ผดุงเจริญ, 2543) และการสื่อสารในครอบครัว จะมีถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึกทั้งในรูป ภาษาพูด และภาษาท่าทาง ในการสื่อสารมักจะมีเจตนาหรือ วัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งเสมอ ทำให้เกิดความเข้าใจต่อความหมายร่วมกันทั้งสองฝ่าย การสื่อสารในครอบครัวได้จำแนกตาม วัตถุประสงค์ โดย Peterson (1999) ซึ่งมี 2 ประการคือ

1. เป็นสื่อแลกเปลี่ยนข้อเท็จจริงต่างๆ ระหว่างบุคคล เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จ ในสิ่งที่มุ่งหมาย
2. เป็นช่องทาง ให้สมาชิกในครอบครัวได้แบ่งปันประสบการณ์ด้านต่างๆ รวมถึงได้แสดง อารมณ์ ความรู้สึกที่จริง ซึ่งจะสร้างบรรยากาศแห่งความสัมพันธ์อันดี ระหว่างกัน

ดังนั้นในครอบครัวที่มีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ จะสามารถดำเนินการสื่อสารให้บรรลุตาม วัตถุประสงค์ทั้ง 2 ข้อที่กล่าวมา การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพจะทำให้ครอบครัวมีความมั่นคง แน่นแฟ้น มีความสามัคคี เป็นครอบครัวที่มีสุขภาพจิตดี ส่วนการสื่อสารที่ไม่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ การสื่อสารที่ไม่ชัดเจน และอ้อมค้อม จะทำให้ครอบครัวมีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในครอบครัว บกพร่อง ส่งผลให้สมาชิกในครอบครัวเกิดความคับข้องใจ การแก้ไขปัญหาต่างๆ ไม่มีประสิทธิภาพ มีความใกล้ชิดสนิทสนมกันน้อย และบรรยากาศของความผูกพันกันในครอบครัวเป็นไปอย่างเปราะบาง ทำให้เกิดความเล็งสูง ในการมีปัญหามิในครอบครัว เช่นการทะเลาะวิวาท หย่าร้าง และส่งเสริมให้เกิดปัญหาทางพฤติกรรมขึ้นมากมายในเด็ก

จากที่กล่าวมา การสื่อสารในครอบครัวมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของสมาชิกในครอบครัว ด้าน การแสดงความคิด ความรู้สึก ตลอดจนอาจส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆอาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านพุทธิพิสัย เจตพิสัย และทักษะพิสัย การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพจะทำให้ครอบครัวมีความมั่นคง สามัคคี เป็นครอบครัวที่มีสุขภาพจิตดี ส่วนการสื่อสารที่ไม่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ การสื่อสารที่ไม่ชัดเจน จะทำให้ครอบครัวมีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในครอบครัวบกพร่องเกิดความเล็งสูงในการมีปัญหามิในครอบครัว รวมถึงเรื่องการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวด้วยหากผู้ปกครอง สื่อสารที่มีประสิทธิภาพจะทำให้วัยรุ่นสามารถจัดการเรื่องเพศได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม เช่น ในเรื่องการใช้ยาคุมกำเนิด เป็นต้น หากการสื่อสารที่ไม่มีประสิทธิภาพจะทำให้วัยรุ่นไม่สามารถจัดการกับปัญหาเรื่องเพศได้อย่างเหมาะสม เช่น การมีเพศสัมพันธ์แบบไม่ป้องกัน เป็นต้น

แนวคิดเรื่องเกี่ยวกับจิตวิทยาพัฒนาการและการสอนเพศศึกษาในวัยรุ่น

พัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของวัยรุ่น

ความหมายของวัยรุ่น

วัยรุ่น (adolescent) ในภาษาละติน มีความหมายว่า เจริญเติบโตไปสู่วุฒิภาวะ นั่นคือ วัยเริ่มเข้าสู่ความเป็นผู้ใหญ่ โดยยึดถือความพร้อมทางด้านร่างกายเป็นตัวตัดสิน วัยนี้มีความเจริญเติบโตทางด้านร่างกายอย่างรวดเร็ว รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจและความรู้สึกนึกคิด โดยเฉพาะมีความคิดอย่างอิสระ และเรียนรู้ความผิดพลาดด้วยตนเองมากกว่าที่จะเรียนรู้จากคำสั่งสอน ถ้าหากได้รับการขัดขวางไม่ให้ปฏิบัติสิ่งที่วัยรุ่นต้องการ มักเป็นผลทำให้วัยรุ่นมีความรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจและหาทางออกในทางที่ผิด เช่น ดื่มสุรา หนีออกจากบ้าน นอกจากนี้อาจมีการตัดสินใจอย่างวู่วาม และแสดงออกทางด้านอารมณ์อย่างรุนแรงและรวดเร็ว เช่น การฆ่าตัวตาย เป็นต้น (สุชา จันทรเฒ, 2536 อ้างถึงใน สุนิตย์ พัวพันพัฒนา, 2547) วัยรุ่นถือว่าเป็นระยะของช่วงชีวิตที่คั่นกลางระหว่างความเป็นเด็กและความเป็นผู้ใหญ่ แบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ (สุชา จันทรเ, 2536 อ้างถึงใน สุนิตย์ พัวพันพัฒนา, 2547 และ สุชา จันทรเฒ (2540 อ้างถึงใน เสถียร อุตภูมิ, 2549)

1. วัยรุ่นตอนต้น(early adolescence) โดยเด็กหญิงจะมีอายุระหว่าง 13 - 15 ปี และเด็กชายจะมีอายุระหว่าง 15 - 17 ปี ในวัยนี้ วัยรุ่นทั้งสองเพศจะมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย จิตใจ และความคิด การเจริญเติบโตทางด้านร่างกายในระยะนี้ จะมีการเปลี่ยนแปลงมากมาย กล่าวคือ เด็กชายจะมีการพัฒนาการเกี่ยวกับหน้าที่ทางเพศ สามารถหลั่งน้ำอสุจิได้ จะมีประสบการณ์เกี่ยวกับความสุขสุดยอดทางเพศอันอาจทำให้เกิดการสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง สำหรับเด็กหญิงจะมีการพัฒนาการทางเพศคือมีประจำเดือน หน้าอกและตะโพกขยายใหญ่ขึ้น ส่วนการพัฒนาทางด้านอารมณ์และจิตใจนั้น Roger (1972 อ้างถึงใน สุนิตย์ พัวพันพัฒนา, 2547) กล่าวว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่มีอารมณ์รุนแรงการแสดงออกซึ่งอารมณ์ต่างๆ จะเป็นไปโดยเปิดเผยตรงไปตรงมา อารมณ์ต่างๆ เช่น อารมณ์รัก อารมณ์โกรธ เกิดการเปลี่ยนแปลงง่าย

2. วัยรุ่นตอนกลาง (middle adolescence) เด็กหญิงจะมีอายุระหว่าง 16 - 18 ปี เด็กชายจะมีอายุระหว่าง 18 - 19 ปี วัยรุ่นตอนกลางจะเป็นช่วงที่แยกจากครอบครัว ทำตัวห่างเหินกับสมาชิกในครอบครัว เริ่มรวมกลุ่มกับเพื่อนวัยเดียวกันและเพศเดียวกันมากขึ้น จากลักษณะเพศที่ปรากฏอย่างชัดเจน ทำให้สำนึกในความแตกต่างระหว่างเพศช่วงนี้บางคนจะติดกลุ่มเพื่อนมาก จนอาจละเลยหน้าที่ความรับผิดชอบในบ้านที่ได้รับมอบหมายจึงอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวหรือกับผู้ใหญ่ นอกจากนี้วัยรุ่นอาจเริ่มคิดกันที่จะไม่ให้ผู้ใหญ่มายุ่งเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวเริ่มมีการแยกตัวจากผู้ใหญ่มากขึ้น คบกับเพื่อนมากขึ้น แต่ลักษณะการคบเพื่อนในวัยนี้ยังไม่

จริงจังกวรว อวจเปลี่ยนเพ็ญนไปเรื่อๆ ตามคววมพอใจในแตลละระยยะ(ปรวณึ รววมสุต, 2528 อั่งถึงใน สุนึตย์ พ้วพันพัฒนว, 2547)

3. วัยรุ่นตอนปลวย (late adolescence) เด็กหญิงจะมีอวยระหว่ง 19 - 21 ปี เด็กขวยจะมีอวยระหว่ง 20 - 21 ปี (สุขว จันทร็อม, 2536 อั่งถึงใน สุนึตย์ พ้วพันพัฒนว, 2547)วัยรุ่นตอนปลวयर่งควยทวกล่วส่วนเจริญเต็มที บ่งบอคควมเป็นผู็ใหญ่ทีสมบวรณึ น้ำนกและส่วนสูงเพิ่มขึ้น โครงกระคูกใหญ่โตและแข็งแรงเต็มที อวยวะภวยใน เช่น หัวใจ ปอด และกระเพวะอวหกรจะเจริญอวยงเต็มทีแบบผู็ใหญ่ ดั่งนั้น วัยรุ่นจะรับประทวนอวหกรได้มก จึงมกถูกรเรียกว่เป็นวัยก่ำล้งกินก่ำล้งนอนในด้วนคววมเคล็อนไหวท่วไป เริ่มมีจ้งหวะดีขึ้นเพระเพชญึกับภวกรณึเปลี่ยนเปล้งของร่งควยมวนวนพสมควร จนเริ่มปรับตัวได้กับกรเปลี่ยนเปล้ง (ปรวณึ รววมสุต, 2528 อั่งถึงใน สุนึตย์ พ้วพันพัฒนว, 2547) อวจถ่วได้ว่วัยรุ่นตอนปลวยนี้จะมีลักษณะแบบผู็ใหญ่มกขึ้นเริ่มแยกอวรณึเป็นประภทๆ ได้อวยงชคเจน มอัสบสนวุ่นวย เช่น อวรณึรัก อวรณึสุข คววมรู้สึกขวบขึ้ง คววมมีน้ำใจต่อผู็อื่น คววมรู้สึกน้อยเนื่อค้ำใจ หรือคววมรู้สึกเป็นปมค้อย คววมรู้สึกผิด คววมรู้สึกเสร์วควมวิตกกังวลและคววมกระวนกระวย เป็นต้น (Roger, 1972 อั่งถึงใน สุนึตย์ พ้วพันพัฒนว, 2547) โดยพัฒนวกรของวัยรุ่นทีสำคัญมีดั่งนี้

1. พัฒนวกรทวงด้วนร่งควย (physical development) วัยรุ่นจะพัฒนวทวงด้วนร่งควยรวดเร็วมก อัตรวกรเจริญเติบโตทวงร่งควยอวยงรวดเร็วนี้ประมวณได้ว่น้ำนกเพิ่มขึ้น ประมวณร็อยละ 50 และส่วนสูงเพิ่มขึ้นในอัตราร็อยละ 25 เด็กหญิงเริ่มมีประจ่ำเดือนคร้งแรก น้ำอกและตะโพกเริ่มขยย เด็กขวยจะมีเสียงแตกพรว มีกรหล้งน้ำอสุจิวเลทหลับ วัยรุ่นส่วนใหญ่จึงม่งควมสนใจไปทีตัวเอง พิจรณวลักษณะของตนเปลี่ยนไป ถ่ำเปลี่ยนเปล้งไปในทวงทีดี สังคมยอรับวัยรุ่นก็จจะสขบยใจแต่ถ่ำกรเปลี่ยนเปล้งนั้นไม่เป็นทีพอใจของวัยรุ่น วัยรุ่นจะเกิดควมวิตกกังวล มีพฤติกรมเปลลๆ ทีอวจจะเป็นปัญหต่อไป เช่น วัยรุ่นทีรู้สึกว่อ้วนมกเกินไป จะพยยวมลดน้ำนกด้วยวิธีกรอดอวหกรหรือกินยลคควมอ้วน ซึ่งอวจเป็นอันตรายต่อสุขภาพได้ (ฉวีวรรณ สุขพันธิ์โพธวรwm, 2547 อั่งถึงใน สุนึตย์ พ้วพันพัฒนว, 2547)

2. พัฒนวกรด้วนอวรณึ (emotional development) วัยรุ่นมกมีอวรณึรุนแรงแสดงคววมรู้สึกอวยงเปิดเผยและตรงกินไป มีคววมเชื่อมั่นในตนเอง บวกรั้ก็รู้สึกหคหุ้ มีคววมสงสัยตลอดเวลว ด้วนกรให้ผู็อื่นยอรับในควมเป็นขวยหญิงของตนทั้งจกเพศเดียวกันและเพศตรงข้ำมมีควมด้วนกรเป็นส่วนหนึ่ของกลุ่ม และเนื่อจกวัยรุ่นด้วนกรทีจจะให้ผู็อื่นยอรับ จึงมกเอวใจได้กับรูปร่งควมมกขึ้นจะกังวลเกี่ยวกับกรเปลี่ยนเปล้งทวงด้วนร่งควยออยู่ตลอดเวลว เช่น คววมสูงควมเต็ย คววมอ้วน คววมผอม บวกรคนถ่วว่ตนจะมีสิว มีกลิ่นตัวแรง สยตลันหรือฟันไม่สวย เป็นต้น โดยท่วไปสวเหตุทีทำให้วัยรุ่นมีอวรณึเปลี่ยนเปล้งง่ยและรุนแรง สรूपได้ดั่งนี้ (สุขว จันทร็อม, 2536 อั่งถึงใน สุนึตย์ พ้วพันพัฒนว, 2547)

2.1 ความเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย เนื่องจากวัยรุ่นไม่สามารถเข้าใจและทำตน ขัดแย้งกับผู้ใหญ่หรือบิดามารดาตลอดเวลา เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้อารมณ์ของวัยรุ่นไม่มั่นคงเกิด ความเครียดและมักแสดงออกทันที

2.2 การเปลี่ยนแปลงของอวัยวะภายใน ต่อมาไร้ท่อ เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้วัยรุ่นมี การเปลี่ยนแปลงต่างๆ ด้าน เช่น ภาวะอาหารขยายขึ้นทำให้เด็กรับประทานอาหารมากขึ้น การ ทำงานของต่อมเพศทำให้วัยรุ่นมีความต้องการใหม่ๆ และเริ่มสนใจเพศตรงข้าม ความต้องการที่ สำคัญคือ ต้องการมีส่วนร่วมกับหมู่คณะ จึงมักรวมกันเป็นหมู่ กรณีผู้ใหญ่ไม่เข้าใจและไม่ส่งเสริม หรือขัดขวางการอยู่ร่วมกับหมู่คณะหรือกลุ่มเพื่อนจะทำให้เกิดความเครียดขึ้นในวัยรุ่น

2.3 การปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ ประสบการณ์ที่วัยรุ่นพบมักจะเป็น ตลอดจนการคบเพื่อน การเรียน การแต่งกาย เป็นเหตุให้อารมณ์ของวัยรุ่นไม่มั่นคง หงุดหงิดมี ความรู้สึกไวและแสดงออกทันที เพราะยังไม่เป็นผู้ใหญ่โดยสมบูรณ์

3. พัฒนาการบุคลิกภาพและสังคม (personality & social development) วัยรุ่นจะมีความ ต้องการอย่างรุนแรงที่จะทำให้ตนเป็นที่ยอมรับนับถือของเพื่อนๆ และบุคคลในสังคมวัยรุ่นจะ พยายามอย่างสุดความสามารถเพื่อเอาชนะใจเพื่อนฝูงดังจะสังเกตได้จากการแต่งตัวที่พิถีพิถันเป็น พิเศษ การเอาใจใส่ในกิจวัตรทางของตัวเองและบุคคล ในครอบครัวที่มากขึ้นเป็นพิเศษ ในบางกรณี วัยรุ่นต้องการให้ผู้ใหญ่ยอมรับว่าตนเป็นผู้ใหญ่ และจากการที่วัยรุ่นเป็นช่วงต่อระหว่างเด็กและผู้ใหญ่ ไม่ว่าจะกลายเป็นลักษณะรูปร่าง สังคมหรือความคิดทำให้วัยรุ่นเกิดความสับสนในบทบาทหน้าที่ของตน บางครั้งวัยรุ่นอยากเป็นเด็กเพราะไม่ต้องรับผิดชอบอะไรแต่บางครั้งก็อยากเป็นผู้ใหญ่ที่มีอิทธิพล ต่างๆ ในสังคมความสับสนนี้ทำให้วัยรุ่นจับกลุ่มกันเองสร้างลักษณะเฉพาะกลุ่ม มีค่านิยมกลุ่ม จะเข้า หากกลุ่มเพื่อนซึ่งมักจะเป็นเพศเดียวกัน ซึ่งการเข้าหากกลุ่มเพื่อนนี้จะช่วยให้เกิดความอิสระจาก ครอบครัวและ ในขณะเดียวกันก็อาจถูกเพื่อนชักจูงให้ลองทำสิ่งนี้อาจเป็นผลเสียต่อสุขภาพและ อนาคต มีการศึกษาถึงผลของแรงกดดันชักจูงของเพื่อน (peer pressure) ในเด็กอายุ 10 - 14 พบว่า มากกว่าร้อยละ 50 ของวัยรุ่นตอนต้นที่ถูกคำชักชวน และแรงทำท่ายจูงใจจากเพื่อน ได้ทดลองทำ พฤติกรรมเสี่ยงซึ่งก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ เช่น การสูบบุหรี่ การดื่มสุรา การใช้ยาเสพติด การจับ รัดด้วยความเร็วสูง เป็นต้น (จันทิตา พฤษภา นานนท์, 2538 อ้างถึงใน สุนิตย์ พัวพันพัฒนา, 2547)

4. พัฒนาการด้านสติปัญญา (intellectual development) วัยรุ่นเป็นวัยที่มีพัฒนาการทาง สติปัญญาที่ก้าวหน้าอย่างรวดเร็วสามารถคิดหาเหตุผลในด้านต่างๆ เพื่อหาทางแก้ปัญหาได้อย่างมี ประสิทธิภาพ วัยรุ่นจะมีความจำดี วิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ ได้ดี ลักษณะการพัฒนากการทางสติปัญญา ของวัยรุ่นพอสรุปได้ดังนี้

4.1 เป็นวัยแห่งการเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมและบุคคลรอบข้าง มีสมาธิดีมีการสังเกต ลองกระทำหรือลองผิทดลองดูในการแก้ปัญหา เป็นวัยแห่งการสร้างจินตนาการและทัศนคติที่ดีงาม เช่น ทัศนคติทางประชาธิปไตย สังคม ค่านิยม

4.2 เป็นวัยแห่งการคิดอย่างมีเหตุผล มีความเชื่อมั่น มีระบบพิจารณาใคร่ครวญตาม แนวที่เป็นของตนเองมีความสามารถเรียนรู้ทักษะต่างๆ ได้ดี เป็นวัยที่เหมาะสมในการศึกษาพัฒนา ความสามารถทุกด้าน อีกทั้งยังเริ่มเข้าใจในสิ่งที่ป็นนามธรรมได้ดีอีกด้วย

4.3 เริ่มคิดถึงอนาคตและรู้จักสำรวจตนเองว่าเหมาะสมสำหรับอาชีพใดมีวิธี ตัดสินใจในการคบเพื่อน การเข้าสังคมและการเลือกคู่ครอง (สุชา จันทรธรม อ่างถึงใน สุนิตย์ พัวพัน พัฒนา, 2547)

จากที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า วัยรุ่นเป็นช่วงระหว่างชีวิตวัยเด็กกับวัยผู้ใหญ่เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาย ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ทางร่างกายมีการเปลี่ยนแปลง อย่างมากเกี่ยวกับขนาดและรูปร่าง ทางจิตใจก็มีการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์เพศ ความรู้สึกเกี่ยวกับ ตนเอง ความต้องการเป็นอิสระและความต้องการมีความผูกพันใกล้ชิดกับเพศตรงข้าม เยาว์ปัญญา ก็ เช่นกันมีการพัฒนาอย่างมากวัยรุ่นสามารถคิดอย่างมีเหตุผล มีความคิดลึกซึ้ง มีความคิดรวบยอดและมี อุดมการณ์ (โสภภาพรรณ เพียงเพิ่ม, 2541 อ่างถึงใน เสถียร อัทภูมิ, 2549) วัยรุ่นเป็นวัยแห่ง การศึกษาค้นคว้า ปรับตัว มีการพัฒนาบุคลิกภาพผ่านช่วงวัยต่างๆ มาได้ด้วยดี เพื่อเข้าสู่การมี เอกลักษ์ณ์แห่งตน หรือมีความเป็นตัวของตัวเอง ส่วนหนึ่งของการพัฒนาเอกลักษ์ณ์แห่งตนของวัยรุ่น ก็คือ การพัฒนาเอกลักษ์ณ์ทางเพศ (Gender Identity) โดยวัยรุ่นได้พยายามวางตัวให้เหมาะสมกับเพศ ของตนเอง

เพศศึกษาและวิธีสอนเพศศึกษาให้แก่บุตร

การสอนเพศศึกษาเรื่องเพศศึกษาแก่บุตร เป็นการสื่อสารระหว่าง พ่อ แม่ ลูก พฤติกรรมการ สื่อสารเรื่องเพศภายวนครอบครัว ซึ่งพ่อ แม่บางคนมีความคิดว่าถ้าบุตรไม่ถามเรื่องเพศทำให้ไม่ได้พูด กล่าวถึงเรื่องเพศและนับว่าเป็นการดีที่สามารถจะหลีกเลี่ยงที่จะสอนเรื่องเพศกับเด็ก ซึ่งนับว่าเป็น ความคิดที่ไม่ถูกต้อง ถ้าเด็กไม่ได้ถามเรื่องเพศ ก็ไม่ได้หมายความว่าเด็กไม่สนใจหรือไม่ต้องการจะรู้ บิดามารดาควรที่จะสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างตัวบุตรกับบิดามารดาว่ามีความสัมพันธ์เป็นอย่างไร เด็กอยู่ในสภาพแวดล้อมของบ้านที่มีความสุขหรือไม่มีความสุข สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ต้องคำนึงและมี ควรพยายามหลีกเลี่ยงการให้ความรู้กับเด็กถ้าบุตรไม่ถาม บิดามารดาจะเป็นผู้เริ่มต้นให้เร็วเท่าใดก็จะ เป็นประโยชน์กับบุตรมากขึ้น (วันทนี วาสิกะสิน, 2540)

บิดามารดาที่ทำหน้าที่เป็น Single parent คือ มีบทบาทเป็นทั้งบิดามารดา ในขณะเดียวกันซึ่งเป็นผลมาจากการหย่าร้าง การแยกกันอยู่ การตามของคู่สมรส หรือจากการเป็นมารดานอกสมรส บิดามารดาเหล่านี้อาจจะรู้สึกลำบากใจในการให้ความรู้ในเรื่องเพศกับเด็ก เช่น มารดาอาจจะรู้สึกลำบากใจในการอธิบายการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายให้กับลูกชาย หรือบิดาอาจจะรู้สึกลำบากใจในการอธิบาย การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายให้กับลูกสาว แต่โดยความเป็นจริงแล้ว Single parent สามารถอธิบายเรื่องนี้ให้เด็กเข้าใจได้ โดยคิดว่าเป็นเรื่องนี้ให้เด็กเข้าใจได้ โดยคิดว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดาแต่ถ้าไม่สามารถทำได้ ก็ควรรหาผู้ที่มีความสามารถมาทำหน้าที่แทน

การสอนเรื่องเพศแก่วัยรุ่น สาระสำคัญ คือ

วัยรุ่นในช่วงอายุ 12 - 15 ปี

ระยะนี้ความสัมพันธ์กับสังคม วัฒนธรรม และชีววิทยาของร่างกาย เด็กจะเข้าสู่วัยแตกหนุ่มสาวและมีการพัฒนาทางด้านร่างกายเกิดขึ้น นอกจากลักษณะทางเพศที่เกิดขึ้น เช่น ผู้ชายจะเริ่มมีหนวดเคราเสียงห้าว ร่างกายสูงใหญ่และมีขนที่รักแร้และที่หัวหน่าว เป็นต้น ยังมีการพัฒนาเกี่ยวกับหน้าที่ทางเพศในตัวตนๆนั้นด้วย และการพัฒนาทางเพศแต่ละเพศก็แตกต่างกันมาก การพัฒนาที่สำคัญของเด็กชายวัยนี้คือ การสามารถหลั่งน้ำอสุจิได้ และสิ่งนี้มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับสุขภาพทางเพศของเขา ภายในเวลา 2 ปี ของระยะแตกหนุ่ม เด็กชายส่วนใหญ่จะมีประสบการณ์เกี่ยวกับความสุขสุดขอดทางเพศ และประสบการณ์นี้ทำให้เกิดความสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง ซึ่งจะเกิดบ่อยและสม่ำเสมอในวัยนี้ นอกจากการสำเร็จความใคร่ด้วยตนเองที่ตามลำพังไม่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นในสังคม เขาอาจจะมิจิจกรรมทางเพศกับเพศตรงข้ามด้วย ทั้งๆที่เขาเกี่ยวข้องกับเพศเดียวกันเป็นอย่างมาก สำหรับผู้หญิงการพัฒนาที่สำคัญของวัยนี้ คือ การมีประจำเดือน แต่เป็นสิ่งที่ผู้หญิงไม่ชอบ การที่เลือดออกมาเป็นระยะๆ ทำให้ความข้องใจเกี่ยวกับอวัยวะเพศของตนมากยิ่งขึ้น ทั้งยังเป็นเครื่องบอกว่าเขาจะสามารถตั้งครรภ์ได้ ถ้ามีการร่วมเพศ เพราะฉะนั้นเด็กผู้หญิงส่วนใหญ่ในวัยนี้จะหลีกเลี่ยงการสำรวจอวัยวะเพศของตัวเอง และสำเร็จความใคร่จนถึงจุดสุดขอดน้อยทางเพศมาก หรืออาจจะกระทำโดยบังเอิญเพียงครั้งเดียว ไม่บ่อยหรือสม่ำเสมอเหมือนผู้ชาย แต่อย่างไรก็ตามสังคมของเขาจะเหมือนเด็กผู้ชายคือสมาคมกันในหมู่เพศเดียวกัน

เด็กในช่วงนี้เป็นวัยก่อนเข้าสู่วัยรุ่นตอนต้น (วันทนีส์ วาติกะสิน, 2540) (จันทร์ฉวีภา ดิลกสัมพันธ์, 2543) และ (สุชา จันทร์เอม, 2540 อ้างถึงใน เสถียร อุดภูมิ, 2549) ซึ่งมีสาระสำคัญในการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษา ดังนี้คือ

1. การให้ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงและการเจริญเติบโตของร่างกาย มารดาสอนเรื่องการเตรียมตัวมีประจำเดือน การมีขนขึ้นตามอวัยวะต่างๆ ของร่างกาย การมีหน้าอก เพื่อให้เด็กผู้หญิงได้เตรียมตัวให้พร้อมและเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของร่างกายได้อย่างเป็นปกติ ไม่ทำให้เกิดปัญหา

ในด้านอารมณ์และจิตใจ เด็กจะต้องรู้ว่าสัญลักษณ์ของการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้หมายถึงเด็กกำลังจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ และถ้ามีความสัมพันธ์ทางเพศเกิดขึ้นอาจมีแนวโน้มของการตั้งครรภ์ได้ ส่วนเด็กผู้ชายนั้น บิดามีหน้าที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของร่างกายเช่นกัน ในเรื่องการแข็งตัวของอวัยวะเพศ การหลั่งน้ำกาม รวมไปถึงการสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง บิดามารดาต้องมีความรู้และความเข้าใจในเรื่องการสำเร็จความใคร่ด้วยตนเองว่าไม่ใช่ว่าเป็นสิ่งผิดปกติ อย่างลโทษเด็ก จะทำให้เด็กเกิดความคับข้องใจ ซึ่งมีผลต่อปัญหาทางด้านอารมณ์และจิตใจของเด็กต่อไปภายหลังได้ บิดามารดาต้องเน้นให้เด็กเข้าใจว่าการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายนี้จะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางจิตใจด้วย เด็กอาจมีความรู้สึกหงุดหงิด ขี้โมโห หรือไม่ค่อยมีเหตุผล หรืออาจจะรู้สึกเศร้าซึมโดยไม่มีสาเหตุ ซึ่งเป็นสิ่งที่ไปด้วยกันกับการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย ช่วงนี้เป็นช่วงเปลี่ยนแปลงที่สำคัญช่วงหนึ่งของการพัฒนาของมนุษย์ บิดามารดาต้องเข้าใจบุตรและให้ความช่วยเหลือในสิ่งที่เด็กต้องการ รวมทั้งความต้องการ การมีอิสระส่วนตัว (privacy) เช่นต้องการมีห้องของตนเอง ต้องการอยู่คนเดียวในบางครั้ง

2. การปลูกฝังความรับผิดชอบในเรื่องเพศให้กับเด็ก ทั้งความรับผิดชอบต่อตนเอง และเพศตรงข้ามเด็กวัยนี้ต้องการคบเพื่อนต่างเพศเพิ่มขึ้น ควรให้โอกาสเด็กพบปะกับเพื่อนต่างเพศ ขณะเดียวกันก็ให้รู้จักการเคารพนับถือในเพศตรงข้าม ในวัยนี้บิดามารดาสามารถที่จะพูดอย่างตรงไปตรงมาได้มากขึ้น และเพิ่มรายละเอียดต่างๆ ได้มากขึ้นด้วย รวมทั้งการออกเที่ยวกับเพื่อนต่างเพศ (Dating) ว่าควรจะทำปฏิบัติตนและให้เกียรติเพศตรงข้ามอย่างไรบ้าง

3. การปลูกฝังเรื่องความสำคัญและความจำเป็นในเรื่องเพศให้กับเด็ก แต่ต้องอยู่ในภาวะที่พร้อมซึ่งเป็นเรื่องของเด็กวัยนี้ รวมทั้งการพูดคุยถึงเรื่องความคาดหวังทางสังคมต่อบทบาทของการเป็นผู้ชายและผู้หญิง อิทธิพล ความเชื่อทางสังคม ที่มีผลต่อพฤติกรรมมนุษย์ ค่านิยมบางอย่างที่ควรแก้ไข

4. การให้ความจริงใจกับเด็กให้ความเข้าใจว่าบิดามารดาสามารถเป็นที่ปรึกษาช่วยเหลือได้ ถ้าเด็กเข้าใจสิ่งๆ ในเรื่องเพศ หรืออาจจะกระทำบางอย่างที่คิดว่าผิด บิดามารดาก็พร้อมที่จะให้อภัยไม่ซ้ำเติมต้องทำให้เกิดความรู้สึกว่าถ้าต้องการความช่วยเหลือ เด็กจะสามารถได้รับความช่วยเหลือจากบิดามารดาเสมอนอกจากนั้น บิดามารดาควรรู้จักกับเพื่อนๆ ของลูกด้วย เพราะเด็กวัยนี้กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลมาก

5. ความรู้เกี่ยวกับการปรับตัวต่อเพศตรงข้าม ในระยะนี้เด็กจะเริ่มสนใจต่อเพศตรงข้าม มีโอกาสคบเพื่อนต่างเพศ พ่อแม่เป็นต้องชี้ให้เด็กสามารถจำแนกแยกแยะเกี่ยวกับค่านิยมให้ได้ว่าบางอย่างเป็นค่านิยมที่ดีและบางอย่างจำเป็นต้องแก้ไข

6. พ่อแม่ต้องเข้าใจถึงความต้องการของเด็กวัยนี้ ในด้านความอิสระส่วนตัว เช่น ต้องการอยู่คนเดียว ต้องการมีห้องเป็นส่วนตัว ต้องการตัดสินใจด้วยตนเอง ความขัดแย้งระหว่างลูกกับพ่อแม่ อาจเกิดขึ้นได้ ถ้าพ่อแม่ไม่พยายามเข้าใจและไม่ปล่อยให้เด็กเห็นตัวของตัวเอง แต่ในขณะเดียวกัน

หากปล่อยเด็กให้มีอิสระมากเกินไปก็อาจเกิดความผิดพลาดได้ เพราะเด็กขาดประสบการณ์ อยากรู้ อยากรอง เด็กจึงควรอยู่ในสายตาพ่อแม่แต่ต้องไม่让孩子เกิดความรู้สึกว่าถูกควบคุม ไม่มีอิสระ

วัยรุ่นช่วงอายุ 12 - 15 ปี เป็นวัยเริ่มต้นเปลี่ยนแปลงจากวัยเด็กสู่วัยผู้ใหญ่ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้จะทั้งการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคมด้วย ดังนั้นการสอนเรื่องเพศแก่วัยรุ่นจึงต้องให้ความสำคัญในเรื่องการให้ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงและการเจริญเติบโตของร่างกาย การปลูกฝังความรับผิดชอบ ความสำคัญในเรื่องเพศ

วัยรุ่นในช่วงอายุ 16 - 20 ปี

เป็นช่วงระยะที่มีการพัฒนาการเป็นตัวของตัวเองและพยายามจะออกจากความปกครองของผู้ใหญ่ เป็นระยะที่ 2 เพศมีความใกล้ชิดกันในสังคมมากขึ้น เช่น การเรียนร่วมกันในโรงเรียนหรือในมหาวิทยาลัย สำหรับผู้ชายความสำเร็จความใคร่ก็ยังมิอยู่ และริกร่วมเพศก็ยังไม่ชัดเจน ในคนทุกระดับสังคม กิจกรรมทางเพศส่วนใหญ่ของเด็กหนุ่มในวัยนี้ คือการกอดจูบ ลูบคลำกันมากกว่าจะมีการร่วมเพศ ยกเว้นคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำหรือพวกกรรมกรส่วนใหญ่จะมีกิจกรรมการร่วมเพศเร็วกว่าเด็กหนุ่มบางคนอาจมีการร่วมเพศเร็วถ้าอยู่ในกลุ่มเพื่อนที่มีความสนใจเรื่องนี้มากหรือมีนัดระหว่างชายหญิงบ่อย แต่ความสัมพันธ์จะเป็นไปไม่นานและมักจะดำเนินไปไม่ถึงขั้นแต่งงานเพราะเขายังคิดว่าผู้หญิงที่ร่วมเพศก่อนแต่งงานไม่ใช่ผู้หญิงที่ดี การร่วมเพศครั้งแรกของเด็กหนุ่มวัยนี้มักจะร่วมเพศกับโสเภณีหรือหญิงที่สำล่อนทางเพศ จากการศึกษาเมื่อไม่นานมานี้พบว่า ในปัจจุบันเด็กสาววัยนี้ประสบการณ์การร่วมเพศสูงกว่าเมื่อก่อน ในขณะที่เด็กหนุ่มวัยนี้น้อยลงการที่หนุ่มสาววัยรุ่นเริ่มมีความสัมพันธ์กับเพศตรงข้ามจะทำให้เกิดความขัดแย้งภายในจิตใจปัญหานี้มีปัญหามากกว่าเด็กหนุ่ม เพราะพ่อแม่จะเคร่งครัดในเรื่องนี้มาก ตัวเด็กเองก็จะรู้สึกสับสนว่าเขาควรวางตัวอย่างไร เพราะในขณะที่ร่างกายอยู่ในวัยสวยงามและดึงดูดเพศตรงข้าม เข้ากั๊บจะต้องไม่แสดงลักษณะเด่นของตัวเองออกมา ทั้งการที่เขาไปมีความสัมพันธ์กับเพศตรงข้ามทำให้เขาห่างเหิน ไปจากพ่อแม่และเพื่อเพศเดียวกันซึ่งทำให้เขายังพอใจที่จะมีความสัมพันธ์กับเพศตรงข้ามใกล้ชิดกันต่อไปอีกสำหรับในเด็กผู้ชายปัญหานี้จะมีความสำคัญน้อย เพราะทางครอบครัวมักจะให้เสรีภาพในเรื่องเพศมากกว่าเด็กหญิง และลักษณะอารมณ์ผู้ชายมักหนักแน่นกว่าเด็กหญิงอยู่แล้ว แต่อย่างไรก็ตามเด็กหนุ่มบางคนก็อาจถูกผลักดันให้มีกิจกรรมทางเพศมากเกินไปจากครอบครัวหรือเพื่อน โคนเฉพาะถ้าเข้ามามีอายุมากกว่าเพื่อนในกลุ่ม

โดยทั่วไปประสบการณ์จากบ้านหรือครอบครัวย่อมมีอิทธิพลต่อเด็กในทุก ๆ ด้านของชีวิต ดังนั้นบ้านหรือครอบครัวจึงเป็นสถานที่ซึ่งเด็ก ๆ ควรได้รับการปลูกฝังในเรื่องความรู้ ความเข้าใจ ทัศนคติ และอุปนิสัย หรือมาตรฐานแห่งความประพฤติ เกี่ยวกับเรื่องเพศอย่างถูกต้องเหมาะสม

โดยทั่วไปการอบรมสั่งสอนเพศศึกษานั้น เริ่มต้นขึ้นที่บ้าน แต่เมื่อทุกสิ่งทุกอย่างในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไป มีความสลับซับซ้อนมากขึ้น บ้านจึงดูเหมือนจะขาดอิทธิพลหรือความสำคัญในเรื่องนี้ลงไปบ้าง อย่างไรก็ตาม บ้านก็ยังคงมีบทบาทที่สำคัญในเรื่องเพศศึกษาตลอดมาและเป็นที่ยอมรับกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ว่า การสอนเพศศึกษาที่บ้านนั้น ย่อมเป็นหน้าที่หรือความรับผิดชอบโดยตรง และสำคัญยิ่งของบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ยิ่งกว่านั้นการสอนเพศศึกษาที่บ้านจะช่วยทำให้การสอนเพศศึกษาในโรงเรียนง่ายขึ้น และประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น การให้ข้อมูลความรู้ในวัยนี้ ควรจะมิชอบเขตที่กว้างขวางและลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น เนื่องจากเป็นวัยที่เริ่มมีเพื่อนต่างเพศมากขึ้น เริ่มมีนัด มีคู่รัก มีแฟน หรือมีความสัมพันธ์ทางเพศ ซึ่งเนื้อหาสาระสำหรับเด็กวัยนี้ คือ

1. เรื่องความสัมพันธ์ทางเพศก่อนแต่งงาน (Premarital Sex) เมื่อยังอยู่ในภาวะไม่พร้อมทางเศรษฐกิจและสังคม คือยังอยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียน อธิบายถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นภายหลัง หากเป็นลูกสาว บิดา มารดา สอนให้ระมัดระวัง ในการคบเพื่อนต่างเพศ ไม่ตกเป็นเหยื่อของเพศตรงข้าม การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสกับเพื่อนชาย ไม่ได้แสดงถึงการมีรักแท้หรือการแสดงภาวะความเป็นผู้ใหญ่แต่อย่างใด ถ้าเป็นผู้ชาย ควรให้มีจิตสำนึกรับผิดชอบ ไม่หลอกลวงหรือเห็นเพื่อนหญิงเป็นเหยื่อทางกามารมณ์ ถ้ายังไม่พร้อมหรือไม่สามารถรับผิดชอบต่อปัญหาที่จะตามมาได้ ก็ไม่ควรปล่อยให้มีความสัมพันธ์ทางเพศก่อนแต่งงาน การสำเร็จความใคร่ด้วยตนเองดีกว่าการไปทำความเดือดร้อนทางเพศให้กับผู้อื่น แต่ถ้าต้องการมีความสัมพันธ์ทางเพศก่อนแต่งงาน จะต้องเป็นไปโดยความต้องการทั้ง 2 ฝ่าย และสามารถรับผิดชอบต่อสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ และต้องรู้จักวิธีกุมกำเนิดและการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ด้วย

2. การสอนให้รู้จักและเข้าใจถึงวิธีการคุมกำเนิด (Birth Control) เพราะเด็กในวัยนี้อาจมีความต้องการที่จะทดลองหาประสบการณ์ทางเพศเมื่อเกิดความต้องการทางเพศขึ้น หรือการที่มีเพื่อนๆ ชักจูงให้ไปเที่ยวในสถานที่เร่ร่อนจนไม่อาจควบคุมตัวเองได้ ดังนั้นการสอนให้เด็กได้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนี้ จึงเป็นการป้องกันปัญหาที่จะตามมามากกว่าเป็นการชี้โพรงให้กระรอก หรือการกระตุ้นให้เด็กอยากทดลองหรือหาทางมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน

3. การอบรมให้เข้าใจถึงอันตรายของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และการป้องกัน ไม่ว่าจะ เป็นกามโรคชนิดต่างๆ หรือโรคเอดส์ วิธีที่ดีที่สุดที่ป้องกันโรคเหล่านี้ คือ การงดเว้นหรือเลิกสำส่อนทางเพศโดยเฉพาะกับโสเภณี ไม่มีความจำเป็นอะไรที่จะต้องแสวงหาประสบการณ์ทางเพศกับหญิงเหล่านี้ เพราะเป็นกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อโรคอย่างยิ่ง แต่ถ้าจะมีเพศสัมพันธ์แล้วก็ต้องใช้ถุงยางอนามัยอย่างถูกวิธีทุกครั้ง

4. การปลูกฝังให้เด็กมีเจตคติที่ดีทั้งต่อตนเองและต่อเพศตรงข้าม เพื่อแก้ไขค่านิยมเก่าๆ ว่าเพศชายต้องเหนือกว่าเพศหญิง ค่านิยมที่ถูกต้องคือทั้งสองเพศมีความสำคัญเท่าเทียมกัน การสร้างสรรค์สังคม ควรจะเกิดความร่วมมือจากทั้งสองเพศ ส่วนผู้ที่มีพฤติกรรมทางเพศที่ต่างไปจากคน

ส่วนใหญ่ในสังคม เราก็ควรยอมรับความผิดปกติเหล่านั้นได้ ถ้าพฤติกรรมดังกล่าวไม่เป็นภัยต่อคนในสังคม ควรให้ความเห็นอกเห็นใจและพิจารณาถึงเหตุผลที่เขาต้องมีพฤติกรรมเช่นนั้น

5. การปลูกฝังให้เด็กมีความเข้าใจถึงความสำคัญของสถาบันครอบครัว บทบาทหน้าที่ของพ่อแม่ที่ดี โดยเริ่มตั้งแต่การรู้จักเลือกคู่อุปการอย่างถูกต้อง ชอบด้วยเหตุผล การปรับตัวในเรื่องเพศและความรับผิดชอบ สร้างครอบครัวให้มีความสุขความอบอุ่น การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบางอย่างในการเป็นหัวหน้าครอบครัวให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อไม่สร้างปัญหาความขัดแย้งให้เกิดขึ้นในครอบครัว จนกลายเป็นปัญหาทางสังคมให้เป็นที่เดือดร้อนของผู้อื่น วิธีการปลูกฝังในเรื่องนี้จะบังเกิดผลอย่างแท้จริงได้จะต้องเกิดจากแม่แบบที่ดี นั่นคือ การประพฤติปฏิบัติของพ่อแม่เป็นสำคัญ

6. ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ พ่อแม่ควรทำความเข้าใจกับลูกว่าการมีความสัมพันธ์ระหว่างเพศเป็นเรื่องที่ขึ้นได้เสมอ เพราะเป็นธรรมชาติของมนุษย์ แต่การมีความสัมพันธ์กันควรอยู่ในขอบเขตที่ถูกต้องและเหมาะสม การมีความสัมพันธ์ทางเพศก่อนแต่งงานย่อมนำมาซึ่งผลเสียหลายต่าง ๆ นานัปการ ถ้าเป็นลูกสาวพ่อแม่ก็ต้องปลูกฝังให้ลูกมีความรอบคอบในการคบเพื่อนชาย ไม่ควรปล่อยให้กายปล่อยใจ ต้องรักษานวลสงวนตัว ถ้าเป็นลูกชายพ่อแม่ก็ต้องอบรมสั่งสอนให้รู้สึกสำนึกรับผิดชอบต่อเพศหญิง ไม่หลอกลวงโดยการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานเพราะทั้งสองฝ่ายยังไม่พร้อมทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม และยังไม่สามารถรับผิดชอบต่อปัญหาที่จะตามมาอีกมากมาย อาทิเช่น การตั้งครรภ์ การทำแท้ง การมีบุตรนอกสมรส ตลอดจนการติดเชื้อโรคทางเพศสัมพันธ์ และความสนุกโดยขาดการยั้งคิดจนมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร จะมีผลต่อสุขภาพอนามัยในระยะยาวอีกด้วย ดังนั้นควรปลูกฝัง และตอกย้ำให้รู้จักยับยั้งชั่งใจให้ได้ จนกว่าจะถึงเวลาอันสมควร

วัยรุ่นช่วงอายุ 16 - 20 ปี วัยนี้มีพัฒนาการเป็นตัวของตัวเองและพยายามจะออกจากความปกครองของผู้ใหญ่ ระยะนี้มีความใกล้ชิดกันในสังคมมากขึ้น ดังนั้นการสอนเรื่องเพศแก่วัยรุ่นจึงต้องให้ความสำคัญในเรื่อง ความสัมพันธ์ทางเพศก่อนแต่งงาน วิธีการคุมกำเนิด โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ทัศนคติที่ดีต่อตนเองและเพศตรงข้าม และบทบาทหน้าที่การเป็นบิดา มารดาที่ดีในอนาคต และวัยรุ่นช่วงนี้ต้องมีความรู้ในเรื่องการทำตนให้เหมาะสมกับเพศของตน การปฏิบัติตนเมื่อเข้าสู่วัยหนุ่มสาว การแต่งกายให้เหมาะสม การดูแลความสะอาดอวัยวะเพศ การเปลี่ยนแปลงของอวัยวะเพศและร่างกายเมื่อเป็นหนุ่มสาว การมีวุฒิภาวะทางเพศในด้านร่างกาย การตั้งครรภ์ การป้องกันการตั้งครรภ์ การจัดการกับความต้องการทางเพศ การทำแท้งและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การคบเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสม เรื่องเพศในสื่อ เนื่องจากเรื่องเหล่านี้เป็นเรื่องที่วัยรุ่นจะต้องทราบก่อนเพื่อเป็นเรื่องพื้นฐานเรื่องเพศเพื่อนำความรู้เรื่องเหล่านี้ไปปรับใช้ในดำเนินชีวิตต่อไปอนาคต

เพศศึกษาในโรงเรียน มัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย

โรงเรียนเป็นสถาบันที่มีความสำคัญลำดับสองรองจากครอบครัวในการให้ความรู้เรื่องเพศที่ถูกต้องเหมาะสมกับวัยของเด็กและเยาวชน สุชาติ โสมประยูร และวรรณ โสมประยูร (2531) ได้กล่าวว่า การสอนเพศศึกษา หมายถึง การให้ความรู้ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการเจริญเติบโต พัฒนาการและบุคลิกภาพรวมทั้งสุขปฏิบัติต่างๆ เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เจตคติที่ดี หรือความรู้สึกรักที่มีในธรรมชาติทางเพศพฤติกรรมทางเพศซึ่งเกี่ยวกับสุขภาพ สวัสดิภาพและมนุษยสัมพันธ์ที่ดีงามระหว่างกัน

สมาคมแพทย์แห่งสหรัฐอเมริกา (American Medical - AMA) (อ้างใน พิชัย ไทยอุดม, 2540) กล่าวว่า การสอนเพศศึกษา หมายถึง การสอนเพื่อช่วยส่งเสริมชีวิตครอบครัวให้มั่นคงถาวร เพื่อให้เด็กเข้าใจและยอมรับนับถือตนเองมากขึ้นเพื่อพัฒนาความสามารถในการสร้างเสริมมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเพื่อปลูกฝังความรับผิดชอบในการแสดงออกเกี่ยวกับเรื่องเพศที่มีต่อสังคม และยกมาตรฐานความสามารถในการที่จะเป็นบิดามารดาให้รู้จักหน้าที่ที่ดีของตนในอนาคต โดยการสอนเพศศึกษานี้ต้องไม่ หมายถึง การสอนเรื่องเทคนิคเกี่ยวกับการร่วมเพศหรือความผิดปกติทางเพศใดๆทั้งสิ้น

จุดมุ่งหมายและความสำคัญของการสอนเพศศึกษา

สุชาติ โสมประยูร และวรรณ โสมประยูร, 2525 กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการสอนเพศศึกษาไว้ดังนี้

1. เพื่อเป็นการสร้างทัศนคติหรือค่านิยมและแนวความคิดที่ดีงามต่อเรื่องเพศให้แก่เด็ก ซึ่งจะเป็นรากฐานที่สำคัญในการตัดสินใจได้อย่างฉลาด
2. เพื่อเป็นการสร้างเสริมลักษณะนิสัยและความประพฤติทางเพศ รวมทั้งความสำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการกระทำเหล่านั้น ทั้งในด้านส่วนตัวและส่วนรวม
3. เพื่อให้เกิดความรู้และความเข้าใจในเรื่องกระบวนการทางด้านกายวิภาค และเสรีวิทยาของจิตใจสุขภาพทางอารมณ์ ลักษณะทางสุขวิทยา และบทบาททางสังคมซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องเพศและชีวิตครอบครัว
4. เพื่อให้ให้นักเรียนเข้าใจและรู้จักใช้คำศัพท์หรือประมวลคำต่างๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องเพศและสามารถจะนำไปใช้สื่อสารความหมายกับผู้อื่น ในแง่ของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

หลักสูตรสอนสุขศึกษาในโรงเรียน

หลักสูตรสอนสุขศึกษาใน โรงเรียน ในปี กรมอนามัยและกรมสุขภาพจิต เสนอให้ กระทรวงศึกษาธิการใช้หลักสูตรที่หน่วยงานทั้ง 2 ร่วมกันสร้าง (ศิริพร จิรวัดน์กุล, 2554) โดย หลักสูตรดังกล่าวมีโครงสร้างและการดำเนินการสอนดังนี้

สาระ/เนื้อหาในโครงสร้างของหลักสูตรมี 7 ประเด็นคือ

1. พัฒนาการทางเพศ (Sexual development) หมายถึง ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเจริญเติบโต และพัฒนาการทางเพศ ตามวัย ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม
2. สุขอนามัยทางเพศ (Sexual health) หมายถึง ความรู้ความเข้าใจ และความสามารถในการดูแลสุขภาพทางเพศได้ตามวัย
3. สัมพันธภาพ (Relation) หมายถึง การสร้างและรักษาความสัมพันธ์กับบุคคลในสังคม
4. พฤติกรรมทางเพศ (Sexual behavior) หมายถึง การแสดงออกถึงพฤติกรรมทางเพศ ที่เหมาะสมกับเพศและวัย
5. ทักษะส่วนบุคคล (Personal skill) หมายถึง ความสามารถในการจัดการสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ เช่น ทักษะการปฏิเสธ ทักษะการตัดสินใจ และแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ
6. สังคมและวัฒนธรรม (Society and Culture) หมายถึง ค่านิยมในเรื่องเพศที่เหมาะสมสอดคล้องกับสังคมและวัฒนธรรมไทย และการปรับตัวต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยเฉพาะจากสื่อที่ช่วยต่าง ๆ
7. บทบาททางเพศ (Gender role) หมายถึง การสร้างเอกลักษณ์ทางเพศที่เหมาะสม ความเสมอภาคทางเพศ และบทบาททางเพศที่ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในสังคมอย่างสมดุล

หลักสูตรการสอนเพศศึกษาในโรงเรียนมีการสอนในเรื่อง พัฒนาการทางเพศ สุขอนามัย การสร้างสัมพันธภาพ พฤติกรรมทางเพศ ทักษะต่างๆส่วนบุคคล สังคมและวัฒนธรรมเรื่องเพศ ซึ่งวันรุ่นต้องการได้รับความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางเพศ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ โรคเอดส์ รวมทั้งการใช้ถุงยางอนามัยและสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พัชรพงศ์ มนต์ไชสง (2531, บทคัดย่อ) ที่พบว่า นักเรียนมีปัญหาทางเพศมากที่สุดในการวางตัวต่อเพศตรงข้าม การควบคุมอารมณ์ทางเพศ สุขอนามัยทางเพศ เพศสัมพันธ์ การวางแผนครอบครัวและต้องการได้รับความรู้ในเรื่องดังกล่าว การเรียนการสอนเพศศึกษาในโรงเรียนแต่ควรมีการเพิ่มเติมสาระความรู้ในเรื่องดังกล่าวให้มากขึ้น (พรเพ็ญ สุวรรณเดชา, 2548)

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวในการศึกษาคครั้งนี้ ประกอบด้วย ปัจจัยทั่วไป มี 3 ด้าน คือ รูปแบบของครอบครัว การมีพี่น้องที่เป็นเพศเดียวกันกับวัยรุ่น เพศ และปัจจัยด้านการเลี้ยงดู การเฝ้าระวัง และความใกล้ชิดของผู้ปกครอง มีรายละเอียดดังนี้

1. รูปแบบของครอบครัว

จากงานวิจัยของมลิจันทร์ เกียรติสังวร, 2542 ซึ่งศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาของมารดาแก่บุตรสาววัยรุ่น อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษา ได้แก่ จำนวนบุตรหญิงในครอบครัว ความรู้เรื่องเพศศึกษาของมารดา เจตคติต่อเรื่องเพศศึกษาของมารดา ความสะดวกใจในการสอนเรื่องเพศศึกษาของมารดา และสัมพันธภาพในครอบครัว ส่วนปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์ ได้แก่ อายุการศึกษา อาชีพ รายได้ครอบครัว และสถานภาพสมรส

จะเห็นได้ว่าในงานวิจัยข้างต้นนั้น ปัจจัยสถานภาพสมรสไม่มีผลต่อการที่ผู้ปกครองจะสื่อสารสิ่งที่เห็นว่ามีประโยชน์ต่อบุตร แต่หากพ่อแม่ไม่ได้เป็นผู้ปกครอง หรือกรณีที่เกิดเป็นลูกบุญธรรม หรือมีพ่อเลี้ยงแม่เลี้ยง ก็อาจจะทำให้สัมพันธภาพระหว่างผู้ปกครองกับวัยรุ่นไม่ดีพอและส่งผลกระทบต่อสื่อสารเรื่องเพศระหว่างผู้ปกครองกับวัยรุ่นได้

ถึงแม้ว่าวัยรุ่นจะเห็นว่าผู้ปกครองไม่ใช่บุคคลที่จะพูดคุยเรื่องเพศและเป็นที่ปรึกษาเรื่องเพศได้มากเท่าเพื่อน (จริญญา นิลแพทย์, 2541) แต่โดยทั่วไปแล้วรูปแบบครอบครัวนั้นย่อมจะสัมพันธ์ต่อสัมพันธภาพในครอบครัว และทำให้วัยรุ่นมีความใกล้ชิดและมีโอกาสพูดคุยกับผู้ปกครองมากขึ้น แต่ทั้งนี้อาจจะมีความแตกต่างในกรณีที่ว่าผู้ปกครองนั้นเป็นใคร เป็นพ่อแม่ผู้ให้กำเนิด พ่อหรือแม่ผู้ให้กำเนิดกับพ่อเลี้ยงหรือแม่เลี้ยง ผู้อุปถัมภ์ พ่อหรือแม่เลี้ยงเดี่ยว ปู่ ย่า ตา ยาย หรือญาติผู้ใหญ่คนอื่นๆที่เป็นผู้เลี้ยงดู

2. การมีพี่น้องที่เป็นเพศเดียวกันกับวัยรุ่น

จากการวิจัยของมลิจันทร์ เกียรติสังวร, 2542 พบว่าการมีพี่น้องเพศเดียวกันกับวัยรุ่นสัมพันธ์ต่อการสอนเพศศึกษาของมารดาต่อบุตรสาว ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการสื่อสารเรื่องเพศของวัยรุ่นกับผู้ปกครองจึงน่าจะมีความสัมพันธ์กับการมีพี่น้องเพศเดียวกันกับวัยรุ่นด้วยเช่นกัน

3. เพศ

มีการศึกษาผลของเพศที่มีต่อการสื่อสารเรื่องเพศระหว่างวัยรุ่นและผู้ปกครองไว้ว่า บุตรสาว 60 เปอร์เซ็นต์พูดคุยเรื่องเอชไอวี (HIV) ในขณะที่บุตรชายเพียง 49 เปอร์เซ็นต์ที่พูดคุยกับผู้ปกครองเรื่องนี้ (Holtzman, D. & Robinson, R., 1995. อ้างใน นรมนต์ มหาศิริมงคล, 2548) และพบว่าการพูดคุยระหว่างแม่และบุตรสาวจะมีหัวข้อสุขภาพทางเพศมากกว่าการพูดคุยระหว่างแม่และบุตรชาย

ส่วนการพูดคุยระหว่างพ่อและบุตรสาวเกี่ยวกับเรื่องเพศมีไม่บ่อยนัก ในขณะที่ไม่พบการพูดคุยเรื่องเพศระหว่างพ่อและบุตรชายเลย (Nolin, M.J. & Petersen, K.K., 1992. อ้างใน นรมนต์ มหาศิริมงคล, 2548) ผลก็คือเด็กหนุ่มไม่ได้รับความรู้ คำแนะนำและการช่วยเหลือจากผู้ปกครองเพียงเล็กน้อยในการพัฒนาทักษะที่พวกเขาต้องการเพื่อที่จะใช้ในการตัดสินใจอย่างมีสุขภาพที่ดีทางเพศ ส่วนในชายหนุ่มนั้นพวกเขาก็ได้รับความช่วยเหลือเพียงน้อยนิดในการพัฒนาค่านิยมที่จะช่วยสร้างความรัก ความรับผิดชอบ การมีพันธะ ความสัมพันธ์อันใกล้ชิดในวัยผู้ใหญ่และจากการศึกษาของ Wilson, W. และ Jay, R. (1998) พบว่าเจตคติทางเพศของวัยรุ่นหญิงได้รับอิทธิพลจากปัจจัยทางครอบครัว คือ การมีพี่น้องเพศเดียวกัน จำนวนของผู้ปกครองในบ้าน การสื่อสารที่ดีกับผู้ปกครองทั้งสองเพศ ความเข้มแข็งของครอบครัว การสนับสนุนเพศศึกษาของผู้ปกครอง การพูดคุยเรื่องค่านิยมทางเพศกับผู้ปกครอง และเจตคติเรื่องเพศของผู้ปกครองทั้งสองเพศ ในขณะที่เจตคติทางเพศของวัยรุ่นชายได้ได้รับอิทธิพลจากปัจจัยส่วนบุคคล คือ อายุ เพศสภาพ การนับถือตนเอง และความเชื่อทางศาสนา มากกว่าอิทธิพลจากครอบครัว

สำหรับวัยรุ่นไทยและครอบครัวไทย อาจจะมีความสัมพันธ์ของปัจจัยเพศที่แตกต่างออกไปจากประเทศตะวันตกอันเนื่องมาจากความต่างทางด้านวัฒนธรรม ศาสนา เจตคติและค่านิยมผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่าเพศของวัยรุ่นสัมพันธ์ต่อการสื่อสารเรื่องเพศของนักเรียนกับผู้ปกครองอย่างไร

4. สัมพันธภาพของผู้ปกครองกับวัยรุ่น : รูปแบบการเลี้ยงดู การเฝ้าสังเกต ความใกล้ชิด

สัมพันธภาพของผู้ปกครองกับวัยรุ่น (Parent-child Connectedness) เป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งของชีวิตครอบครัว บิดามารดาที่ให้ความรัก และดูแลเอาใจใส่บุตรอย่างสม่ำเสมอจะเกิดความรู้สึกผูกพันในครอบครัว และเกิดบรรยากาศที่ดีในการอยู่ร่วมกัน เป็นโอกาสในการพูดคุย สั่งสอนอบรม ลูกในเรื่องต่างๆ ได้ (มลิจันทร์ เกียรติสังวร, 2542) คุณภาพของความสัมพันธ์ระหว่างวัยรุ่นและผู้ปกครอง และคุณภาพของการสื่อสารในเรื่องต่างๆ ไปมีความสัมพันธ์กับการสื่อสาร มากกว่าตัวแปรด้านปัจจัยบุคคล ซึ่งก็คือ อายุของวัยรุ่น และเพศของวัยรุ่นที่ส่งผลต่อการสื่อสาร ทั้งนี้ยังพบอีกว่าปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อการสื่อสารของกลุ่มผู้ปกครองและของกลุ่มวัยรุ่นไม่เหมือนกัน (Jaccard, J., et al., 2000. อ้างใน นรมนต์ มหาศิริมงคล, 2548)

จากผลการศึกษาข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจว่าสัมพันธภาพในครอบครัวระหว่างพ่อ แม่ และบุตรจะมีความสัมพันธ์กับการสื่อสารเรื่องเพศของที่วัยรุ่นไทยกับผู้ปกครอง

รูปแบบการเลี้ยงดู (Parenting Style)

รูปแบบการเลี้ยงดู จะดูจากการเรียกร้องและการตอบสนอง

การเรียกร้อง (Demand) หมายถึง การวางมาตรฐานการประพฤติตัวของลูกไว้ในระดับสูง บอกให้ลูกรู้ว่าสิ่งที่ผู้ปกครองคาดหวังคืออะไร จับตาดูทุกอย่างใกล้ชิดว่าลูกประพฤติตัวอย่างไร และมีการใช้กฎข้อบังคับเมื่อเด็กออกนอกกลุ่มนอกทาง

การตอบสนอง(Responsive) หมายถึง การปรับตัวให้เข้ากับลูก รับฟังลูกอย่างตั้งใจ รู้คุณสมบัติเฉพาะตัวของลูก และเข้าไปมีส่วนร่วมในชีวิตลูก ผู้ปกครองจะแสดงออกว่ารัก อบอุ่น และให้กำลังใจ เรียกว่าทำตัวเป็นเพื่อนกับลูก

การเลี้ยงดูมีการศึกษาแล้วแบ่งออกเป็น 4 แบบ โดย Maccoby, E.E., & Martin, J.A. (1983) แบ่งรูปแบบการเลี้ยงดูของผู้ปกครองไว้สี่แบบ คือ กลุ่มที่ผู้ปกครองเป็นผู้ใช้อำนาจเด็ดขาด (Authoritarian) กลุ่มผู้ปกครองที่ตามใจ (Indulgent) กลุ่มผู้ปกครองที่ไม่ใส่ใจ (Uninvolved) กลุ่มผู้ปกครองที่เอาใจใส่ (Authoritative)

กลุ่มที่ดีที่สุดคือกลุ่มผู้ปกครองที่เอาใจใส่ กลุ่มนี้จะมีการเรียกร้องและตอบสนองสูงพอๆกัน ผู้ปกครองแบบนี้จะทำให้ลูกเข้าใจชัดเจนว่าผู้ปกครองคาดหวังอะไร แต่ก็รับฟังอย่างตั้งใจด้วยว่าลูกมีความคิดอย่างไรเกี่ยวกับกฎระเบียบ ให้ลูกมีโอกาสแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆและสามารถทำอะไรด้วยตนเองได้ในระดับหนึ่ง ผู้ปกครองแบบนี้จะยื่นมือเข้าช่วยเมื่อลูกทำหน้าที่ส่วนของตนไม่ได้ ตามที่ตกลงกันไว้ แต่ก็ยังทำให้ลูกรู้สึกอบอุ่นและสบายใจ

เด็กที่ผู้ปกครองมีรูปแบบการเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่จะทำทุกเรื่องที่คุณพ่อคุณแม่เห็นว่าสำคัญได้ดีกว่าเด็กที่ผู้ปกครองเป็นแบบอื่น พวกเขาจะมีความเป็นผู้ใหญ่และมีความนับถือตนเองสูง โดยจะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ต่างๆแต่ก็พึ่งพาตนเองได้เมื่อต้องเข้ากลุ่ม พวกเขาจะเข้ากับเพื่อนๆ ได้ดี สามารถแก้ไขความขัดแย้งได้ดี และปรับตัวเข้ากับโรงเรียนได้ดี เรียนได้คะแนนดี โกรธน้อยกว่า สุขุมหรือหุนหันน้อยกว่าเด็กจากครอบครัวแบบอื่น กล่าวโดยสรุปก็คือ การเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ เป็นการเลี้ยงดูลูกให้เป็นเด็กที่สมบูรณ์ทั้งกายและใจ (Darling & Steinberg, 1993; Chapell, M.S. & Overton, W., 1998; Steinberg, L., 2001 อ้างใน นรมนต์ มหาศิริมงคล, 2548)

สำหรับงานวิจัยนี้ได้ใช้แนวคิดของ Lezin, N., et al. (2003) ที่แบ่งรูปแบบการเลี้ยงดูออกเป็น 3 แบบ คือ

1. แบบใช้อำนาจเด็ดขาด (Authoritarian) คือ เรียกร้องจากลูกสูงมาก จะให้ความอบอุ่นในระดับใดก็ได้

2. แบบตามใจ/ไม่ใส่ใจ (Indulgent) คือ ไม่เรียกร้อง ไม่คาดหวังอะไร อาจจะทำให้ความอบอุ่นหรือไม่ก็ได้ กลุ่มนี้ยังรวมถึงพวกที่เรียกร้องจากลูกในระดับปานกลางแต่ให้ความรัก ความอบอุ่นในระดับต่ำจนถึงปานกลางด้วย

3. แบบเอาใจใส่ (Authoritative) เป็นกลุ่มที่ดีที่สุด คือเรียกร้องจากลูกในระดับปานกลาง และในขณะที่เดียวกันก็ให้ความรักเพื่อตอบสนองสูง

Richardson, J., & Schuster, M.A. (2003) กล่าวว่า อาจเป็นไปได้ที่การเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่จะเป็นประโยชน์เมื่อเด็กมีความสัมพันธ์เชิงความรักและทางเพศ ความเป็นผู้ใหญ่จะทำให้เด็กมีวิธีการอันรอบคอบในการรับมือความรับผิดชอบต่างๆ ที่คู่ไปกับพฤติกรรมทางเพศ เช่น ความรับผิดชอบที่จะป้องกันการตั้งครรภ์ หรือการเอาใจใส่คู่ของตน และการที่เด็กจะหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ผู้ปกครองเห็นว่าอันตราย เช่น สูบบุหรี่และดื่มเหล้า อาจจะทำให้ขยายขอบเขตไปถึงการระวังเรื่องความเสี่ยงทางเพศด้วย

จะเห็นได้ว่าการเลี้ยงดู ที่มีการเรียกร้องและตอบสนองสูงพอๆ กัน จะส่งผลทำให้ลูกเข้าใจชัดเจนว่าผู้ปกครองคาดหวังอะไร และรับฟังความคิดของลูกอย่างตั้งใจเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ผู้ปกครองยื่นมือเข้าช่วยลูกในสถานการณ์ที่ลูกไม่ทำหน้าที่ของตนไม่ได้ ทำให้ลูกมีโอกาสแสดงความคิดเห็นในเรื่องสำคัญๆ และสามารถทำอะไรด้วยตนเองได้ในระดับหนึ่ง และทำให้ลูกรู้สึกอบอุ่นและสบายใจ จะส่งผลต่อเกิดความผูกพันในครอบครัว และเกิดบรรยากาศที่ดีในการอยู่ร่วมกัน เป็นโอกาสในการพูดคุย สั่งสอนอบรมลูกในเรื่องต่างๆ ได้

5. การเฝ้าสังเกต (Parent Monitoring)

วิธีการเฝ้าสังเกตผู้ปกครองเพียงแค่อายติดตามว่าลูกอยู่ที่ไหน อยู่กับใคร เมื่อไรจะกลับบ้าน ก็มีผลมากที่เดียวต่อสิ่งที่ลูกจะทำเมื่ออยู่นอกบ้าน เด็กที่ผู้ปกครองเฝ้าสังเกตอย่างใกล้ชิดมีแนวโน้มจะทำสิ่งที่ผู้ปกครองพอใจ มากกว่าจะทำสิ่งที่ผู้ปกครองไม่ชอบ (Rodgers, K.B., 1999; Jacobson, K.C. & Crockett, L.J., 2000; Sieverding, J., et al. 2005) แต่ถึงอย่างไรการเฝ้าสังเกตที่มากเกินไปก็เลวร้ายพอๆ กับการปล่อยปละละเลย (Miller, B.C., et al., 2000. อ้างใน นรมนต์ มหาศิริมงคล, 2548)

วัยรุ่นจำเป็นที่จะต้องผู้ปกครองคอยเฝ้าสังเกต และผู้ปกครองต้องทำให้วัยรุ่นรู้ว่ากำลังถูกเฝ้าสังเกตในทุกๆ กิจกรรมที่ทำ รวมไปถึงกิจกรรมในโรงเรียน การมีประสบการณ์ทำงาน กิจกรรมหลังเลิกเรียน ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน ความสัมพันธ์กับผู้ใหญ่และการหาความบันเทิง ในขณะที่ขั้นตอนเหล่านี้ดำเนินไป การเฝ้าสังเกตโดยตรงจะลดลงแต่กลับเพิ่มการพูดคุยสื่อสาร การสังเกตการณ์ และเครือข่ายของผู้ปกครองขึ้น (Simpson, A.R., 2001. อ้างใน นรมนต์ มหาศิริมงคล, 2548)

Richardson, J., & Schuster, M.A. (2003) ระบุว่า ผู้ปกครองสามารถทราบได้ว่าเมื่อไรเฝ้าดูมากเกินไปด้วยการสังเกต เด็กที่ถูกเฝ้าดูมากเกินไปหรือรู้สึกว่าคุณก้าวก่าจะบ่นออกมา ไม่อยากตอบคำถามเวลาผู้ปกครองถามว่าคุณโทรศัพท์กับใคร ไม่อยากตอบว่าคุณเรื่องอะไร ถ้าผู้ปกครองคอยฟังลูกให้ดีจะสามารถปรับระดับการเฝ้าสังเกตให้เข้ากับความต้องการเป็นอิสระที่สูงขึ้นของลูกที่กำลังเป็นวัยรุ่น แต่ผู้ปกครองก็ยังคงมีสิทธิ ถามได้ทราบเท่าที่ไม่ไปรบกวนความรู้สึกต้องการอิสระของลูก

การเฝ้าสังเกต หากผู้ปกครองคอยเฝ้าสังเกต และทำให้วัยรุ่นรู้ว่ากำลังถูกเฝ้าสังเกตในทุกๆ กิจกรรมที่ทำ รวมไปถึงกิจกรรมในโรงเรียน การมีประสบการณ์ทำงาน กิจกรรมหลังเลิกเรียน

ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน ความสัมพันธ์กับผู้ใหญ่และการหาความบันเทิงในวัยรุ่น ให้วัยรุ่นมีความเห็นว่าในขณะที่การผู้ปกครองคอยเฝ้าสังเกตร่วมกับกิจกรรมที่ทำ เปลี่ยนเป็นการเฝ้าสังเกตลดลงทำให้การพูดคุยสื่อสารระหว่างผู้ปกครองกับวัยรุ่นเพิ่มมากขึ้น และส่งผลให้วัยรุ่นมีความผูกพันกับผู้ปกครองมากขึ้น

6. ความใกล้ชิด (Closeness)

ผู้ปกครองมีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางเพศของลูกอย่างมาก วัยรุ่นที่พึงพอใจความสัมพันธ์ระหว่างตนกับผู้ปกครอง หรือรู้สึกใกล้ชิดกับผู้ปกครอง มีเพศสัมพันธ์น้อยกว่า เริ่มมีเพศสัมพันธ์ช้ากว่าเด็กที่มีความสัมพันธ์ไม่ค่อยจะราบรื่นกับผู้ปกครอง เมื่อเด็กกลุ่มนี้เริ่มมีเพศสัมพันธ์ก็จะมีไม่บ่อยครั้งและมีคู่นอนไม่มาก และใช้วิธีคุมกำเนิดสม่ำเสมอ (Jaccard, J., et al., 1996; Blum, R.W. & Rinehard, P.M., 1998; Rodgers, K.B., 1999. อ้างใน นรมนต์ มหาศิริมงคล, 2548)

Richardson, J., & Schuster, M.A., (2003) กล่าวว่าเป็นเรื่องยากที่จะอธิบายว่าทำไมความใกล้ชิด (Closeness) จึงได้ผล แต่น่าจะเป็นเพราะค่านิยมที่มาจากผู้ปกครองในฐานะที่เป็นผู้ใหญ่ที่รอบคอบ ลูกสาวที่ใกล้ชิดกับผู้ปกครองจะเทียบตนเองกับผู้ปกครองมาก จะเห็นผู้ปกครองเป็นตัวอย่างในหลายๆ ด้านความใกล้ชิดไม่เหมือนรูปแบบการเลี้ยงดู และไม่เหมือนการเฝ้าสังเกต แต่เป็นสิ่งที่ต้องสร้างขึ้น และไม่ได้ขึ้นอยู่กับแค่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง แต่เกิดขึ้นในความสัมพันธ์ผ่านปฏิสัมพันธ์ระหว่าง 2 ฝ่าย เด็กบางคนรู้สึกสนิทด้วยง่ายบางคนก็ยาก แต่ก็สามารถพยายามทำให้เกิดขึ้นได้

การปฏิบัติที่ดูเป็นแบบทั่วๆ ไปคือ การเรียกร้อง การตอบสนอง การเฝ้าสังเกต และความใกล้ชิดมีผลโดยเฉพาะต่อพฤติกรรมทางเพศของลูก ผลการวิจัยที่พบนี้อาจทำให้ผู้ปกครองหลายคนรู้สึกขัดแย้ง เพราะถ้าหากคิดอย่างมีเหตุมีผลแล้วการพูดคุยเรื่องเพศกับลูกดูจะเป็นหนทางที่ชัดเจนที่สุดที่จะมีอิทธิพลต่อความคิดและนิสัยทางเพศของลูก เช่น ถ้าคุยเรื่องคุมกำเนิดกับลูกอย่างรอบคอบ ลูกสาวก็มีแนวโน้มจะเลือกใช้การคุมกำเนิดและมีโอกาสตั้งครรภ์น้อยลง แต่นักวิจัย พบว่าถ้าปราศจากความผูกพันใกล้ชิดระหว่างผู้ปกครองลูกแล้ว แม้จะมีคำพูดสื่อสารแบบใด ก็มีโอกาสน้อยที่เด็กจะมีความเข้าใจต่อเนื้อหา การยอมรับ การนำไปปฏิบัติ (Weinstein, M. & Thornton, A., 1989; Jaccard, J., et al., 1996. อ้างใน นรมนต์ มหาศิริมงคล, 2548)

ความใกล้ชิดเป็นสิ่งที่ต้องสร้างขึ้น และไม่ได้ขึ้นอยู่กับแค่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง แต่เกิดขึ้นในความสัมพันธ์ผ่านปฏิสัมพันธ์ระหว่าง 2 ฝ่าย เมื่อผู้ปกครองกับลูกมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันจะส่งผลให้เรื่องที่ดีต่างๆ ตามมา รวมถึงเรื่องการเปิดใจ กล่าวพูดคุย ขอความปรึกษาหารือกับผู้ปกครองกับลูก

Miller ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการพูดคุยเรื่องเพศของผู้ปกครองกับลูกย้อนหลังจำนวนมากกว่า 100 งานวิจัย ในช่วงปีคริสต์ศักราช 1980-1999 และพบว่าม้งานวิจัยเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ของวัยรุ่นจำนวน 30 งาน และได้สรุปผลของการคุยเรื่องเพศกับลูกที่มีต่อการคุมกำเนิดว่ามีทั้งสองแบบที่ตรงข้ามกัน คือ เด็กไม่ใช้การคุมกำเนิด และเด็กใช้การคุมกำเนิดเพิ่มขึ้น (Miller, B.C., 1998) ผลการวิจัยที่

ตรงข้ามนี้ แสดงให้เห็นว่าการพูดคุยเรื่องเพศกับผู้ปกครองไม่ได้ทำให้วัยรุ่นตัดสินใจใช้การคุมกำเนิด แต่อาจมีผลต่อความรู้เรื่องเพศของลูก เห็นได้จากการวิจัยในวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ซึ่งพบว่า 86 เปอร์เซ็นต์มีความรู้เรื่องการคุมกำเนิดแต่มีเพียง 16 เปอร์เซ็นต์ที่ใช้วิธีใดวิธีหนึ่ง จำนวนที่แตกต่างกันอย่างมากระบาดนี้ แสดงให้เห็นว่าความรู้เรื่องการคุมกำเนิดที่มากขึ้นไม่ได้เป็นตัวกำหนดเพียงอย่างเดียวต่อพฤติกรรมการเลือกใช้การคุมกำเนิด แต่พวกวัยรุ่นหญิงต้องได้รับความต้องการพื้นฐานในเรื่องทางจิตใจด้วย จึงจะไปสู่การมีพฤติกรรมที่ปลอดภัย (Landry, E., et al., 1986; Miller, B.C., 1998. อ้างใน นรมนต์ มหาศิริมงคล, 2548)

Richardson, J., & Schuster, M.A. กล่าวว่าในงานวิจัยเรื่องการสื่อสารของผู้ปกครองกับลูกจะพบว่า ปัญหาส่วนหนึ่งเกิดจากความยากที่จะวัดระดับของการสื่อสารระหว่างผู้ปกครองและลูก เมื่อผู้ทำวิจัยถามว่ามีการกำหนดเวลาที่ลูกต้องกลับบ้านหรือไม่ คำตอบมีเพียงใช่ หรือไม่ใช่ และผู้ทำการวิจัยก็จะได้ตัวบ่งชี้ที่รวดเร็วตรงไปตรงมา แต่ถ้าคำถามคือ ได้พูดคุยกับลูกเรื่องเพศหรือเปล่า เป็นการยากที่จะบอกว่า คำตอบ “ใช่” หมายถึงอะไร ต้องอาศัยการสัมภาษณ์อย่างละเอียดเท่านั้นจึงจะสามารถค้นหาความหมายลึกๆ ที่อยู่ในการสื่อสารระหว่างผู้ปกครองและลูกได้ ซึ่งทำให้การศึกษาผลกระทบที่เกิดจากการพูดคุยโดยใช้ตัวอย่างจำนวนมากๆ เพื่อหาข้อมูลที่แน่นอนทำได้ยากมาก

นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ปกครองและวัยรุ่นมีความคิดเห็นไม่ตรงกันในเรื่อง “การสนทนาที่ดี” โดยสำรวจพบว่าแม่ ร้อยละ 72 ได้อ้างว่าพวกเขาได้พูดคุยกับลูกวัยรุ่นเกี่ยวกับเรื่องเพศ ในขณะที่มีวัยรุ่นเพียงร้อยละ 45 เท่านั้นที่รู้ว่าแม่ของพวกเขาได้ทำอย่างนั้น (Jaccard, J. & Dittus, P.J., 1993. อ้างใน นรมนต์ มหาศิริมงคล, 2548) วัยรุ่นอเมริกันอีกกลุ่มหนึ่งกล่าวว่าระหว่างปีที่ผ่านมาเพียงหนึ่งในสองที่มี “การสนทนาที่ดี” เกี่ยวกับเรื่องเพศกับแม่ของพวกเขา และมีเพียงหนึ่งในสามที่มี “การสนทนาที่ดี” เกี่ยวกับเรื่องเพศกับฝ่ายพ่อ (Raffaelli, M., et al., 1998. อ้างใน นรมนต์ มหาศิริมงคล, 2548) และ Richardson, J., & Schuster, M.A. ได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับการวิจัยเรื่องการสื่อสารเรื่องเพศของผู้ปกครองและลูกที่ผ่านมามีส่วนใหญ่งที่ทำให้ไม่อาจสรุปว่าการพูดคุยเรื่องเพศจะมีผลดีต่อลูกอย่างไร นั่นเป็นเพราะการวิจัยเหล่านั้นตั้งเป้าของผลการศึกษาไปที่ผลลัพธ์ที่ผู้ใหญ่เห็นว่าสำคัญและมีผลต่อปรากฏการณ์ปัญหาทางเพศของวัยรุ่น เช่น การมีประสบการณ์ทางเพศครั้งแรกช้าลงและอัตราการตั้งครรภ์ที่ต่ำลง โดยไม่ได้มุ่งเน้นที่ประโยชน์ด้านอื่นๆ ของการพูดคุยกับลูก อย่างเช่น การพูดคุยกับลูกเรื่องเพศอย่างใส่ใจของพ่อกับแม่ทำให้เด็กโตขึ้นโดยมีความสบายใจในเรื่องทางเพศของตนมากขึ้น หรือช่วยให้เด็กมีความสุขในเรื่องเพศมากกว่าเพื่อนๆ มีความสัมพันธ์กับคู่อริดีกว่า หรือมีชีวิตการแต่งงานที่มีความสุขมากกว่า แต่กลับไม่พบคำถามเหล่านี้ในการศึกษาวิจัย

จะเห็นจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า ปัจจัยเรื่อง รูปแบบของครอบครัว การ มีพี่น้องที่เป็นเพศเดียวกันกับวัยรุ่น เพศ การเลี้ยงดู การเฝ้าสังเกต และความใกล้ชิดของผู้ปกครอง มีผลต่อพฤติกรรมการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวระหว่างบุตรกับผู้ปกครอง

กรอบแนวคิดในการศึกษา

การสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวเป็นปัญหาในสังคมไทย ผู้วิจัยสนใจศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ โดยประเด็นปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว จากการทบทวนวรรณกรรม ประกอบด้วยรูปแบบของครอบครัว การมีพี่น้องเพศเดียวกันกับนักเรียน เพศของนักเรียน การเลี้ยงดู การเฝ้าระวัง และความใกล้ชิดของผู้ปกครองในการดูแลบุตรซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาจะทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาหาความสัมพันธ์ (descriptive correlation research) เพื่อศึกษาเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว การสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว รวมทั้งความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2557 ถึง เดือนสิงหาคม 2558

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มนักเรียนกำลังศึกษาในมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2558 เขตอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งหมดจำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนเชียงดาววิทยาคม โรงเรียนอรุโณทัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 และโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำนวนรวมทั้งสิ้น 1,081 คน

กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล

1. กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลจะมี 2 กลุ่ม คือ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ และผู้ปกครองของนักเรียน โดยจำแนกกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลตามกระบวนการเก็บข้อมูลเป็น 2 กลุ่มดังนี้

1.1 กลุ่มตัวอย่างนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2558 เขตอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ที่ใช้ในการศึกษา กำหนดขนาดตัวอย่างโดยเทียบจากตารางขนาดกลุ่มตัวอย่าง ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ของ Krejcie, R.V., and Morgan D.W., 1970 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 285 คน ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

ขั้นที่ 1 ผู้วิจัยเดินทางไปโรงเรียนที่มีมัธยมศึกษาตอนปลายอยู่ทั้งหมด 3 แห่ง ในเขตอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการโรงเรียน ในการขอข้อมูลจำนวนห้องจำนวนนักเรียนของแต่ละชั้นปี และทะเบียนรายชื่อนักเรียนทั้งหมด

ขั้นที่ 2 ทำการเลือกตัวอย่างตามขนาดตัวอย่างที่คำนวณได้ ดังนี้

- 2.1 จำแนกนักเรียนตามระดับชั้น
- 2.2 เทียบสัดส่วนนักเรียนของแต่ละโรงเรียน แยกตามชั้นปี กับจำนวนนักเรียนทั้งหมด
- 2.3 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของแต่ละโรงเรียนแยกตามชั้น ดังแสดงไว้ในตารางที่ 3-1
- 2.4 เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลากแบบไม่คืนที่ จากนักเรียนในแต่ละห้อง เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามที่ต้องการ

ขนาดกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่ายโดยการจับฉลากแบบไม่คืนที่ จากนักเรียนในแต่ละห้อง เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามที่ต้องการ ดังนี้

ตารางที่ 3-1 ขนาดกลุ่มตัวอย่างของแต่ละโรงเรียนแยกตามชั้น

โรงเรียน/ระดับชั้น	จำนวนนักเรียนทั้งหมด	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
เชียงใหม่		
มัธยมศึกษาปีที่ 4	220	58
มัธยมศึกษาปีที่ 5	232	61
มัธยมศึกษาปีที่ 6	262	69
อุรุโณทัย		
มัธยมศึกษาปีที่ 4	76	20
มัธยมศึกษาปีที่ 5	69	18
มัธยมศึกษาปีที่ 6	65	17
ศึกษาสงเคราะห์		
มัธยมศึกษาปีที่ 4	55	15
มัธยมศึกษาปีที่ 5	45	12
มัธยมศึกษาปีที่ 6	57	15
รวม	1,081	285

1.2 ผู้ให้ข้อมูลในระดับครอบครัว ของผู้ปกครองดูแลนักเรียน เก็บตัวอย่างเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) คัดเลือกจากกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว โดยขณะที่เก็บข้อมูลในกลุ่มแรก ผู้วิจัยพิจารณาคัดเลือกบางครอบครัว

เพื่อใช้เป็นกรอบคร่าวกรณีศึกษาในการให้ข้อมูล เงื่อนไขทาง กรอบคร่าวที่มีผลต่อปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวของนักเรียนซึ่งได้ข้อมูลที่อึดตัวที่จำนวน 9 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย

1. ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ อายุ ระดับชั้นที่กำลังศึกษาอยู่ และข้อมูลที่เป็นตัวแปรอิสระ ได้แก่ รูปแบบของครอบครัว เพศ ลักษณะพี่น้องของผู้ให้ข้อมูล

2. แบบสอบถามปัจจัยด้านการเลี้ยงดู การเฝ้าสังเกต ความใกล้ชิดของผู้ปกครอง แบบสอบถามปัจจัยด้านการเลี้ยงดู การเฝ้าสังเกต ความใกล้ชิดของผู้ปกครอง สร้างขึ้นเองจากการทบทวนวรรณกรรม เป็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับโอกาสในเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวมีจำนวนคำถาม 20 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน จากการทบทวนวรรณกรรม ได้แก่

1. ปัจจัยด้านการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง ได้แก่ ข้อ 1 - 6, 8 - 9 และ 16
2. ปัจจัยด้านการเฝ้าสังเกตของผู้ปกครอง ได้แก่ ข้อ 10 - 14
3. ปัจจัยด้านความใกล้ชิดของผู้ปกครอง ได้แก่ ข้อ 7, 15, 17 - 20

ซึ่งลักษณะคำตอบให้เลือกตอบในลักษณะใช่และไม่ใช่

ใช่ หมายถึง มีโอกาสในการพบกับปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารเรื่องเพศ

ไม่ใช่ หมายถึง ไม่มีโอกาสพบกับปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารเรื่องเพศ

การให้คะแนนแบบสอบถามการเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารเรื่องเพศของนักเรียนชั้นมัธยมปลายซึ่งมีข้อความที่มีความหมายทางบวก จำนวน 20 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 ถึงข้อ 20 เกณฑ์การให้คะแนนมีดังนี้

คะแนนในช่วง $> \bar{X} + S.D$ หมายถึง ปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารเรื่องเพศสูง

คะแนนในช่วง $\bar{X} \pm S.D$ หมายถึง ปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารเรื่องเพศปานกลาง

คะแนนในช่วง $< \bar{X} - S.D$ หมายถึง ปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารเรื่องเพศต่ำ

3. แบบสอบถามการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว

แบบสอบถามการสื่อสารเรื่องเพศ สร้างขึ้นเองจากการทบทวนวรรณกรรม แบบสอบถามการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว จำนวนทั้งหมด 20 ข้อ โดยมีลักษณะคำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ ดังนี้

สื่อสารเป็นประจำ หมายถึง มีการสื่อสารเรื่องเพศเป็นบ่อยครั้งหรือส่วนใหญ่
สื่อสารเป็นบางครั้ง หมายถึง มีการสื่อสารเรื่องเพศเป็นบางครั้ง
ไม่เคยสื่อสาร หมายถึง ไม่มีการสื่อสารเรื่องเพศ

การให้คะแนนแบบสอบถามการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวซึ่งมีข้อความที่มีความหมายทางบวก จำนวน 20 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 ถึงข้อ 20 เกณฑ์การให้คะแนนมี ดังนี้

ข้อความที่มีความหมายทางบวก

สื่อสารเป็นประจำ	ได้ 2 คะแนน
ปฏิบัติเป็นบางครั้ง	ได้ 1 คะแนน
ไม่เคยสื่อสาร	ได้ 0 คะแนน

การแปลผลคะแนนของแบบสอบถามมีค่าคะแนนรวมอยู่ในช่วง 0 - 40 คะแนน พิจารณาจากหลักสถิติคำนวณหาอันตรภาคชั้นและกำหนดช่วงคะแนนของแต่ละระดับโดยคำนวณจากสูตร (บุญใจ ศรีสถิตยัณรากร, 2545)

$$\text{ช่วงคะแนน} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{3}$$

$$\text{ช่วงคะแนน} = \frac{40 - 0}{3} = 13.33$$

ซึ่งสามารถแปลผลคะแนนการสื่อสารในครอบครัวเรื่องการคบเพื่อนต่างเพศได้ดังนี้

คะแนน 0 - 13.33	หมายถึง มีการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวระดับต่ำ
คะแนน 13.34 - 26.66	หมายถึง มีการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวระดับปานกลาง
คะแนน 26.67 - 40.00	หมายถึง มีการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวระดับสูง

4. แนวคำถามแบบมีโครงสร้างกับผู้ปกครองที่ดูแลนักเรียน ประกอบด้วยข้อมูลทั่วไป และประเด็นที่ว่า “ท่านได้ให้คำปรึกษาแนะนำและพูดคุยเรื่องเพศให้กับนักเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบ”

การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง

การศึกษานี้ผู้ศึกษา ได้ทำการพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่างโดยทำหนังสือขออนุญาตและนำโครงการการศึกษาเสนอต่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เมื่อได้รับอนุญาตให้ศึกษา ผู้ศึกษาจึงขออนุญาตผู้ปกครอง ผู้บริหารโรงเรียนที่กลุ่มตัวอย่างกำลังศึกษาและกลุ่มตัวอย่าง เมื่อผู้ปกครองและผู้บริหารโรงเรียนอนุญาตผู้ศึกษาจึงเข้าทำการรวบรวมข้อมูลโดยชี้แจงวัตถุประสงค์การศึกษา ประโยชน์ของการศึกษาและขอความร่วมมือในการรวบรวมข้อมูล รวมทั้งชี้แจงให้ทราบถึงการเก็บข้อมูลว่าข้อมูลต่างๆจะเป็นความลับการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลในภาพรวมและประโยชน์ในทางวิชาการเท่านั้น เมื่อกลุ่มตัวอย่างยินดีเข้าร่วมการศึกษา ผู้ศึกษาจะแจกแบบสอบถามให้ตอบ หากกลุ่มตัวอย่างปฏิเสธจะไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. การหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) หากความเที่ยงตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญเรื่องพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ งานอนามัยโรงเรียนและด้านสาธารณสุข เป็นผู้พิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสมของภาษา แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุงเพิ่มเติมให้มีความเหมาะสมของภาษาและความชัดเจนของเนื้อหาตามข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำแบบทดสอบไปหาค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา (content validity index) ได้ค่า 0.80

2. การตรวจสอบความเชื่อมั่น (reliability) ผู้ศึกษานำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ และได้ปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมในด้านเนื้อหาและภาษาที่ใช้แล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนมัธยมศึกษาที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่โรงเรียนแม่อย อำเภอมะเอย จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ดังนี้

แบบสอบถาม ปัจจัยด้านการเลี้ยงดู ฝ้าสังเกต ความใกล้ชิดของผู้ปกครอง มีคำถามจำนวน 20 ข้อ ค่าคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson Method) KR-20 = .76

แบบสอบถาม การสื่อสารเรื่องเพศ มีคำถามจำนวน 20 ข้อ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach s alpha coefficient) = .94

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการรวบรวมด้วยตนเอง โดยดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆดังนี้

1. ผู้ศึกษาเตรียม โครงร่างการวิจัยที่ผ่านการเห็นชอบจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อดำเนินการขอรับการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยสาขาวิชา สาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยด้านสาธารณสุข ในคน

2. เมื่อได้รับอนุญาตให้ดำเนินการวิจัย ผู้ศึกษานำหนังสือพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง ผู้ศึกษาขอหนังสือจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ ของการศึกษาและขอความร่วมมือในการรวบรวมข้อมูล ซึ่งการเก็บข้อมูลมี 2 ส่วน ดังนี้

2.1 การเก็บข้อมูลในนักเรียน

2.1.1 หลังจากได้รับหนังสืออนุมัติจากผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ศึกษาทำจดหมายแจ้งผู้ปกครองของนักเรียนเพื่อขออนุญาตให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมการศึกษา

2.1.2 เมื่อได้รับอนุญาตจึงเข้าพบและแนะนำตัวกับกลุ่มตัวอย่างและชี้แจงวัตถุประสงค์การพิทักษ์สิทธิ และการเข้าร่วมโครงการวิจัย

2.1.3 กลุ่มตัวอย่างแสดงความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัยโดยลงนามตามแบบฟอร์มใบยินยอมการเข้าร่วมในการวิจัย

2.1.4 ผู้วิจัยชี้แจงการรวบรวมข้อมูลในการตอบแบบสอบถาม ประโยชน์จากการทำการศึกษาแล้วทำการแจกแบบสอบถาม ผู้ศึกษาเป็นผู้แจกแบบสอบถามด้วยตนเองและเก็บคืนทันที โดยตรวจสอบข้อมูลในแบบสอบถามให้ครบสมบูรณ์ใช้เวลาในการตอบแบบสอบถามคนละประมาณ 20 - 30 นาที

2.1.5 ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลทั้งแบบสอบถาม

2.2 การเก็บข้อมูลในผู้ปกครอง

2.2.1 หลังจากได้รับหนังสืออนุมัติจากผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ศึกษาทำจดหมายแจ้งผู้ปกครองของนักเรียนเพื่อเชิญผู้ปกครองนักเรียนเข้าร่วมโครงการวิจัย

2.2.2 เมื่อได้รับข้อรับจากผู้ปกครองแล้วเข้าพบและแนะนำตัวกับกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองและชี้แจงวัตถุประสงค์การพิทักษ์สิทธิ และการเข้าร่วมโครงการวิจัย

2.2.3 กลุ่มตัวอย่างแสดงความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัยโดยลงนามตามแบบฟอร์มใบยินยอมการเข้าร่วมในการวิจัย

2.2.4 ผู้วิจัยชี้แจงการรวบรวมข้อมูลในการตอบแบบสัมภาษณ์ แนวคำถามเชิงโครงสร้าง ประโยชน์จากการทำการศึกษา

2.2.5 ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ปกครองของเด็กนักเรียน โดยสัมภาษณ์ในประเด็น “ท่านได้ให้คำปรึกษาแนะนำและพูดคุยเรื่องเพศให้กับนักเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบหรือไม่ เพราะอะไร”

2.2.6 ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแนวคำถามเชิงโครงสร้าง

3. เมื่อได้ข้อมูลครบสมบูรณ์แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยการวิเคราะห์ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) โดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าพิสัย ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยเกี่ยวข้องกับสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) โดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าพิสัย ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเกี่ยวข้องกับสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวใช้สถิติการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ซึ่งมีการกระจายของข้อมูลแบบปกติ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล และการอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาหาความสัมพันธ์ (descriptive correlation research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว การสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว ของนักเรียนและศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2557 ถึงเดือนสิงหาคม 2558

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนกำลังศึกษาในมัธยมศึกษา ปีที่ 4 - 6 ปีการศึกษา 2558 ภาคการศึกษาที่ 1 เขตอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งหมดจำนวน 3 โรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 285 ราย และใช้แบบสัมภาษณ์จากแบบสอบถามแบบมีโครงสร้างสำหรับผู้ปกครอง จำนวน 9 ราย ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสำรวจจากแบบสอบถาม และการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 ปัจจัยด้านการเลี้ยงดู การเฝ้าสังเกต ความใกล้ชิดของผู้ปกครอง

ตอนที่ 3 การสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว

ตอนที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมในการวิจัยเป็นกลุ่มนักเรียนกำลังศึกษาในมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 ปีการศึกษา 2558 ภาคการศึกษาที่ 1 เขตอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งหมดจำนวน 3 โรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 285 ราย ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ลักษณะพี่น้อง รายได้ของผู้ปกครอง ศาสนา เชื้อชาติ รูปแบบครอบครัว เวลาถึงโรงเรียน และเวลากลับถึงบ้าน ข้อมูลการสื่อสารของนักเรียน ได้แก่ บุคคลที่นักเรียนต้องการปรึกษาเรื่องเพศ

บุคคลที่นักเรียนต้องการปรึกษาเรื่องอื่นๆ ข้อมูลแหล่งความรู้ ได้แก่ แหล่งความรู้เรื่องเพศของนักเรียน การใช้อินเทอร์เน็ต และเหตุผลของการใช้ใช้อินเทอร์เน็ต แสดงในตารางที่ 4-1

ตารางที่ 4-1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (n=285)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	103	36.1
หญิง	182	63.9
อายุ (ปี)		
14	1	0.4
15	33	11.6
16	81	28.4
17	114	40.0
18	53	18.6
19	3	1.0
ระดับการศึกษา		
มัธยมศึกษาปีที่ 4	93	32.6
มัธยมศึกษาปีที่ 5	91	32.0
มัธยมศึกษาปีที่ 6	101	35.4
ลักษณะพี่น้อง (คน)		
มีพี่น้องเพศเดียวกัน	74	26.0
มีพี่น้องต่างเพศ	60	21.0
มีทั้งพี่น้องเพศเดียวกันและต่างเพศ	88	30.9
เป็นลูกคนเดียว	63	22.1

$$\bar{X} = 2.68 \quad (S.D.) = 1.466$$

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
รายได้ของผู้ปกครองต่อเดือน		
น้อยกว่า 5,000 บาท	141	49.5
5,000 - 10,000 บาท	100	35.1
10,001 - 15,000 บาท	18	6.3
15,001 - 20,000 บาท	14	4.9
มากกว่า 20,000 บาท	12	4.2
$\bar{X} = 7,662.98$ (S.D.) = 9,365.552		
ศาสนา		
พุทธ	235	82.5
คริสต์	50	17.5
เชื้อชาติ		
ไทย	176	61.8
ชาติพันธุ์	109	38.2
จีนยูนาน	42	14.7
ไทยใหญ่	26	9.1
ลาหู่	13	4.6
ลีซอ	9	3.1
ม้ง	8	2.8
ปกากะญอ	5	1.8
อาข่า	4	1.4
ปะหล่อง	2	0.7
รูปแบบครอบครัว		
มีแต่บิดา	5	1.8
มีแต่มารดา	39	13.7
มีทั้งบิดาและมารดา	203	71.2
อื่นๆ (ญาติ)	38	13.3

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
การสื่อสารของนักเรียน		
บุคคลที่นักเรียนต้องการปรึกษาเรื่องเพศ *		
เพื่อน	197	69.1
มารดา	147	51.6
พี่/น้องร่วมบิดามารดา	68	23.9
บิดา	52	18.2
ครู	45	15.8
ญาติผู้ใหญ่	17	6.0
อื่นๆ (บุคคลในอินเทอร์เน็ต)	6	2.1
บุคคลที่นักเรียนต้องการปรึกษาเรื่องอื่นๆ *		
เพื่อน	184	64.6
มารดา	168	58.9
พี่/น้องร่วมบิดามารดา	98	34.4
บิดา	78	27.4
ครู	72	25.3
ญาติผู้ใหญ่	47	16.5
อื่นๆ (บุคคลในอินเทอร์เน็ต)	7	2.5
แหล่งความรู้เรื่องเพศของนักเรียน *		
อินเทอร์เน็ต	204	71.6
เพื่อน	141	49.5
โทรทัศน์	121	42.5
โรงเรียน	105	36.8
ตำราเรียน	88	30.9
สื่อพิมพ์ต่างๆ	84	29.5
นิตยสาร/วารสารต่างๆ	67	23.5

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
บิดา/มารดา	41	14.4
แฟน	40	14.0
วิทยุ	14	4.9
เหตุผลของการใช้ใช้อินเทอร์เน็ต *		
เล่น line, Facebook, Instagram	222	77.9
ค้นหาข้อมูล	213	74.7
ดูหนัง/ฟังเพลง	211	74.0
เล่นเกมส์	131	46.0
อ่านข่าวสารทั่วไป	129	45.3
อ่านข่าวบันเทิง	118	41.4
รับ-ส่งอีเมลล์	96	33.7
อ่านข่าวการเมือง	44	15.4
อื่นๆ (ดูคลิปวิดีโอ, อ่านการ์ตูน, อ่านนิยาย)	8	2.8

* ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4-1 พบว่า

กลุ่มตัวอย่างของนักเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเชียงดาวจังหวัดเชียงใหม่ เป็นเพศชาย ร้อยละ 36.1 เพศหญิง ร้อยละ 63.9 อยู่ในระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 4 ร้อยละ 32.4 มัธยมศึกษาชั้นปีที่ 5 ร้อยละ 32.0 และมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 ร้อยละ 35.4 ส่วนใหญ่มีอายุ 17 ปี ร้อยละ 40 รองลงมาอายุ 16 ปี ร้อยละ 28.4 อายุเฉลี่ย 16.68 ($\bar{X} = 16.68$ (S.D.) = 0.953) อายุต่ำสุด 14 ปี สูงสุด 19 ปี มีเชื้อชาติไทย ร้อยละ 61.8 รองลงมาคือ จีนยูนนาน ร้อยละ 14.7 ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 82.5 ส่วนที่เหลือนับถือศาสนาคริสต์ ร้อยละ 17.5 ซึ่งอาศัยอยู่กับบิดาและมารดาร้อยละ 71.2 รองลงมา คือ กลุ่มที่อาศัยกับมารดาเพียงคนเดียว ร้อยละ 13.7 และส่วนใหญ่มิทั้งพี่น้องเพศเดียวกันและต่างเพศ คิดเป็นร้อยละ 30.9 รองลงมาคือ มีพี่น้องเพศเดียวกัน ร้อยละ 26 รายได้ของผู้ปกครองต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน น้อยกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 49.5

ข้อมูลการสื่อสารของกลุ่มตัวอย่างพบว่า บุคคลในกลุ่มตัวอย่างต้องการปรึกษาเรื่องเพศมากที่สุด คือ เพื่อน คิดเป็นร้อยละ 69.1 รองลงมา คือ ปรึกษามารดา ร้อยละ 51.6 และบุคคลที่ต้องการปรึกษาเรื่องเพศน้อยที่สุดคือ ปู่/ย่า/ตา/ยาย ร้อยละ 1.8 สำหรับบุคคลในกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการปรึกษาเรื่องอื่นๆ มากที่สุด คือ มารดา คิดเป็นร้อยละ 64.6 รองลงมา คือ ปรึกษาเพื่อน 58.9 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ค้นหาแหล่งความรู้เรื่องเพศจากอินเทอร์เน็ต ร้อยละ 71.6 รองลงมา คือ เพื่อน ร้อยละ 49.5 สำหรับข้อมูลการใช้อินเทอร์เน็ต พบว่ากลุ่มตัวอย่างใช้อินเทอร์เน็ตร้อยละ 100 พบว่าเหตุผลของการใช้อินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่ คือ เล่น line, Facebook, Instagram คิดเป็นร้อยละ 77.9 รองลงมาใช้เพื่อค้นหาข้อมูลร้อยละ 74.7

ตอนที่ 2 ปัจจัยด้านการเลี้ยงดู การเฝ้าสังเกต ความใกล้ชิดของผู้ปกครอง

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยด้านการเลี้ยงดู การเฝ้าสังเกต ความใกล้ชิดของผู้ปกครอง แยกเป็นรายด้าน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยแต่ละด้านและแยกเป็นรายข้อ โดยใช้จำนวนและร้อยละของปัจจัยแต่ละข้อ มีรายละเอียดดังตาราง 4-2 - 4-5

ตารางที่ 4-2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านการเลี้ยงดู การเฝ้าสังเกตและด้านความใกล้ชิดของผู้ปกครอง

ปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสาร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ปัจจัยด้านการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง	4.71	1.467	ปานกลาง
ปัจจัยด้านการเฝ้าสังเกตของผู้ปกครอง	4.04	1.114	สูง
ปัจจัยด้านความใกล้ชิดของผู้ปกครอง	5.17	1.178	สูง

จากตารางที่ 4-2 พบว่าปัจจัยด้านการเลี้ยงดู การเฝ้าสังเกต ความใกล้ชิดของผู้ปกครอง โดยแยกคะแนนเป็น 3 ระดับ คือ ระดับต่ำ ปานกลาง และสูง แยกเป็นรายด้าน ปัจจัยด้านการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง อยู่ในระดับปานกลางค่าเฉลี่ย 4.71 ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 1.467) ปัจจัยด้านการเฝ้าสังเกตอยู่ในระดับสูงค่าเฉลี่ย 4.04 ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 1.114) และปัจจัยด้านความใกล้ชิดอยู่ในระดับสูงค่าเฉลี่ย 5.17 ($\bar{X} = 5.17$, S.D. = 1.178)

ตารางที่ 4-3 จำนวนร้อยละของปัจจัยด้านการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง

ปัจจัยด้านการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง	โอกาสในการพบกับปัจจัย	
	ไม่ใช่ (ร้อยละ)	ใช่ (ร้อยละ)
1. ผู้ปกครองเข้มงวดในเรื่องกฎเกณฑ์ ระเบียบวินัยของนักเรียน	105(36.8)	180(63.2)
2. ผู้ปกครองให้คำแนะนำในเรื่องต่างๆ เมื่อนักเรียนต้องการคำปรึกษาอยู่เสมอ	23(8.1)	262(91.9)
3. ผู้ปกครองสร้างบทลงโทษเมื่อนักเรียนทำผิดกฎเกณฑ์ ระเบียบวินัย	140(49.1)	145(50.9)
4. ผู้ปกครองเข้มงวดเรื่องการใช้เครื่องมือสื่อสารที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้เช่น smart phone, notebook, computer เป็นต้น	179(62.8)	106(37.2)
5. ผู้ปกครองปล่อยให้เด็กนักเรียนทำทุกอย่างได้โดยไม่เคยตามควบคุมดูแล	240(84.2)	45(15.8)
6. ผู้ปกครองตัดสินใจให้นักเรียนในทุกเรื่องและไม่สามารถปฏิเสธได้	235(82.5)	50(17.5)
7. ผู้ปกครองรับฟังเหตุผลของการกระทำของนักเรียนอยู่เสมอ	42(14.7)	243(85.3)
8. ผู้ปกครองเชื่อมั่นในตัว of นักเรียน	37(13.0)	248(87.0)
9. ผู้ปกครองเข้ามาจัดการและควบคุมเรื่องส่วนตัวของนักเรียนมากเกินไป	222(77.9)	63(22.1)

จากตารางที่ 4-3 พบว่า เรื่องผู้ปกครองให้คำแนะนำในเรื่องต่างๆ เมื่อนักเรียนต้องการคำปรึกษาอยู่เสมอ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 91.9 รองลงมาคือ เรื่องผู้ปกครองเชื่อมั่นในตัว of นักเรียน คิดเป็นร้อยละ 87.0 และเรื่องผู้ปกครองรับฟังเหตุผลของการกระทำของนักเรียนอยู่เสมอคิดเป็นร้อยละ 85.3 ตามลำดับ ด้านการเลี้ยงดูของผู้ปกครองที่น้อยที่สุด คือ เรื่องผู้ปกครองปล่อยให้เด็กนักเรียนทำทุกอย่างได้โดยไม่เคยตามควบคุมดูแล คิดเป็นร้อยละ 15.8

ตารางที่ 4-4 จำนวน ละเอียดของปัจจัยด้านการเฝ้าสังเกตของผู้ปกครอง

ปัจจัยด้านการเฝ้าสังเกตของผู้ปกครอง	โอกาสในการพบกับปัจจัย	
	ไม่ใช่ (ร้อยละ)	ใช่ (ร้อยละ)
1. ผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับกิจกรรมทางโรงเรียนของนักเรียน	21(7.4)	264(92.6)
2. ผู้ปกครองติดตาม และสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเป็นประจำ ว่าอยู่ไหน กับใคร	73(25.6)	212(74.4)
3. ผู้ปกครองมีเวลาว่างในการพูดคุยและทำกิจกรรมร่วมกับนักเรียน	73(25.6)	212(74.4)
4. ผู้ปกครองให้ความสนใจต่อกิจกรรมทั้งในและนอกโรงเรียนของนักเรียน	55(19.3)	230(80.7)
5. ผู้ปกครองให้ความสนใจในเรื่องการคบเพื่อนของนักเรียน	52(18.2)	233(81.8)

จากตารางที่ 4-4 พบว่า เรื่องผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับกิจกรรมทางโรงเรียนของนักเรียน ผู้ปกครองมีการเฝ้าสังเกตมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 92.6 รองลงมาคือ เรื่อง ผู้ปกครองให้ความสนใจในเรื่องการคบเพื่อนของนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 81.8 ด้านการเฝ้าสังเกตของผู้ปกครองน้อยที่สุด คือ เรื่อง ผู้ปกครองติดตาม และสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเป็นประจำ ว่าอยู่ไหน กับใคร และเรื่อง ผู้ปกครองมีเวลาว่างในการพูดคุยและทำกิจกรรมร่วมกับนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 74.4

ตารางที่ 4-5 จำนวนและร้อยละของปัจจัยด้านความใกล้ชิดของผู้ปกครอง

ปัจจัยด้านความใกล้ชิดของผู้ปกครอง	โอกาสในการพบกับปัจจัย	
	ไม่ใช่ (ร้อยละ)	ใช่ (ร้อยละ)
1. นักเรียนรู้สึกอบอุ่นเสมอเมื่ออยู่ใกล้ชิดผู้ปกครอง	23(8.1)	262(91.9)
2. ผู้ปกครองสนใจในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับญาติ	58(20.4)	227(79.6)
3. ผู้ปกครองให้ความใกล้ชิด ผูกพันกับนักเรียน	44(15.4)	241(84.6)
4. ผู้ปกครองให้ความเป็นกันเองกับนักเรียน	37(13.0)	248(87.0)

ตารางที่ 4-5 (ต่อ)

ปัจจัยด้านความใกล้ชิดของผู้ปกครอง	โอกาสในการพบกับปัจจัย	
	ไม่ใช่ (ร้อยละ)	ใช่ (ร้อยละ)
5. ผู้ปกครองให้ความสำคัญในวันสำคัญของครอบครัว เช่น วันเกิดของคนในครอบครัว วันขึ้นปีใหม่ วันสงกรานต์ เป็นต้น	62(21.8)	223(78.2)
6. ผู้ปกครองกับนักเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน	13(4.6)	272(95.4)

จากตารางที่ 4-5 พบว่า เรื่องผู้ปกครองกับนักเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ผู้ปกครองให้ความสำคัญมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 95.4 รองลงมาคือ เรื่องนักเรียนรู้สึกอบอุ่นเสมอเมื่ออยู่ใกล้ชิด ผู้ปกครองคิดเป็นร้อยละ 91.9 ด้านความใกล้ชิดของผู้ปกครองน้อยที่สุด คือ เรื่องผู้ปกครองให้ความสำคัญในวันสำคัญของครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 78.2

ตอนที่ 3 การสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว แยกเป็นรายชื่อและรายด้าน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ดังตาราง 4-6 - 4-7

ตารางที่ 4-6 จำนวนและร้อยละของการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว

การสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว	ระดับการสื่อสาร		
	ไม่เคย สื่อสาร (ร้อยละ)	สื่อสาร เป็น บางครั้ง (ร้อยละ)	สื่อสาร ประจำ (ร้อยละ)
1. ผู้ปกครองได้พูดคุย/ให้คำปรึกษาเรื่องการวางตัวให้ เหมาะสมกับบทบาททางเพศของตัวเอง เช่น การ แต่งกาย การพูดจา เป็นต้น	7 (2.5)	151 (53.0)	127 (44.6)
2. ผู้ปกครองได้พูดคุย/ให้คำปรึกษาเรื่องการ เปลี่ยนแปลงของร่างกายเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น (หน้าอก ขยาย ขนที่ขึ้นตามที่ต่างๆบนร่างกาย เสียงแตก กลืนตัว ประจำเดือน ผื่นเปื่อยก การเปลี่ยนแปลง ของอวัยวะเพศ)	32 (11.2)	186 (65.3)	67 (23.5)

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

	การสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว	ระดับการสื่อสาร		
		ไม่เคยสื่อสาร (ร้อยละ)	สื่อสารเป็นบางครั้ง (ร้อยละ)	สื่อสารประจำ (ร้อยละ)
3.	ผู้ปกครองได้พูดคุย/ให้คำปรึกษาเรื่องการดูแลตัวเองเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น เช่น การจัดการความต้องการทางเพศ การรักษาความสะอาดของร่างกาย เป็นต้น	29 (10.2)	146 (51.2)	110 (38.6)
4.	ผู้ปกครองได้พูดคุย/ให้คำปรึกษาเรื่องวิธีดูแลรักษา ทำความสะอาดอวัยวะเพศ	75 (26.3)	147 (51.6)	63 (22.1)
5.	ผู้ปกครองได้พูดคุย/ให้คำปรึกษาเรื่องการเกิด การปฏิสนธิ และการตั้งครรภ์	81 (28.4)	143 (50.2)	61 (21.4)
6.	ผู้ปกครองได้พูดคุย/ให้คำปรึกษาเรื่องวิธีการคุมกำเนิด (ยาเม็ดคุมกำเนิด ยาฉีด ถุงยางอนามัย)	112 (39.3)	137 (48.1)	36 (12.6)
7.	ผู้ปกครองได้พูดคุย/ให้คำปรึกษาเรื่องวิธีการป้องกันโรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์อื่นๆ	87 (30.5)	146 (51.2)	52 (18.2)
8.	ผู้ปกครองได้พูดคุย/ให้คำปรึกษากฎหมายและบทลงโทษของการทำแท้ง	107 (37.5)	132 (46.3)	46 (16.1)
9.	ผู้ปกครองได้พูดคุย/ให้คำปรึกษาเรื่องการวางตัวกับคูรักรเมื่อคิดจะมีคูรักรหรือมีคูรักรอยู่แล้ว	43 (15.1)	146 (51.2)	96 (33.7)
10.	ผู้ปกครองได้พูดคุย/ให้คำปรึกษาเรื่องการวางตัวกับเพื่อนต่างเพศที่ไม่ใช่คูรักร	46 (16.1)	162 (56.8)	77 (27.0)
11.	ผู้ปกครองได้พูดคุย/ให้คำปรึกษาเรื่องการเลือกคู่อุปการที่เหมาะสม	43 (15.1)	161 (56.5)	81 (28.4)
12.	ผู้ปกครองได้พูดคุย/ให้คำปรึกษาเรื่องความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างเพศเดียวกัน (ชายรักชาย หญิงรักหญิง)	126 (44.2)	118 (41.4)	41 (14.4)

ตารางที่ 4-6 (ต่อ)

การสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว	ระดับการสื่อสาร		
	ไม่เคย สื่อสาร (ร้อยละ)	สื่อสารเป็น บางครั้ง (ร้อยละ)	สื่อสาร ประจำ (ร้อยละ)
13. ผู้ปกครองได้พูดคุย/ให้คำปรึกษาเรื่องการมีคู่อรัก หรือการไม่มีคู่อรัก	55 (19.3)	172 (60.4)	58 (20.4)
14. ผู้ปกครองได้พูดคุย/ให้คำปรึกษาเรื่องความรัก และความผัดผัว	71 (24.9)	156 (54.7)	58 (20.4)
15. ผู้ปกครองได้พูดคุย/ให้คำปรึกษาเรื่องวัยที่ เหมาะสมจะมีเพศสัมพันธ์ที่เหมาะสมและ ปลอดภัย	72 (25.3)	146 (51.2)	67 (23.5)
16. ผู้ปกครองได้พูดคุย/ให้คำปรึกษาแนะนำเรื่อง หนังสือหรือสื่อเกี่ยวกับเรื่องเพศที่ไม่ใช่สื่อ ลามก	126 (44.2)	123 (43.2)	36 (12.6)
17. ผู้ปกครองได้พูดคุย/ให้คำปรึกษาเรื่องสื่อลามก ไม่เหมาะสม(หนัง/VCD/อินเทอร์เน็ต/หนังสือ/ นิตยสาร/การ์ตูน	128 (44.9)	119 (41.8)	38 (13.3)
18. ผู้ปกครองได้พูดคุยแนะนำ การระมัดระวังต่อ การรับรู้เรื่องเพศกับสิ่งที่มากับสื่อออนไลน์	73 (25.6)	141 (49.5)	71 (24.9)
19. ผู้ปกครองได้พูดคุย/ให้คำปรึกษาเรื่องทักษะ ชีวิตที่ใช้ในการเอาตัวรอดจากสถานการณ์ไม่ พึงปรารถนาต่างๆ เช่น การปฏิเสธการมี เพศสัมพันธ์กับเพื่อนหรือคนรัก การหลีกเลี่ยง จากสถานการณ์เสี่ยงต่อการถูกคุกคามทางเพศ	58 (20.4)	130 (45.6)	97 (34.0)

จากตารางที่ 4-6 เมื่อศึกษาถึงการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว แยกเป็นรายข้อ พบว่าการสื่อสารเรื่องเพศของผู้ปกครองกับนักเรียนมากที่สุดในเรื่องการวางตัวให้เหมาะสมกับบทบาททางเพศของตนเอง เช่น การแต่งกาย การพูดจา เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 44.6 รองลงมาเรื่องการดูแลตัวเองเมื่อ

เข้าสู่วัยรุ่น คิดเป็นร้อยละ 38 สำหรับการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวที่สื่อสารเรื่องเพศน้อยที่สุด คือ เรื่องสื่อลามกไม่เหมาะสม (หนัง/VCD/อินเทอร์เน็ต/หนังสือ/นิตยสาร/การ์ตูน คิดเป็นร้อยละ 44.9

ตารางที่ 4-7 จำนวนและร้อยละของระดับการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว

การสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ
การสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวระดับต่ำ	70	24.6
การสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวระดับปานกลาง	159	55.8
การสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวระดับสูง	56	19.6

จากตารางที่ 4-7 เมื่อศึกษาถึงการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว โดยแยกคะแนนเป็น 3 กลุ่ม คือ การสื่อสารเรื่องเพศของผู้ปกครองกับนักเรียนระดับต่ำ ปานกลางและสูง พบว่า การสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว มากที่สุดในระดับปานกลาง โดยคิดเป็นร้อยละ 55.8 รองลงมาในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 24.6 และระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 19.6 ตามลำดับ

ตารางที่ 4-8 จำนวน ร้อยละของระดับการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวแยกตามเชื้อชาติ และค่าสัมประสิทธิ์ของเชื้อชาติกับการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว

ระดับการสื่อสาร	เชื้อชาติไทย		ชาติพันธุ์		p-value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ต่ำ	33	18.8	37	34.0	0.032
ปานกลาง	107	60.8	52	47.7	
สูง	36	20.4	20	18.3	

จากตารางที่ 4-8 เมื่อศึกษาถึงค่าสัมประสิทธิ์ของเชื้อชาติกับการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว พบว่า เชื้อชาติมีความสัมพันธ์ต่อการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว ที่ $P < 0.05$ และเชื้อชาติไทยมีการสื่อสารเรื่องเพศมากกว่ากลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งมีการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว ระดับปานกลางมากที่สุด ร้อยละ 60.8 รองลงมาในระดับสูง ร้อยละ 20.4 สำหรับกลุ่มชาติพันธุ์มีการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว ระดับปานกลางมากที่สุด ร้อยละ 47.7 รองลงมาในระดับต่ำ ร้อยละ 34.0

ตอนที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว ซึ่งปัจจัยที่หาความสัมพันธ์ ได้แก่ รูปแบบของครอบครัว การมีพี่น้องเพศเดียวกัน เพศของนักเรียน การเลี้ยงดู การเฝ้าสังเกต และด้านความใกล้ชิดของผู้ปกครอง มีรายละเอียดดังตาราง 4-9

ตารางที่ 4-9 ค่าสัมประสิทธิ์ของปัจจัยที่ศึกษากับการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว

ปัจจัยที่ศึกษา	r	p-value
รูปแบบของครอบครัว	-0.005	0.934
การมีพี่น้องเพศเดียวกัน	0.011	0.852
เพศของนักเรียน	0.109	0.065
การเลี้ยงดูของผู้ปกครอง	0.212**	<.001
การเฝ้าสังเกตของผู้ปกครอง	0.238**	<.001
ความใกล้ชิดของผู้ปกครอง	0.197**	.001

จากตารางที่ 4-9 เมื่อหาความสัมพันธ์ของปัจจัยการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวพบว่า ปัจจัยด้านรูปแบบของครอบครัว การมีพี่น้องเพศเดียวกัน และเพศของนักเรียน พบว่าไม่มีความสัมพันธ์ต่อการสื่อสารเพศในครอบครัว ($r = -0.005, 0.011$ และ 0.109) ที่ $P > 0.05$ และปัจจัยการเลี้ยงดู การเฝ้าสังเกต และด้านความใกล้ชิดของผู้ปกครอง พบว่า มีความสัมพันธ์ต่อการสื่อสารเพศในครอบครัว ($r = 0.212, 0.238$ และ 0.197) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์จากแบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ จากกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองจำนวน 9 คน จากแบบสอบถามแบบมีโครงสร้างได้แบ่งประเด็นการสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ถูกสัมภาษณ์

ตารางที่ 4-10 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครอง (n=9)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	1	11.1
หญิง	8	88.9

ตารางที่ 4-10 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
อายุ(ปี)		
30 - 39 ปี	3	33.3
40 - 49 ปี	5	55.6
50 - 59 ปี	1	11.1
เชื้อชาติ		
ไทย	4	44.5
จีนยูนาน	2	22.2
ไทยใหญ่	1	11.1
ลีซอ	1	11.1
ม้ง	1	11.1

จากตารางที่ 4-10 พบว่า

กลุ่มตัวอย่างของผู้ปกครองนักเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเชิงดาวจังหวัดเชียงใหม่ เป็นเพศชาย ร้อยละ 11.1 เพศหญิง ร้อยละ 88.9 ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 40 - 49 ปี ร้อยละ 55.6 รองลงมาอายุ 30 - 39 ปี ร้อยละ 33.3 มีเชื้อชาติไทย ร้อยละ 44.5 รองลงมาคือ จีนยูนาน ร้อยละ 22.2

*หมายเหตุ ผู้ถูกสัมภาษณ์ที่ยินดีให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงและส่วนใหญ่เพศชายไม่ยินยอมให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 การให้คำปรึกษา แนะนำและพูดคุยเรื่องเพศให้กับนักเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบ

ผลการสัมภาษณ์แบ่งตามประเด็นที่ศึกษา การให้คำปรึกษาแนะนำและพูดคุยเรื่องเพศระหว่างผู้ปกครองกับนักเรียน ได้คือ ประเด็นในเรื่องเกี่ยวกับการคุมกำเนิด โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และการวางตัวเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแนะนำและพูดคุยเรื่องเพศให้กับนักเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบ ซึ่งผู้ปกครองได้ให้คำปรึกษาในเรื่องต่อไปนี้

1.1 เกี่ยวกับการคุมกำเนิด ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้ปกครองได้ให้คำปรึกษา พูดคุยและแนะนำในประเด็นดังกล่าว คือ ผู้ปกครองของวัยรุ่นเพศหญิงส่วนใหญ่จะมีการพูดคุยให้คำปรึกษาและแนะนำเกี่ยวกับเรื่องยาคุมกำเนิด โดยสอนวิธีการใช้ยาคุมกำเนิด และผู้ปกครองของนักเรียนเพศชายนักเรียน ก็ได้ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการเรื่องถุงยางอนามัย และผลการศึกษายังพบว่าผู้ปกครองกลุ่มชาติพันธุ์ไม่กล้าที่จะให้คำปรึกษา แนะนำ เรื่องการคุมกำเนิด เนื่องจากผู้ปกครอง

ไม่กล้า อาย ไม่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศส่งผลให้ไม่รู้จะคำปรึกษา พุดคุยและแนะนำอย่างไร ซึ่งผู้ปกครองบางท่านมีความเห็นว่านักเรียนได้เรียนที่โรงเรียน และนักเรียนไม่ถามเรื่องเกี่ยวกับเรื่องเพศกับผู้ปกครอง ดังข้อความนี้

“...คุยเรื่องการคุมกำเนิด เพราะกลัวลูกเรียนไม่จบและกลัวลูกท้องตอนเรียนหนังสือ จึงได้สอนวิธีการใช้ยาคุม เนื่องจากแม่ใช้ยาคุมอยู่ จึงสอนวิธีการกินยาคุมได้” (3 คน)

“...คุยเรื่องการป้องกันตัวเองโดยใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์กับผู้หญิง เพราะถุงยางอนามัยช่วยการป้องกันการโรคเอดส์ และป้องกันไม่ให้ผู้หญิงท้องได้ด้วย...”

(1 คน)

1.2 โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ผลจากการศึกษาพบว่า มีเพียงผู้ปกครองของนักเรียนเพศชายได้มีการให้คำปรึกษาและแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันโรคทางเพศสัมพันธ์ เช่น โรคเอดส์ โดยแนะนำให้ใช้ถุงยางอนามัยและให้เหตุผลว่า กลัวลูกติดโรค อย่างไรก็ตามผลการศึกษาพบว่าผู้ปกครองของนักเรียนเพศหญิงไม่มีการให้คำปรึกษาแนะนำและพูดคุยเรื่อง การป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ซึ่งผู้ปกครองของนักเรียนเพศหญิงมุ่งประเด็นไปเรื่องการตั้งครรภ์ในวันเรียน ดังข้อความต่อไปนี้

“...คุยเรื่องการป้องกันตัวเองโดยใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์กับผู้หญิง เพราะกลัวลูก ติดโรคเอดส์...” (1คน)

“...คุยเรื่องการคุมกำเนิด เพราะกลัวลูกเรียนไม่จบและกลัวลูกท้องตอนเรียนหนังสือ” (3 คน)

1.3 การวางตัวเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น ผลจากการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองของนักเรียนเพศชายและเพศหญิงได้มีการให้คำปรึกษาและแนะนำเกี่ยวกับการวางตัวเมื่ออยู่กับเพศตรงข้าม เนื่องจากผู้ปกครองมีความเห็นว่า เป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน เช่น การจับมือถือแขนเพื่อนต่างเพศ และการวางตัวที่เหมาะสมเป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติตนและให้เกียรติเพศตรงข้าม ดังข้อความต่อไปนี้

“...แนะนำว่าไม่ควรจับมือถือแขนกับเพื่อนต่างเพศถึงแม้ว่าจะคบกันก็ตาม เพราะมันเป็นสิ่งไม่ดี และเป็นเรื่องทีอาจจะทำให้ผู้หญิงเสียหายได้...”

2. ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่ผู้ปกครองไม่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ และพูดคุยเรื่องเพศให้กับนักเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบ ผลจากการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองของนักเรียนเพศชายและเพศหญิงบางคนไม่ได้ให้คำปรึกษาและแนะนำเรื่องเพศให้กับนักเรียน เนื่องจากผู้ปกครองมีความเห็นว่า ไม่มีความรู้เรื่องเพศ เป็นสิ่ง น่าอายและไม่รู้จะสอนเรื่องเพศอย่างไรกับลูก จึงส่งผลทำให้หลายครอบครัวละเลยเรื่องนี้ ดังข้อความต่อไปนี้

“... ไม่รู้จะสอนอย่างไร เพราะไม่มีความรู้เรื่องเพศเลย และลูกน่าจะรู้เรื่องนี้ดีกว่าพ่อกับแม่ เพราะได้รับการเรียนที่โรงเรียนแล้ว...” (2 คน)

“...ลูกไม่ถาม อายลูก เราไม่รู้ว่าจะต้องสอนลูกด้วยหรือ เพราะลูกโตแล้วน่าจะไม่ต้องสอน...” (2 คน)

การอภิปรายผล

ปัจจัยที่ศึกษากับการสื่อสารแยกเป็นหมวดได้ดังนี้

ผลการศึกษาปัจจัยด้านที่มีผลต่อการสื่อสารเรื่องเพศและความสัมพันธ์ต่อการสื่อสารเรื่องเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์และคำถามการวิจัย ดังนี้

1. ปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย พบกลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย ร้อยละ 36.1 เพศหญิง ร้อยละ 63.9 และอาศัยอยู่กับบิดาและมารดา ร้อยละ 71.2 รองลงมา คือ กลุ่มที่อาศัยกับมารดาเพียงคนเดียว ร้อยละ 13.7 ซึ่งเช่นเดียวกับการศึกษาของ นรมนต์ มหาสิริมงคล, 2548 เรื่องการศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อการสื่อสารเรื่องเพศของวัยรุ่นตอนต้นกับพ่อแม่ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับบิดาและมารดาร้อยละ 84.8 รองลงมาคืออาศัยอยู่กับมารดาเพียงคนเดียว ร้อยละ 5.7 เนื่องจากรูปแบบของครอบครัวเปลี่ยนจากครอบครัวขยายมาเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น โดยครอบครัวขยายที่มีที่ปู่ย่าตายาย และ/หรือญาติอื่นๆ ลดลงจากร้อยละ 56.9 ในปี 2542 เป็น 56.1 ในปี 2543 และเป็น 55.5 ในปี 2545 และครอบครัวเดี่ยวที่มีสามีและ/หรือภรรยาและ/หรือลูกเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 31.3 ในปี 2542 เป็น 31.6 ในปี 2543 และ 32.1 ในปี 2545 (นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาศาสนาบ้านครอบครัว พ.ศ. 2547 - 2556) ในบริบทของเชิงดาวก็เช่นกันเปลี่ยนจากครอบครัวขยายมาเป็นครอบครัวเดี่ยว ซึ่งในครอบครัวหนึ่งจะประกอบด้วย พ่อ แม่ และลูก และจากผลการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่มีทั้งพี่น้องเพศเดียวกันและต่างเพศ คิดเป็นร้อยละ 30.9 เนื่องจากสังคมอำเภอเชิงดาวเป็นสังคมชนบทและมีหลายชนเผ่าซึ่งนิยมมีลูกมากกว่า 2 คน จะเห็นได้จากข้อมูลจำนวนบุตรค่าเฉลี่ย 2.68 ($\bar{X} = 2.68$ (S.D.) = 1.466) รองลงมาคือ มีพี่น้องเพศเดียวกัน ร้อยละ 26

ปัจจัยทางด้านการเลี้ยงดู การเฝ้าสังเกตและความใกล้ชิดของผู้ปกครอง พบว่าปัจจัยด้านการเลี้ยงดูของผู้ปกครองอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 4.71 ($\bar{X} = 4.71, S.D. = 1.467$) ปัจจัยด้านการเฝ้าสังเกตอยู่ในระดับสูง ค่าเฉลี่ย 4.04 ($\bar{X} = 4.04, S.D. = 1.114$) และด้านความใกล้ชิดของผู้ปกครองอยู่ในระดับสูง ค่าเฉลี่ย 5.17 ($\bar{X} = 5.17, S.D. = 1.178$) เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว ทำให้ผู้ปกครองให้ความสำคัญในการหารายได้เพื่อจุนเจือครอบครัว ดังนั้นผู้ปกครองต้องออกไปทำงานนอกบ้านทั้ง 2 คน จึงทำให้นักเรียนต้องอยู่กันตามลำพังกับผู้ช่วยดูแลเมื่อตอนยังเด็กทั้งวัน หากบุคคลที่ได้มีคุณภาพจะทำให้มีการพัฒนาการที่ดี หรือหากมีผู้สูงอายุที่เป็นปู่ย่าตายายอยู่ด้วยจะช่วยควบคุมการเลี้ยงดูได้ด้วย ในทางกลับกันหากผู้ช่วยดูแลไม่มีคุณภาพและคุณธรรมก็จะมีผลต่อพัฒนาการและพฤติกรรมในอนาคตต่อไป และสังคมชนเผ่าของอำเภอเชียงดาวจากการลงเก็บข้อมูลพบว่าชนเผ่าส่วนมากนิยมพาบุตรหลานเข้าโรงเรียนประจำซึ่งกลับบ้านเดือนละ 1 ครั้ง ซึ่งมีโอกาสพบปะกับผู้ปกครองน้อยลง จึงทำให้การสื่อสารเรื่องเพศกับผู้ปกครองลดลงด้วย และการเปลี่ยนแปลงจากครอบครัวขยายเป็นครอบครัวเดี่ยว (นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาศาสนาครอบครัว พ.ศ. 2547 - 2556) ครอบครัวในอำเภอเชียงดาวก็เช่นกันเริ่มมีวัฒนธรรมของชุมชนเมืองเข้ามา ทำให้เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น จากการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่เด็กนักเรียนอาศัยอยู่กับบิดาและมารดา ร้อยละ 71.2 ซึ่งครอบครัวไทยแต่เดิมมีลักษณะเป็นครอบครัวขยาย มีสมาชิกครอบครัวหลายช่วงอายุ อย่างน้อย 3 รุ่น คือ 1) รุ่นปู่ย่า ตายาย 2) รุ่นพ่อแม่ 3) รุ่นลูก เป็นครอบครัวที่มีความร่วมมือกัน ในกิจกรรมด้านต่างๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ การศึกษา การอบรมเลี้ยงดู การปลูกฝังจริยธรรม คุณธรรม ค่านิยม ความเอาใจใส่ในสภาวะวิกฤต คนในครอบครัวมีความอบอุ่น และปลอดภัยได้ครอบครัวได้ทำหน้าที่เป็นแหล่งหล่อหลอมความเป็นมนุษย์ และมีผลต่อคุณภาพสังคม (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2557) เหตุผลดังกล่าวจึงอาจส่งผลทำให้ผู้ปกครองขาดการ เลี้ยงดูเฝ้าสังเกต และการให้ความใกล้ชิดแก่นักเรียน

โดยสรุปผลการประเมินปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จะเห็นว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารเพศในครอบครัวมีทั้งปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยทางด้านการเลี้ยงดู การเฝ้าสังเกตและความใกล้ชิดของผู้ปกครองซึ่งปัจจัยเหล่านี้มีผลต่อการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว ผู้ปกครองมีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางเพศของนักเรียนอย่างมาก สำหรับนักเรียนที่พึงพอใจความสัมพันธ์ระหว่างตนกับผู้ปกครอง หรือรู้สึกใกล้ชิดกับผู้ปกครอง มีเพศสัมพันธ์น้อยกว่า เริ่มมีเพศสัมพันธ์ช้ากว่านักเรียนที่มีความสัมพันธ์ไม่ค่อยจะราบรื่นกับผู้ปกครอง เมื่อนักเรียนกลุ่มนี้เริ่มมีเพศสัมพันธ์ก็จะมีไม่บ่อยครั้งและมีคู่นอนไม่มาก และใช้วิธีคุมกำเนิดสม่ำเสมอ (Jaccard, J., et al., 1996; Blum, R.W. & Rinehard, P.M., 1998; Rodgers, K.B., 1999. อ่างใน นรมนต์ มหาศิริมงคล, 2548) (หากครอบครัว ไม่เล็งเห็นสำคัญของปัจจัยเหล่านี้แล้วอาจทำให้

นักเรียนค้นหาความรู้เรื่องเพศที่ผิด ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม ดังนั้นเราจะต้องอาศัยหน่วยงานและบุคคลหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง การให้ความรู้ คำแนะนำให้เหมาะสม เพื่อให้มีการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวมากขึ้น

2. การสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว

จากการศึกษาการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่าการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 55.8 ระดับต่ำ ร้อยละ 24.6 และระดับสูง ร้อยละ 19.6 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ มลิจันทร์ เกียรติสังวร, 2542 เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาของมารดาแก่บุตรสาววัยรุ่น ในอำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า มารดามีการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาแก่บุตรสาววัยรุ่นในระดับปานกลาง ร้อยละ 67.6 และจากการสัมภาษณ์จากคำถามเชิงโครงสร้างของผู้ปกครอง พบว่ามีการให้คำปรึกษาแนะนำและพูดคุยเรื่องเพศบางประเด็นเท่านั้นซึ่งถือว่ามี การพูดคุยในระดับหนึ่ง ทั้งนี้อาจเกิดจากการสื่อสารเรื่องเพศในสังคมไทยเป็นเรื่องน่าอายและบ่อยครั้งที่ทำให้บิดาและมารดามักมีความลำบากใจที่จะพูดคุยเรื่องเพศ หรือบางคนไม่มีความรู้ หรือวิธีการที่เหมาะสมในการสื่อสารกับลูก ส่งผลให้ละเลยในการสื่อสารเรื่องเพศ และขณะเดียวกันลูกก็ไม่ปรึกษาเมื่อมีปัญหาเรื่องเพศเพราะกลัวบิดามารดาไม่เข้าใจ (อาภาพร, 2555) ซึ่งความสำคัญของบิดา มารดา คือเป็นบุคคลแรกของการสั่งสอนเรื่องเพศเพื่อป้องกันไม่ให้นักเรียนรับข้อมูลที่ผิด ตามแหล่งข้อมูลไม่ว่าจากเพื่อน สื่อมวลชน หรือจากผู้ใหญ่ที่มีความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องเพศที่ไม่ถูกต้องที่ผิด ดังนั้นการที่บิดา มารดา เป็นผู้ให้ความรู้ในเรื่องเพศกับนักเรียนจะช่วยย้าสำนึกความรับผิดชอบ เป็นการปลูกฝังค่านิยมที่ดีในเรื่องเพศและกลายเป็นส่วนหนึ่งของความนึกคิดและสำนึกที่ดีงาม เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพก็จะไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่สังคม สามารถเป็นคู่สมรสที่ดี และทำบทบาทหน้าที่เป็นบิดา มารดา ที่ดีต่อไปได้ ดังนั้นการสอนเรื่องเพศในครอบครัวจึงเป็นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญอีกเรื่องหนึ่ง และเมื่อศึกษาถึงการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว แยกรายข้อ พบว่าการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวมากที่สุดในเรื่องการวางตัวให้เหมาะสมกับบทบาททางเพศของตัวเอง เช่น การแต่งกาย การพูดจา เป็นต้น ร้อยละ 44.6 รองลงมาเรื่องการดูแลตัวเองเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น ร้อยละ 38 และเรื่องการวางตัวกับคู่อริเมื่อคิดจะมีคู่อริหรือมีคู่อริอยู่แล้ว ร้อยละ 33.7 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาการศึกษาของ ภารดี บุญเพิ่ม, 2555 เรื่องการสอนเพศศึกษาของครอบครัวที่มีบุตรวัยรุ่น พบว่า เนื้อหาเพศศึกษาที่ครอบครัวส่วนใหญ่ได้สอนแก่วัยรุ่น คือ การแต่งกายให้ถูกต้องเหมาะสมกับเพศและกาลเทศะ ร้อยละ 96.5 รองลงมาเรื่องพฤติกรรมที่เหมาะสมกับเพศและกาลเทศะ ร้อยละ 94.3 และเช่นเดียวกับการศึกษาของ พรฤดี นิธิรัตน์, 2549 เรื่องการศึกษาเพศศึกษาระหว่างพ่อแม่กับลูกวัยรุ่นในครอบครัวไทย พบว่า เนื้อหาที่พูดคุยกันส่วนใหญ่เป็นการเตือนไม่ให้มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรและเรื่องการรักษาสุขภาพอนามัยทางเพศ

และจากการสัมภาษณ์จากคำถามเชิงโครงสร้างของผู้ปกครอง พบว่ามีการให้คำปรึกษา แนะนำและ พุดคุย เรื่องเพศมีการพุดคุยประเด็นการวางตัวเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น เนื่องจากผู้ปกครองมีความเห็นว่า เป็น พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน เช่น การจับมือถือแขนเพื่อนต่างเพศ และการวางตัวที่เหมาะสม เป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติตนและให้เกียรติเพศตรงข้าม เนื่องจากนักเรียนในวัยนี้ต้องการคบเพื่อนต่างเพศ เพิ่มขึ้น ควรให้โอกาสเด็กพบปะกับเพื่อนต่างเพศ ขณะเดียวกันก็ให้รู้จักการเคารพนับถือในเพศตรง ข้าม ว่าควรจะปฏิบัติตนและให้เกียรติเพศตรงข้าม และผลการสื่อสารเรื่องเพศของผู้ปกครองกับ นักเรียนน้อยที่สุด คือ เรื่องสื่อลามกไม่เหมาะสม (หนัง/VCD/อินเทอร์เน็ต/หนังสือ/นิตยสาร/การ์ตูน คิดเป็นร้อยละ 44.9 ซึ่งแตกต่างจากข้อมูลเกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ตพบว่านักเรียนทุกคนใช้ อินเทอร์เน็ต เนื่องจากปัจจุบันเป็นยุคไอที ซึ่งมีพัฒนาการอย่างรวดเร็วทำให้ผู้ปกครองบางท่านไม่ทัน กับสถานการณ์ยุคปัจจุบัน

3. ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ปัจจัยระหว่างการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวของนักเรียน มัธยมศึกษาตอนปลาย คือ ปัจจัยด้านรูปแบบของครอบครัว การมีพี่น้องเพศเดียวกันกับวัยรุ่น และเพศ ของวัยรุ่น ไม่มีความสัมพันธ์กับความสัมพันธ์กับ สื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวของนักเรียน มัธยมศึกษาตอนปลาย (ตารางที่ 4-9) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของนรมนต์ มหาศิริมงคล, 2548 เรื่องปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อการสื่อสารเรื่องเพศของวัยรุ่นตอนต้นกับพ่อแม่ พบว่า รูปแบบของครอบครัว และการมีพี่น้องเพศเดียวกันกับวัยรุ่น ไม่เข้าสู่สมการถดถอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเช่นเดียวกับการศึกษาของ อารียา อนุชอนงค์, 2541 เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการสื่อสาร ในครอบครัวกับความก้าวร้าวของวัยรุ่น พบว่า เพศ ไม่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการสื่อสารใน ครอบครัวอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาตามเชื้อชาติระหว่างเชื้อชาติไทยกับ กลุ่มชาติพันธุ์กับการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว พบว่า มีความสัมพันธ์กับสื่อสารเรื่องเพศใน ครอบครัว อย่างมีนัยสำคัญที่ $p\text{-value} = 0.032$ ซึ่งนักเรียนชนเผ่ามีความแตกต่างกันทั้งในเผ่าต่างๆ และชนพื้นราบ ไม่ว่าจะเป็นความแตกต่างในด้านความเป็นอยู่ สังคม เศรษฐกิจ การใช้ภาษาในการ สื่อสารวิถีชีวิตประจำวัน ความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรมประเพณี (สุริรัตน์ สมบัติกำไร, 2550) ซึ่งความ แตกต่างเหล่านี้เชื่อมโยงไปถึงความแตกต่างในเรื่องการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวด้วย และการ สื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวของกลุ่มคนไทยมีการสื่อสารมากกว่ากลุ่มชาติพันธุ์จะเห็นจากการศึกษา ในครั้งนี้ในคำถามเชิงโครงสร้าง พบว่า ผู้ปกครองกลุ่มคนไทยมีการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวใน เรื่องเกี่ยวกับการคุมกำเนิด โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และการวางตัวเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น แต่ผู้ปกครอง กลุ่มชาติพันธุ์ไม่กล้าที่จะให้คำปรึกษา แนะนำ เรื่องการคุมกำเนิด เนื่องจากผู้ปกครองไม่กล้า อายุ ไม่ มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศส่งผลให้ไม่รู้จะคำปรึกษา พุดคุยและแนะนำอย่างไร สอดคล้องกับคำกล่าว

ของสรวิชญ์ แชกอ ผู้ประสานงาน โครงการสุขภาพะชาติพันธุ์ จังหวัดเชียงราย กล่าวว่า เรื่องเพศเป็นเรื่องต้องห้ามในชนบทชนเผ่าอาข่า ไม่มีการพูดคุยเรื่องเพศภาวะในครอบครัว (การประชุมระดับชาติสุขภาพะทางเพศ, 2557)

สำหรับปัจจัยด้านการเลี้ยงดู การเฝ้าสังเกต และความใกล้ชิดของผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์กับสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย (ตารางที่ 4-9)

3.1 การเลี้ยงดูของผู้ปกครอง

จากการวิจัยนี้พบว่าปัจจัยด้านการเลี้ยงดูของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว $r = 0.212$ อย่างมีนัยสำคัญที่ $P < 0.001$ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของดวงเดือน ศาสตรภักดี และคณะ, 2545 เรื่องการอบรมเลี้ยงดูที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารในครอบครัวและความสามารถในการใช้ภาษาของเด็กในครอบครัว 2 ภาษา พบว่า การอบรมเลี้ยงดูมีความสัมพันธ์กับการสื่อสารในครอบครัว และเช่นเดียวกับการศึกษาของนรมนต์ มหาศิริมงคล, 2548 เรื่องปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อการสื่อสารเรื่องเพศของวัยรุ่นตอนต้นกับพ่อแม่ พบว่า การเลี้ยงดูของผู้ปกครองในแบบเอาใจใส่ มีความสัมพันธ์ในทางบอกกับการพูดคุยเรื่องเพศของวัยรุ่นกับผู้ปกครองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 การเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่มีผลต่อการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว เพราะ การเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ทำให้นักเรียนและผู้ปกครองมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ทำให้เด็กเข้าใจชัดเจนว่าพ่อแม่คาดหวังอะไร แต่ก็รับฟังอย่างตั้งใจด้วยว่าเด็กมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับกฎระเบียบ ให้โอกาสเด็กเพื่อแสดงความคิดเห็นในเรื่องสำคัญๆ และสามารถทำอะไรด้วยตัวเองได้ในระดับหนึ่ง ผู้ปกครองแบบนี้จะยื่นมือเข้าช่วยเมื่อลูกทำหน้าที่ส่วนของตนไม่ได้ตามที่ตกลงกันไว้ แต่ก็ยังทำให้ลูกรู้สึกอบอุ่นและสบายใจ โดยไม่รู้สึกละอาย และสนับสนุนการสื่อสารระหว่างผู้ปกครองและนักเรียน ซึ่งส่งผลในแง่บวกต่อการสื่อสารเรื่องเพศของวัยรุ่นและผู้ปกครองด้วย อาจกล่าวได้ว่า การเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่เป็นการเลี้ยงดูลูกให้เด็กสมบูรณ์ทั้งกายและใจ ซึ่งการเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่มีการสื่อสารระหว่างพ่อแม่และวัยรุ่นในแบบสองทาง คือ ทั้งรับฟังความคิดเห็นของอีกฝ่ายและแสดงความคิดเห็นของตนเองด้วย (Darling & Steinberg, 1993; Chapell, M.S. & Overton, W., 1998; Steinberg, L., 2001) ซึ่ง เป็นลักษณะของการสื่อสารที่ดี

3.2 การเฝ้าสังเกตของผู้ปกครอง

จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านเฝ้าระวังของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์ต่อการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว $r = 0.238$ อย่างมีนัยสำคัญที่ $P < 0.001$ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของนรมนต์ มหาศิริมงคล, 2548 เรื่องปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อการสื่อสารเรื่องเพศของวัยรุ่นตอนต้นกับพ่อแม่ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการเฝ้าสังเกตของผู้ปกครองมีผลต่อการสื่อสารเรื่องเพศของวัยรุ่นตอนต้น

และผู้ปกครองมากที่สุดและเช่นเดียวกับการศึกษาของนงลักษณ์ ปรีชาดิเรก, 2546 เรื่องการศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรึกษาพูดคุยระหว่างมารดากับบุตรในครอบครัวไทย ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัย ที่คาดว่าน่าจะมีอิทธิพลต่อการปรึกษาพูดคุยระหว่างมารดากับบุตรในครอบครัวไทย คือ การใช้เวลาร่วมกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว การสละเวลาช่วงใดช่วงหนึ่งในแต่ละวันเพื่อพบปะพูดคุยหรือรับประทานอาหารเย็นร่วมกันระหว่างสมาชิกในครอบครัวจะช่วยทำให้ทุกคนในครอบครัวทราบ ปัญหาหรือความเป็นไปของสมาชิกแต่ละคน วิธีการเฝ้าสังเกตของพ่อแม่ นั้น มีเพียงแค่ติดตามดูว่าลูก อยู่ไหน ทำอะไร อยู่กับใคร เมื่อไรจะกลับบ้าน และจะกลับบ้านอย่างไร เหมือนกับงานวิจัยของ Simpson, A.R., 2001 กล่าวว่าวัยรุ่นจำเป็นต้องมีผู้ปกครองคอยเฝ้าสังเกต และผู้ปกครองต้องทำให้วัยรุ่นรู้ว่ากำลังถูกเฝ้าสังเกตในทุกๆ กิจกรรมที่ทำ รวมไปถึงกิจกรรมในโรงเรียน การมีประสบการณ์ทำงาน กิจกรรมหลังเลิกเรียน ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน ความสัมพันธ์กับผู้ใหญ่ และการหาความบันเทิง โดยการสอบถามกับวัยรุ่นในเรื่องต่างๆเหล่านี้ในลักษณะที่เป็นปกติ ใช้น้ำเสียงที่ แสดงความห่วงใย และกระทำอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอผู้ปกครองจะพบว่าในขณะที่ขั้นตอนเหล่านี้ ดำเนินไป ซึ่งทำให้เห็นว่าเล็กน้อยแค่นี้กลับมีผลบวกมากทีเดียวต่อสิ่งที่ลูกจะทำเมื่ออยู่นอกบ้าน (Rodgers, K.B., 1999; Jacobson, K.C. & Crockett, L.J., 2000; Sieverding, J., et al., 2005) นั่นคือ เมื่อ ลูกรับรู้ว่าคุณปกครองกำลังเฝ้าสังเกตด้วยความเอาใจใส่ จึงดูแลตัวเองอย่างรับผิดชอบเพราะรู้ว่ามีคน ที่ให้ความสำคัญกับคนอยู่ เมื่อพวกเขาจะต้องตัดสินใจในเรื่องสำคัญและมีผลกระทบด้านลบต่อ ตนเอง เขาจะนึกถึงผู้ปกครองด้วยและเลือกที่จะดูแลตัวเองอย่างที่สุดนั้นก็คือการปฏิเสธการกระทำที่ มีความเสี่ยงทั้งเรื่องเพศ ยาเสพติด แอลกอฮอล์

จากความครอบคลุมของขั้นตอนการเฝ้าสังเกตของผู้ปกครอง และผลที่ได้จากการ เฝ้าสังเกต ทำให้พบว่าสาเหตุที่การเฝ้าสังเกตมีผลต่อการสื่อสารเรื่องเพศของครอบครัวนั้น เป็น เพราะ ขั้นตอนของการเฝ้าสังเกตนั้นส่งผลทางบวกต่อการสื่อสารเรื่องเพศของนักเรียนกับผู้ปกครอง กล่าวคือ ขณะที่ผู้ปกครองเฝ้าสังเกตนั้น เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้แสดงความเอาใจใส่ต่อนักเรียน อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งการแสดงความเอาใจใส่นี้ ทำให้วัยรุ่นได้ตระหนักถึง ความรัก ความเอาใจใส่ของ ผู้ปกครอง ส่งผลให้วัยรุ่นดูแลเอาใจใส่ รับผิดชอบตัวเองอย่างดี เพราะ รับรู้ว่าตนเองมีความสำคัญ ทำให้ผู้ปกครองรับรู้ถึงสังคมของนักเรียนได้รับการถามคำถาม (DeBord, K, 1999) ผู้ปกครองจะได้ สื่อสารกับลูกอย่างสม่ำเสมอด้วยคำถามที่แสดงความใส่ใจ และด้วยความเอาใจใส่อย่างต่อเนื่องของผู้ปกครองนี้จะทำให้การสังเกตเห็นความเปลี่ยนแปลงของนักเรียน ในเรื่องต่างๆ ได้รวดเร็ว และสามารถสอบถามได้ทันทีซึ่งนักเรียนก็กล้าซักถาม หรือขอความช่วยเหลือเมื่อเกิดปัญหาได้ง่ายขึ้น ทั้งนี้เพราะรู้ว่าผู้ปกครองจะคอยฟังและเอาใจใส่เขาอยู่เสมอ และส่งผลให้ทราบว่านักเรียนต้องการ

คำแนะนำเรื่องเพศในด้านใด และสามารถให้ความรู้เรื่องเพศในด้านที่นักเรียนกำลังต้องการ ได้ทันที ดังนั้นการเฝ้าสังเกตจึงมีอิทธิพลต่อการสื่อสารเรื่องเพศของนักเรียนกับผู้ปกครองมากที่สุด

3.3 ความใกล้ชิดของผู้ปกครอง

จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านความใกล้ชิดของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์ต่อการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว $r = 0.197$ อย่างมีนัยสำคัญที่ $P = 0.001$ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Jaccard, J. เรื่อง Parent and peer communication effects on AIDS related behavior among U.S. high school students พบว่า ผู้ปกครองมีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางเพศของลูกอย่างมาก วัยรุ่นที่พึงพอใจความสัมพันธ์ระหว่างตนกับผู้ปกครอง หรือรู้สึกใกล้ชิดกับผู้ปกครอง มีเพศสัมพันธ์น้อยกว่า เริ่มมีเพศสัมพันธ์ช้ากว่าเด็กที่มีความสัมพันธ์ไม่ค่อยจะราบรื่นกับผู้ปกครอง เมื่อเด็กกลุ่มนี้เริ่มมีเพศสัมพันธ์ก็จะมีไม่บ่อยครั้งและมีคู่นอนไม่มาก และใช้วิธีคุมกำเนิดสม่ำเสมอ (Jaccard, J., et al., 1996; Blum, R.W. & Rinehard, P.M., 1998; Rodgers, K.B., 1999. อ้างใน นรมนต์ มหาสิริมงคล, 2548) และ Richardson, J., & Schuster, M.A., (2003) กล่าวว่า เป็นเรื่องยากที่จะอธิบายว่าทำไมความใกล้ชิด (Closeness) จึงได้ผล แต่น่าจะเป็นเพราะค่านิยมที่มาจากผู้ปกครองในฐานะที่เป็นผู้ใหญ่ที่รอบคอบ ลูกสาวที่ใกล้ชิดกับผู้ปกครองจะเทียบตนเองกับผู้ปกครองมาก จะเห็นผู้ปกครองเป็นตัวอย่างในหลายๆด้าน ความใกล้ชิดไม่เหมือนรูปแบบการเลี้ยงดู และไม่เหมือนการเฝ้าสังเกต แต่เป็นสิ่งที่ต้องสร้างขึ้น และไม่ได้ขึ้นอยู่กับแค่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง แต่เกิดขึ้นในความสัมพันธ์ผ่านปฏิสัมพันธ์ระหว่าง 2 ฝ่าย เด็กบางคนรู้สึกสนิทด้วยง่ายบางคนก็ยาก แต่ก็สามารถพยายามทำให้เกิดขึ้นได้

จากการศึกษาที่พบว่าปัจจัยด้านการเลี้ยงดู การเฝ้าสังเกต และความใกล้ชิดของผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์กับการสื่อสารเรื่องเพศของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Weinstein, M. & Thornton เรื่อง ความสัมพันธ์ของแม่ลูกกับทัศนคติและพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น พบว่า การเรียกร้อง การตอบสนอง การเฝ้าสังเกต และความใกล้ชิด มีผลโดยเฉพาะต่อพฤติกรรมทางเพศของลูก ซึ่งผลการวิจัยที่พบนี้อาจทำให้ผู้ปกครองหลายคนรู้สึกขัดแย้ง เพราะถ้าหากคิดอย่างมีเหตุผลแล้วว่าการพูดคุยเรื่องเพศกับลูกจะเป็นหนทางที่ชัดเจนที่สุดที่จะมีอิทธิพลต่อความคิดและนิสัยทางเพศของลูก เช่น ถ้าคุยเรื่องคุมกำเนิดกับลูกอย่างรอบคอบ ลูกสาวก็มีแนวโน้มจะเลือกใช้การคุมกำเนิดและมีโอกาสตั้งครรภ์น้อยลง แต่นักวิจัยพบว่าการพูดคุยระหว่างผู้ปกครองกับนักเรียนถ้าไม่มีความผูกพันใกล้ชิดแล้ว แม้จะมีคำพูดสื่อสารแบบใด ก็มีโอกาสน้อยที่เด็กจะมีความเข้าใจต่อเนื้อหา การยอมรับการนำไปปฏิบัติ (Weinstein, M. & Thornton, A., 1989; Jaccard, J., et al., 1996. อ้างใน นรมนต์ มหาสิริมงคล, 2548) และการศึกษาของ Miller ซึ่งศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการพูดคุยเรื่องเพศของผู้ปกครอง จากงานวิจัยเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ของวัยรุ่นจำนวน 30 งาน พบว่าจากงานวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์

ซึ่งพบว่าร้อยละ 86 มีความรู้เรื่องการคุมกำเนิดแต่มีเพียงร้อยละ 16 ที่ใช้วิธีการคุมกำเนิดด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งเท่านั้น ซึ่งเป็นค่าที่แตกต่างกันอย่างมากระหว่างให้เห็นว่าความรู้เรื่องการคุมกำเนิดที่มากขึ้นไม่ได้เป็นตัวกำหนดเพียงอย่างเดียวต่อพฤติกรรมทางเลือกในการคุมกำเนิด แต่พวกวัยรุ่นหญิงต้องได้รับความต้องการพื้นฐานในเรื่องทางจิตใจด้วย จึงจะนำไปสู่การมีพฤติกรรมที่ปลอดภัย (Landry, E., et al., 1986; Miller, B.C., 1998. อ้างใน นรมนต์ มหาศิริมงคล, 2548)

โดยสรุปจากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่าปัจจัยทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ การเลี้ยงดู การเฝ้าสังเกต และความใกล้ชิดของผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์กับสื่อสารเรื่องเพศของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ทฤษฎีการอบรมเลี้ยงดู ทฤษฎีการอบรมเลี้ยงดู (Theory of Parenting Styles) ของ Diana Baumrind (1971) ได้กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ (Authoritative Parenting Style) เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาสนับสนุนให้เด็กมีพัฒนาการตามวุฒิภาวะของเด็ก ซึ่งความรักความอบอุ่นและใส่ใจต่อเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กเป็นตัวของตัวเอง รับฟังเหตุผลจากเด็กและสนับสนุนให้เด็กมีส่วนร่วม ในการคิดตัดสินใจเรื่องต่างๆ ของครอบครัว ซึ่งผู้ปกครองไม่ได้มีหน้าที่เลี้ยงดูให้เติบโตเพียงอย่างเดียว แต่ต้องมีสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว เพราะปัจจัยทั้ง 3 ด้านนี้เป็นส่วนหนึ่งในการสร้างความสัมพันธ์ ซึ่งสัมพันธภาพของผู้ปกครองกับวัยรุ่น (Parent-child Connectedness) เป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งของชีวิตครอบครัว บิดามารดาที่ให้ความรัก และดูแลเอาใจใส่บุตรอย่างสม่ำเสมอจะเกิดความผูกพันในครอบครัว และเกิดบรรยากาศที่ดีในการอยู่ร่วมกัน เป็นโอกาสในการพูดคุย สั่งสอนอบรมลูกในเรื่องต่างๆ ได้ (มลิจันทร์ เกียรติสังวร, 2542) และครอบครัวเป็นหน่วยแรกของสังคมในการสร้างพื้นฐานที่มั่นคง และสร้างความสำเร็จในชีวิตของบุคคลดังที่ว่า “ครอบครัวเป็นจุดเริ่มต้นของความสำเร็จและความล้มเหลวของชีวิต” หากชีวิตในครอบครัวเริ่มต้นดี โดยเฉพาะในวัยแรกเกิดถึง 6 ปี การได้รับการเลี้ยงดูด้วยความรัก ความเข้าใจ ความใส่ใจเอื้ออาทรอย่างเหมาะสม บุตรจะเติบโตและปรับตัวได้ดีในเวลาต่อมา ในทางตรงกันข้าม หากบุตรขาดการดูแลเอาใจใส่ ไม่เข้าใจและไม่ได้รับการตอบสนองความต้องการอย่างเหมาะสม บุตรจะเติบโตและพัฒนาตนเองไม่เต็มศักยภาพ หรืออาจเป็นเด็กที่มีปัญหา ครอบครัวที่มีความรัก ความอบอุ่น บิดามารดาและบุตรรักใคร่สนิทสนมใกล้ชิดกัน มีเวลาให้กันมีการสื่อสารที่ดี มีการแบ่งความรับผิดชอบ รู้จักการให้อภัย มีการวางแผนครอบครัว มีความพร้อมทั้งสภาพกายและจิตใจในการดูแลครอบครัว บิดามารดาเข้าใจธรรมชาติของลูก บุตรต้องการการดูแลใกล้ชิด การสัมผัสที่อ่อนโยน การเลี้ยงดูด้วยความรัก ความอบอุ่นอย่างพอเพียง ใส่ใจดูแล เข้าใจความรู้สึกของลูกๆ และมีปฏิริยาตอบสนองอย่างเหมาะสม ก็จะทำให้เด็กมีความอบอุ่น มั่นคงปลอดภัย มีความเป็นอิสระ กล้าคิด กล้าแสดงออก พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ (อารี พันธุ์ณี, 2549) ซึ่งสัมพันธภาพในครอบครัวนี้จะสร้างให้นักเรียนกล้าที่จะสื่อสารพูดคุยเรื่องต่างๆกับผู้ปกครองมากขึ้น ดังนั้นการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมให้มีการสื่อสารเรื่องเพศใน

ครอบครัวของนักเรียนมัธยม ควรมีการแนะนำให้ความรู้แก่ผู้ปกครองและครูให้ถูกต้องเหมาะสมถึง
ปัจจัยที่มีผลต่อสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวของนักเรียน นอกจากนี้ควรพิจารณาปัจจัยอื่นๆที่
เกี่ยวข้องเพื่อให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จมากที่สุด

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

สรุปการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาหาความสัมพันธ์ (descriptive correlation research) มีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว การสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว รวมทั้งความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา คือ คือกลุ่มนักเรียนกำลังศึกษาในมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2558 เขตอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ทั้งหมดจำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนเชียงดาววิทยาคมโรงเรียนอรุโณทัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 และโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำนวนรวมทั้งสิ้น 1,081 คน โดยเทียบจากตารางขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ของ Krejcie, R.V.,and Morgan D.W.,1970 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 285 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามคุณสมบัติที่กำหนด รวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์นักเรียนและผู้ปกครองคุณครูนักเรียนตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2557 ถึง เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2558

เครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วย 2 ส่วนคือ 1) ข้อมูลทั่วไป 2) ปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารเรื่องเพศ ประกอบด้วยปัจจัยด้านการเลี้ยงดู การเฝ้าระวังและด้านความใกล้ชิดของผู้ปกครอง 3) แบบสอบถามการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว สร้างขึ้นเองจากการทบทวนวรรณกรรมซึ่งได้หาความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) หาความเที่ยงตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญเรื่องพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ งานอนามัยโรงเรียนและด้านสาธารณสุขได้ค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา (content validity index) ได้ค่า 0.80 และตรวจสอบความเชื่อมั่น (reliability) ในนักเรียนมัธยมศึกษาที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่โรงเรียนแม่เมาะ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 30 คน ซึ่งแบบสอบถาม ปัจจัยด้านการเลี้ยงดู เฝ้าสังเกต ความใกล้ชิดของผู้ปกครอง โดยหาค่าคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson Method) KR-20 = .76 และแบบสอบถามการสื่อสารเรื่องเพศ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค(Cronbach s alpha coefficient) = .94 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ซึ่งมีการกระจายของข้อมูลแบบปกติ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

ผลการศึกษา

1. กลุ่มตัวอย่างของนักเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเชิงดาวจังหวัดเชียงใหม่ เป็นเพศชาย ร้อยละ 36.1 เพศหญิง ร้อยละ 63.9 อยู่ในระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 4 ร้อยละ 32.4 มัธยมศึกษาชั้นปีที่ 5 ร้อยละ 31.9 และมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 ร้อยละ 35.4 ส่วนใหญ่มีอายุ 17 ปี ร้อยละ 40 รองลงมาอายุ 16 ปี ร้อยละ 28.4 อายุเฉลี่ย 16.68 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .953 อายุต่ำสุด 14 ปี สูงสุด 19 ปี มีเชื้อชาติไทย ร้อยละ 61.8 รองลงมาคือ จีนยูนนาน ร้อยละ 14.7 ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 82.5 ส่วนที่เหลือนับถือศาสนาคริสต์ ร้อยละ 17.5 ซึ่งอาศัยอยู่กับพ่อแม่ ร้อยละ 71.2 รองลงมาคือ กลุ่มที่อาศัยกับแม่เพียงคนเดียว ร้อยละ 13.7 และส่วนใหญ่มิทั้งพี่น้องเพศเดียวกันและต่างเพศ คิดเป็นร้อยละ 30.9 รองลงมาคือ มีพี่น้องเพศเดียวกัน ร้อยละ 26 รายได้ของผู้ปกครองต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน น้อยกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 49.5 กลุ่มตัวอย่างมาโรงเรียนก่อน 07.30 น. ร้อยละ 77.2 และกลับถึงบ้านก่อนเวลา 17.00 น. ร้อยละ 89.1

ข้อมูลการสื่อสารของกลุ่มตัวอย่างพบว่า บุคคลที่กลุ่มตัวอย่างต้องการปรึกษาเรื่องเพศมากที่สุด คือ เพื่อน คิดเป็นร้อยละ 69.1 รองลงมา คือ ปรึกษาแม่ ร้อยละ 51.6 และบุคคลที่ต้องการปรึกษาเรื่องเพศน้อยที่สุดคือ ปู่/ย่า/ตา/ยาย ร้อยละ 1.8 สำหรับบุคคลที่กลุ่มตัวอย่างต้องการปรึกษาเรื่องอื่น ๆ มากที่สุดคือ แม่ คิดเป็นร้อยละ 64.6 รองลงมา คือ ปรึกษาเพื่อน 58.9 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ค้นหาแหล่งความรู้เรื่องเพศจากอินเทอร์เน็ต ร้อยละ 71.6 รองลงมา คือ เพื่อน ร้อยละ 49.5 สำหรับข้อมูลการใช้อินเทอร์เน็ต พบว่ากลุ่มตัวอย่างใช้อินเทอร์เน็ตทุกคน และเหตุผลของการใช้อินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่ คือ เล่น line, Facebook, Instagram คิดเป็นร้อยละ 77.9 รองลงมาใช้เพื่อค้นหาข้อมูลร้อยละ 74.7

เมื่อศึกษาปัจจัยด้านการเลี้ยงดู การเฝ้าสังเกตและด้านความใกล้ชิดของผู้ปกครอง โดยแยกคะแนนเป็น 3 ระดับ คือ การเลี้ยงดูของผู้ปกครองระดับต่ำ ปานกลาง และสูง พบว่า ปัจจัยด้านการเลี้ยงดูของผู้ปกครองระดับปานกลางค่าเฉลี่ย 4.71 ($\bar{X}= 4.71, S.D.= 1.467$)

ปัจจัยด้านการเฝ้าสังเกตของผู้ปกครอง พบว่า ปัจจัยด้านการเฝ้าสังเกตของผู้ปกครองมากที่สุดในระดับสูง ค่าเฉลี่ย 4.04 ($\bar{X}= 4.04, S.D.= 1.114$)

ปัจจัยด้านความใกล้ชิดของผู้ปกครอง พบว่า ปัจจัยด้านความใกล้ชิดของผู้ปกครองมากที่สุดในระดับสูง โดยคิดเป็นร้อยละ 53 รองลงมาระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 5.17 ($\bar{X}= 5.17, S.D.= 1.178$)

การสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวของนักเรียน แยกเป็นรายข้อ พบว่าการสื่อสารเรื่องเพศของผู้ปกครองกับนักเรียนมากที่สุดในเรื่องการวางตัวให้เหมาะสมกับบทบาททางเพศของตัวเอง เช่น การแต่งกาย การพูดจา เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 44.6 รองลงมาเรื่องการดูแลตัวเองเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น คิดเป็นร้อยละ 38 และเรื่องการวางตัวกับคู่รักเมื่อคิดจะมีคู่รักหรือมีคู่รักอยู่แล้ว คิดเป็นร้อยละ 33.7

สำหรับการสื่อสารเรื่องเพศของผู้ปกครองกับนักเรียนน้อยที่สุด คือ เรื่องสื่อลามกไม่เหมาะสม (หนังสือ/VCD/อินเทอร์เน็ต/หนังสือ/นิตยสาร/การ์ตูน ค่าเฉลี่ย คิดเป็นร้อยละ 44.9

เมื่อศึกษาถึงการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวของนักเรียน โดยแยกคะแนนเป็น 3 กลุ่ม คือ การสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว ระดับต่ำ ปานกลางและสูง พบว่าการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวมากที่สุดในระดับปานกลาง โดยคิดเป็นร้อยละ 55.8 รองลงมาในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 24.6 และระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 19.6 ตามลำดับ

2. การทดสอบความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวของนักเรียน พบว่า ปัจจัยด้านรูปแบบของครอบครัว การมีพี่น้องเพศเดียวกัน และเพศของวัยรุ่น พบว่าไม่มีความสัมพันธ์ต่อการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว ($r = -0.005, 0.011$ และ 0.109) และปัจจัยด้านการเลี้ยงดู การเฝ้าสังเกต และด้านความใกล้ชิด พบว่า มีความสัมพันธ์ต่อการสื่อสารเรื่องเพศของนักเรียน ($r = 0.212, 0.238$ และ 0.197) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

จากผลการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ดังนี้

1. สำนักงานสาธารณสุขสุโขทัยประสานงานกับสถานศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงพยาบาลและ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลควรนำเสนอข้อค้นพบจากการศึกษาเพื่อหาแนวทางในการเผยแพร่ความรู้ในรูปแบบต่างๆ เช่น หนังสือ/VCD/หนังสือ/นิตยสาร/การ์ตูน บทความ หนังสือ นิตยสารในอินเทอร์เน็ต เกี่ยวกับการสื่อสารสื่อลามกในอินเทอร์เน็ตที่ไม่เหมาะสมในครอบครัวมากขึ้น เนื่องจาก จากงานศึกษาพบว่ามี การสื่อสารเรื่องสื่อเรื่องเพศน้อยที่สุดและพบว่านักเรียนทุกคน ใช้อินเทอร์เน็ตทุกคน และประ โยชน์ที่ใช้อินเทอร์เน็ต เพื่อเล่น line, Facebook, Instagram หาก ผู้ปกครองสื่อสารเรื่องสื่อทางอินเทอร์เน็ตน้อยอาจส่งให้นักเรียนใช้ประ โยชน์อินเทอร์เน็ตในทาง พฤติกรรมกรรมทางเพศที่ผิดได้ ดังนั้นควรส่งเสริมให้มีการสร้างสภาวะสื่อที่เหมาะสม เพื่อนำไปใช้ สื่อการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวที่เหมาะสมและลดพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม

2. สถานบริการสาธารณสุข ได้แก่ โรงพยาบาล สำนักงานสาธารณสุข โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลให้ควรความรู้ของสื่อเรื่องเพศที่เหมาะสมแก่บิดามารดา เนื่องจากผลวิจัยพบว่านักเรียน ส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ดังนั้นจึงต้องให้ความรู้ของสื่อเรื่องเพศ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือ/VCD/ หนังสือ/นิตยสาร/การ์ตูน บทความ หนังสือ นิตยสารในอินเทอร์เน็ต เพราะนักเรียนส่วนใหญ่ใช้ อินเทอร์เน็ตเป็น ซึ่งจะนำไปสู่การเลือกสรร แนะนำสื่อที่ดี มีประโยชน์สำหรับนักเรียน

3. สถานบริการสาธารณสุข ได้แก่ โรงพยาบาล สำนักงานสาธารณสุข โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลควรให้ความรู้เรื่องเพศที่เหมาะสมแก่มารดา เนื่องจากผลวิจัยพบว่านักเรียนส่วนใหญ่

ต้องการคำปรึกษาเรื่องเพศในครอบครัวจากมารดาซึ่งการที่มารดามีความรู้เรื่องเพศที่ถูกต้องก็สามารถแนะนำให้บุตรได้ถูกต้องดีกว่าให้บุตรลองผิดลองถูกกับพฤติกรรมที่อย่างรู้ยากเห็น

4. สถานบริการสาธารณสุข ได้แก่ โรงพยาบาล สำนักงานสาธารณสุข โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวภายในชุมชน ในเรื่องการวางตัวให้เหมาะสมกับบทบาททางเพศของตัวเอง เช่น การแต่งกาย การพูดจาเป็นต้น เพราะเป็นเรื่องใกล้ตัวและเป็นเรื่องไม่น่าอายสำหรับผู้ปกครองกับนักเรียน

5. บิดามารดาควรตระหนักในเรื่องของบทบาทของผู้ปกครอง ในเรื่องของการเลี้ยงดู การเฝ้าระวังและความใกล้ชิดของผู้ปกครอง มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในเรื่องเพศของนักเรียนสูงมากกว่าที่คิด ดังนั้นสิ่งที่ผู้ปกครองต้องระลึกละเอินอยู่เสมอก่อนการเลี้ยงดูนักเรียน คือการเลี้ยงดู การเฝ้าระวังและความใกล้ชิด เนื่องจากสิ่งเหล่านี้ผู้ปกครองสามารถสร้างขึ้นเองได้ และส่งผลต่อการสื่อสารเรื่องเพศระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ซึ่งจะส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของวัยรุ่นในเรื่องเพศในอนาคตของนักเรียน

6. สถานบริการสาธารณสุข ได้แก่ โรงพยาบาล สำนักงานสาธารณสุข โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลควรให้ความรู้เรื่องเพศที่เหมาะสมแก่บิดา มารดาหรือผู้ปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เนื่องจากผลวิจัยพบว่าบิดา มารดาหรือผู้ปกครองกลุ่มนี้ให้คำปรึกษาเรื่องเพศในครอบครัวน้อยกว่ากลุ่มบิดา มารดาหรือผู้ปกครองไทย ซึ่งการให้ความรู้เรื่องเพศในกลุ่มนี้จะทำให้ผู้ปกครองตระหนักถึงความสำคัญเรื่องเพศและส่งผลให้มีการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำการศึกษารound 2

การศึกษารound 2 นี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. พัฒนารูปแบบการสร้างรูปแบบในการสร้างครอบครัวอบอุ่นโดยเน้นในเรื่องปัจจัยการเลี้ยงดู การเฝ้าสังเกตและการความใกล้ชิดของผู้ปกครอง โดยเพิ่มในกระบวนการจัดทำแผนในเรื่องของผลที่ได้จากการศึกษารound 2 นี้ในโครงการอำเภออานามย์เจริญพันธ์

2. การศึกษาแบบวิจัยเชิงทดลองเรื่องของปัจจัยการเลี้ยงดู การเฝ้าสังเกตและการความใกล้ชิดของผู้ปกครองกับการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวในชุมชนที่ต้องการศึกษารound 2 นี้

เอกสารอ้างอิง

- กฤตติยา อาชวนิจกุลและวราภรณ์ แซ่สนิท. (2537). **วัยรุ่นชายไทยกับการซื้อประเวณี**. ศูนย์ศึกษาสตรี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กฤษณา ศักดิ์ศรี. (2530). **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพฯ : นิยมวิทยา.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2543). **เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม**. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์
- จริญญา นิลแพทย์. (2541). **ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารด้านเนื้อหาบันเทิงและบุคคลในวงการบันเทิงที่มีต่อทัศนคติในเรื่องความรักและเพศสัมพันธ์ของเด็กวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ วารสารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวารสารศาสตร์ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จันทร์วิภา ดิลกสัมพันธ์. (2543). **เพศศึกษา**. กรุงเทพฯ: ศิลปาบรรณาการ.
- จามรี ศรีรัตนบัลล์. (2543). **เจตคติทางบวกต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคเหนือของประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาพัฒนาการ คณะจิตวิทยาบัณฑิตวิทยาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- จิราพร มลคณประเสริฐ. (2545). **ผลของการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาต่อการรับรู้บทบาทหญิงชาย และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในระยะเริ่มเข้าสู่วัยรุ่นของนักเรียนชายและหญิง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอนาหมื่น จังหวัดน่าน**. ใน: บุปผา ศิริศรีสมบัติ, จรรยา เศรษฐบุตร, บรรณาธิการ. รายงานวิจัยโครงการพัฒนางานวิจัยด้านเพศภาวะมิติทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ชุดที่ 2. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคมมหาวิทยาลัยมหิดล.
- ฉวีวรรณ สุขพันธ์โพธาราม. (2527) **พัฒนาการวัยรุ่นและบทบาทครู**. กรุงเทพฯ: มิตรนราการพิมพ์.
- ชินานาฏ จิตดารมณ. (2545). **ผลของการใช้โปรแกรมฝึกทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในครอบครัวที่มีบุตรวัยรุ่น**. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวช บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ฐนสจันทร์ วงศ์สุวรรณ. (2547). **การพูดเพื่อการพัฒนาบุคลิกภาพ**. กรุงเทพฯ: หจก.เทคนิค 19.
- ทัตดาว ลิ้มพะสุต. (2543). **แบบแผนการอบรมเลี้ยงดูและสัมพันธ์ภาพในครอบครัว**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- เทอดศักดิ์ เดชคง, (2542). **ความฉลาดทางอารมณ์กับการศึกษายุคใหม่**. วารสารวิชาการ. 2(1), 62-65

- ชร สุนทรายุทธ. (ม.ป.ป.). **หลักการและทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา ชลบุรี** : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นงลักษณ์ ปรีชาดิเรก. (2546). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรึกษาพูดคุยระหว่างมารดากับบุตรในครอบครัวไทย. *วิทยานิพนธ์สาขาประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*
- นรมนต์ มหาศิริมงคล. (2548). **ปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อการสื่อสารเรื่องเพศของวัยรุ่นตอนต้น** วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเพศศาสตร์ (สหสาขาวิชา) บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- บุญศรี ปราบณศักดิ์ และ ศิริพร จิรวัดน์กุล. (2536). **การสื่อสารเพื่อคุณภาพการพยาบาล**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เบญจพร ปัญญาขง.(2537). **การสื่อสารในครอบครัว**. *จุลสารศูนย์สุขวิทยาจิต*, 1(1). 88-93.
- ปรมะ สตะเวทิน. (2540). **หลักและทฤษฎีทางสื่อสาร**. กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช .
- ประวิต ชัยยะเกิด. (2549). **ความคาดหวังในการดื่มแอลกอฮอล์ของผู้ติดสุราที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลสวนปรุง จังหวัดเชียงใหม่**. การค้นคว้าแบบอิสระ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวช บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พรรณพิมิล หล่อตระกูล. (2552). **สลดเด็ก ป.โตดตีหมาตัวตายเครียดพ้อห่านเล่นเกมส์**. [ระบบออนไลน์].แหล่งที่มา <http://www.compgamer.com/readnews.php>. (3 ตุลาคม 2557)
- พรฤดี นิธิรัตน์. (2549). **เพศศึกษาระหว่างพ่อกับลูกในครอบครัวไทย**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา (17 สิงหาคม 2558)
- พรเพ็ญ สุวรรณเดชา และคณะ.(2548).**ความรู้เรื่องเพศศึกษาและความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดปัตตานี**. ว.สงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ปีที่ 11 ฉบับที่ 4 ต.ค. – ธ.ค. 2548.
- พัทธศักดิ์ มนต์ไชสง. (2531). **การศึกษาความรู้และความต้องการด้านเนื้อหาเพศศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พิชญ์สินี พงษ์จงมิตร.(2545). **การเปิดรับข่าวสาร ความรู้และพฤติกรรมทางเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร**.วิทยานิพนธ์ นิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

- พิชัย ไทยอุดม. (2540). การประยุกต์แนวคิดทักษะชีวิตศึกษาในการสอนเพศศึกษาแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดปราจีนบุรี. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาพยาบาลสาธารณสุข บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ภาวดี บุญเพิ่ม. (2544). การสอนเพศศึกษาของครอบครัวที่มีบุตรวัยรุ่น. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- มธุรดา เจริญทวีทรัพย์.(2545) แนวทางในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาในครอบครัว. วิทยานิพนธ์ นิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มลจินทร์ เกียรติสังวร. (2542). ปัจจัยที่มีผลต่อการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาของมารดาแก่บุตรหลานวัยรุ่น อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล สาขาวิชานามัยครอบครัว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์. (2539).การพัฒนาครอบครัว. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์พริ้นติ้งเอนด์พับลิชชิ่ง.
- ยุทธพงศ์ วีระวัฒน์ตระกูล. (2541). การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น. ศรีนครินทร์เวชสาร, 13(2), 112-116
- วรรณิ์ เดียววิเศษ และคณะ. (2554). ความเชื่อเกี่ยวกับการสื่อสารเรื่องเพศระหว่างผู้ปกครองและวัยรุ่นในครอบครัวไทย. วารสารสาธารณสุขมหาวิทยาลัยบูรพา.
- วรรณวิมล สุรินทร์ศักดิ์. (2546). การมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานของวัยรุ่น. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาการพัฒนา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วรัญญา กุลคิลก. (2541). ทศนคติในเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของนิสิตมหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ สังคมวิทยามหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาการภาควิชาสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วรางคณา เดชสวนะ.(2550). รูปแบบการสื่อสารใน ครอบครัวที่มีผลต่อความรู้ และทัศนคติในเรื่องการดูแลสุขภาพตนเอง : ศึกษาเฉพาะ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. วิทยานิพนธ์ วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วันทนีษ์ วาสิกะสิน และคณะ.(2540). ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเพศศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วัลยา ธรรมพนิชวัฒน์. (2553). เพศศึกษาสำหรับวัยรุ่นไทย. วารสารสภาการพยาบาล.
- วิรัช ลภีรัตนกุล.(2546). การประชาสัมพันธ์. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.

- ศรีทวีวัฒน์.(2552). การพัฒนาศักยภาพพ่อแม่เพื่อสอนเรื่องเพศให้ลูก. สงขลา:นครินทร์เวชสาร.
- ศรีสุดา วรรณเจริญ. (2548). ทักษะการมีเพศสัมพันธ์และการวางแผนครอบครัวของนักศึกษา
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงในจังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศิริพร วงศ์ชัย. (2546). ทักษะการต่อโรคเอดส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศูนย์เครือข่ายวิชาการเพื่อสังเกตการณ์และวิจัยความสุขชุมชน มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ.(2552). รายงาน
ผลการสำรวจเรื่องความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเพศของเด็กและเยาวชนไทย :
กรณีศึกษาเด็กและเยาวชนไทยอายุ 9 - 18 ปี ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ ขอนแก่น
ชลบุรี และสงขลา.
- สมควร ใจกระจ่าง. (2542). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นชายเขาเผ่าม้ง. วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการส่งเสริมสุขภาพ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมภพ เรื่องตระกูล. (2547). ความเครียดและอาการทางจิตเวช. กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์.
สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์.(2555). [ระบบออนไลน์].แหล่งที่มา www.chiangmaihealth.com.
(6 ตุลาคม 2557)
- สมสมัย โคตรชุม. (2547). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการสอนเพศศึกษาของบิดามารดา นักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดอำนาจเจริญ. วิทยานิพนธ์ เกษศาสตรมหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุชา จันท์เอม. (2540). จิตวิทยาพัฒนาการ. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุชาติ โสมประยูร และวรรณ โสมประยูร.(2543). เพศศึกษา. พิมพ์ครั้งที่5. กรุงเทพมหานคร :
ไทยวัฒนาพานิช.
- สุนิตย์พัชร์พัฒนา. (2547). พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นในอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย. ภาคนิพนธ์
คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุพัตรา ศรีวณิชชากรและคณะ.(2554).การเฝ้าระวังพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวีใน 7
กลุ่มประชากรเป้าหมายพื้นที่กรุงเทพมหานคร. สถาบันพัฒนาสุขภาพอาเซียน
มหาวิทยาลัยมหิดล กองควบคุมโรคเอดส์ วัณโรคและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์
สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร.
- สุพัตรา สุภาพ. (2529). สังคมวิทยา. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.

- สุริย์พร กฤษเจริญ, กอบแก้ว สุวรรณ. (2545). การรับรู้บทบาทหญิงชายและมิติทางเพศของผู้ป่วย มะเร็งปากมดลูกและสามี. ใน: จรรยา เศรษฐบุตร, บุปผา ศิริรัศมี, บรรณาธิการ .รายงาน การวิจัยด้านเพศภาวะมิติทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ชุดที่ 1. นครปฐม: สถาบันวิจัย ประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุริย์พร กฤษเจริญ, กัญจน์ พลอินทร์, จูติพร อิงคदारวงศ์ และคณะ. (2551). การสอนเรื่องเพศของ พ่อแม่และความต้องการเรียนรู้เรื่องเพศของลูก. สงขลา นครินทร์เวชสาร.
- สุริรัตน์ สมบัติกำไร. (2550). การปรับตัวทางสังคมของนักเรียนชนเผ่าในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ เชียงใหม่ : กรณีศึกษาชนเผ่าปกากะญอ. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เสถียร อัทภูมิ. (2549). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีพฤติกรรมทางเพศของนักศึกษาวัยรุ่นที่เรียน สายอาชีพ อำเภอเมืองจังหวัดยะลา. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดยะลา.
- อรวรรณ ปิลันธน์โอวาท. (2529). การสื่อสารเพื่อเด็กและเยาวชนไทย: การสื่อสารในครอบครัว. ภาควิชาวาทวิทยาและการสื่อสารการแสด คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาภาพร เฒ่าวัฒนา. (2552). การป้องกันพฤติกรรมเสี่ยง ทางเพศของวัยรุ่น: การมีส่วนร่วมของ ครอบครัว โรงเรียนและชุมชน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์โนเบิล.
- อารียา นุชอนงค์. (2541). ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวกับความก้าวร้าวของ วัยรุ่น. วิทยานิพนธ์คณะศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์.
- อุมาพร ตรังคสมบัติ. (2542). จิตบำบัดและการให้คำปรึกษาครอบครัว. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: ชันด์การพิมพ์
- อุมาพร ตรังคสมบัติ. (2547). สร้าง EQ ให้ชีวิตคู่. กรุงเทพฯ: ชันด์การพิมพ์. ดวงใจ กสานติกุล. (2536). ตาราจิตเวชศาสตร์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อุมาภรณ์ ภัทรวานิชย์. (2540). การใช้สื่อเพื่อปรับเปลี่ยนความคิดเห็นและพฤติกรรมทางเพศของ วัยรุ่น. รายงานการวิจัย สถาบันวิจัยประชากรและสังคม, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- Aspy,C.B., Vesely, S.K, Oman, R.F. et al.(2007). ‘parental communication and youth sexual behavior.’ Journal of Adolescence 30:449-46
- Badran, I. G. (1995). Knowledge, attitude and practice the three pillars of excellence and wisdom: a place in the medical profession. Eastern Mediterranean Health Journal, 1,8-16

- Castiglia, P. T. and Harbin, R. E. (1992). **Child health care : Process and practice. Philadelphia, PA: J.B.Lippincott.**
- Christensen, B. L. and Kockrow, E. (2003). **Foundations of nursing.** St. Louis, MO: Mosby.
- Dilorio C, Kelley M, Hockenberry EM. **Communication about sexual issues: mothers, fathers, and friends.** Journal of Adolescent Health 1999; 24: 181-189.
- Gazala Yasmin1(2014). **Teenage Pregnancy - Its Impact on Maternal and Fetal Outcome.** International Journal of Scientific Study March 2014.
- LefkowitzES, Kahlbaugh P, Kit-fong AT, Sigman M. **Longitudinal study of AIDS Conversations between Mothers and Adolescents.** AIDS Education and Prevention1998; 10: 351-365.
- Lezin, N.,Rolleri, L., Bean, S. & Taylor , J. (2003). **Parent-Child Connectedness: Implications for Research, Interventions, and Positive Impacts on Adolescent.** Resource Center for Adolescent Pregnancy Prevention, ETR Associates. Available from: <http://www.etr.org/research/litreview.pdf> [2015, January 16]
- Madkour AS, Farhat T, Halpern CT, Godeau E, Gabhainn SN.(2010). **Early adolescent sexual initiation as a problem behavior: A comparative study of five nations.** J Adolesc Health , 47:389-98.
- Metzler CW, Noell J, Biglan A, Ary D, Smolkowski K. **The social context for risky sexual behavior among adolescents.** J Behav Med 1994; 17: 419-38.
- Neal S, Matthews Z, Frost M, Fogstad H, Camacho AV, Laski L. (2012). **Childbearing in adolescents aged 12–15 in low resource countries: a neglected issue.** New estimates from demographic and household surveys in 42 countries. Acta Obstet Gynecol Scand, 91:1114–1118.
- Patta T, Nuchanat M.(2007). **The relationship between emotional quotients and sexual behavior among adolescent in Bangkok.** Thai Mental Health J ,15(1): 22. Thai.
- Pender, N.J. (1996). **Health promotion in nursing practice.** (3, nd .ed.). U.S.A: Appleton & Lange.
- Peterson, R. (1999). **Families first key to successful family functioning: communication.** Publication Number 350-092. Retrieved December 18, 2006, from [http:// ext.vt.edu/ pubs/family](http://ext.vt.edu/pubs/family).
- Rogers, E. M. (1978). **Traditional midwives as family planning communication in Asia.** Honolulu: The East West Communication Institute.

Rosenthal D, Feldman SS. **The Importance of importance: adolescents perceptions of parental communication about sexuality.** Retrieved January 8, 2003 from <http://www.idcalibrary.com>

Schouten BC, van den Putte B, Pasmans M, Meeuwesen L.(2007). **Parent-adolescent communication about sexuality:** the role of adolescents beliefs, subjective norm and perceived behavioral control. *Patient Educ Couns* ,66(1) : 75-83

Tasnavites P. (2003). Predictors of adolescent sexual attitudes towards pre-marital sex : the influence of psychosocial and socio-cultural factors. *J Demograph*;19:1-16”

World Health Organisation.(2001). **Copenhagen: reproductive health/pregnancy programme.** WHO regional strategy on sexual and reproductive health [Internet]. [cited 2010 March 16]. Available from: <http://www.euro.who.int/document/e74558>.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาคผนวก

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

แบบสัมภาษณ์ ปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย
ในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับนักเรียนมากที่สุด หรือเติมข้อความ
ลงในช่องว่าง

1. เพศ 1. ชาย 2. หญิง
2. อายุ.....ปี
3. กำลังศึกษาในชั้น 1. มัธยมศึกษาปีที่ 4 2. มัธยมศึกษาปีที่ 5 3. มัธยมศึกษาปีที่ 6
4. จำนวนพี่น้องทั้งหมด (รวมตนเอง).....คน
  - เป็นเพศชาย.....คน
  - เป็นเพศหญิง.....คน
5. รายได้ของผู้ปกครอง.....บาท/เดือน
6. ศาสนา
  - 1 พุทธ 2 คริสต์
  - 3 อิสลาม 4 อื่นๆ โปรดระบุ.....
7. เชื้อชาติ
  - 1 ไทย 2 อาข่า
  - 3 จีนยูนาน 4 ลีซู
  - 5. ลาหู่ 6. ม้ง
  - 7. ไทยใหญ่ 8. ปกาเกอญอ
  - 9. ปะหล่อง 10. อื่นๆ โปรดระบุ.....

8. นักเรียนอาศัยอยู่กับผู้ปกครองคนใดบ้าง

☐ 1 บิดาและมารดา	☐ 2 พ่อและแม่เลี้ยง
☐ 3 พ่อแม่บุญธรรม	☐ 4 แม่และพ่อเลี้ยง
☐ 5 บางครั้งอาศัยอยู่กับแม่และบางครั้ง	☐ 6 ปู่/ย่า/ตา/ยาย หรือญาติผู้ใหญ่อื่นๆ
อาศัยอยู่กับพ่อซึ่งทั้งสองคนแยกกันอยู่ ที่เป็นผู้เลี้ยงดูนักเรียนมา	
☐ 7 พ่อหรือแม่ คนใดคนหนึ่ง	☐ 8 อื่นๆ ไปกระบวน.....
- เพียงคนเดียว

9. จากคำตอบในข้อที่ 8 มีผู้ปกครองเพศใดบ้าง (เลือกตอบเพียง 1 ข้อ และ โปรดระบุเพียงเพศละ 1 ท่าน)

- 1 มีเฉพาะผู้ปกครองหญิง มีความเกี่ยวข้องกับนักเรียน คือ.....
- 2 มีเฉพาะผู้ปกครองชาย มีความเกี่ยวข้องกับนักเรียน คือ.....
- 3 มีทั้งผู้ปกครองหญิง มีความเกี่ยวข้องกับนักเรียน คือ.....
และผู้ปกครองชาย มีความเกี่ยวข้องกับนักเรียน คือ.....

10. นักเรียนไปถึง โรงเรียนเวลา.....น. และกลับจากโรงเรียนถึงบ้านเวลา.....น.

11. หากนักเรียนต้องการปรึกษาเรื่องเพศนักเรียนจะปรึกษาใคร(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1.บิดา	☐ 2.มารดา	☐ 3.ปู่/ย่า/ตา/ยาย
☐ 4.พี่/น้องร่วมบิดามารดา	☐ 5.ญาติผู้ใหญ่	☐ 6.ครู
☐ 7.เพื่อน	☐ 8.อื่นๆระบุ.....	

12. หากนักเรียนมีปัญหาเรื่องอื่นๆต้องการนักเรียนปรึกษาใคร(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1.บิดา	☐ 2.มารดา	☐ 3.ปู่/ย่า/ตา/ยาย
☐ 4.พี่/น้องร่วมบิดามารดา	☐ 5.ญาติผู้ใหญ่	
☐ 6.ครู	☐ 7.เพื่อน	☐ 8.อื่นๆระบุ.....

13. นักเรียนได้รับความรู้เรื่องเพศจากแหล่งใด(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1.โทรทัศน์	☐ 2.วิทยุ	☐ 3. นิตยสาร/วารสารต่างๆ
☐ 4.อินเทอร์เน็ต	☐ 5.สื่อพิมพ์ต่างๆ	☐ 6. โรงเรียน
☐ 7.ตำราเรียน	☐ 8.บิดา/มารดา	☐ 9.แฟน
☐ 10. เพื่อน	☐ 11. อื่นๆ.....	

14. นักเรียนใช้อินเทอร์เน็ตหรือไม่

1. ไม่ใช่
2. ใช่

15. นักเรียนใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อประโยชน์ใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1. รับ-ส่งอีเมล	☐ 2. เล่น line, Facebook, Instagram
☐ 3. เล่นเกมส์	☐ 4. ค้นหาข้อมูล
☐ 5. อ่านข่าวบันเทิง	☐ 6. อ่านข่าวการเมือง
☐ 7. อ่านข่าวสารทั่วไป	☐ 8. ดูหนัง/ ฟังเพลง
☐ 9. อื่นๆ ระบุ.....	

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยด้านการเลี้ยงดู การเฝ้าสังเกต ความใกล้ชิดของผู้ปกครอง

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างหลังข้อความที่ตรงกับนักเรียนมากที่สุด

ข้อ	ปัจจัยด้านการเลี้ยงดู การเฝ้าสังเกต ความใกล้ชิดของผู้ปกครอง	ใช่	ไม่ใช่
1	ผู้ปกครองเข้มงวดในเรื่องกฎเกณฑ์ ระเบียบวินัยของนักเรียน		
2	ผู้ปกครองให้คำแนะนำในเรื่องต่างๆ เมื่อนักเรียนต้องการคำปรึกษาอยู่เสมอ		
3	ผู้ปกครองสร้างบทลงโทษเมื่อนักเรียนทำผิดกฎเกณฑ์ ระเบียบวินัย		
4	ผู้ปกครองเข้มงวดเรื่องการใช้เครื่องมือสื่อสารที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้ เช่น smart phone, notebook, computer เป็นต้น		
5	ผู้ปกครองปล่อยให้ให้นักเรียนทำทุกอย่างได้โดยไม่เคยตามควบคุมดูแล		
6	ผู้ปกครองตัดสินใจให้นักเรียนในทุกเรื่องและไม่สามารถปฏิเสธได้		
7	นักเรียนรู้สึกอบอุ่นเสมอเมื่ออยู่ใกล้ชิดผู้ปกครอง		
8	ผู้ปกครองรับฟังเหตุผลของการกระทำของนักเรียนอยู่เสมอ		
9	ผู้ปกครองเชื่อมั่นในตัว of นักเรียน		
10	ผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับกิจกรรมทางโรงเรียนของนักเรียน		
11	ผู้ปกครองติดตาม และสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเป็นประจำ ว่าอยู่ไหน กับใคร		
12	ผู้ปกครองมีเวลาว่างในการพูดคุยและทำกิจกรรมร่วมกับนักเรียน		
13	ผู้ปกครองให้ความสนใจต่อกิจกรรมทั้งในและนอกโรงเรียนของนักเรียน		
14	ผู้ปกครองให้ความสนใจในเรื่องการคบเพื่อนของนักเรียน		
15	ผู้ปกครองสนใจในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับญาติ		
16	ผู้ปกครองเข้ามาจัดการและควบคุมเรื่องส่วนตัวของนักเรียนมากเกินไป		
17	ผู้ปกครองให้ความใกล้ชิด ผูกพันกับนักเรียน		
18	ผู้ปกครองให้ความเป็นกันเองกับนักเรียน		
19	ผู้ปกครองให้ความสำคัญในวันสำคัญของครอบครัวเช่น วันเกิดของคนในครอบครัว วันขึ้นปีใหม่ วันสงกรานต์ เป็นต้น		
20	ผู้ปกครองกับนักเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน		

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างหลังข้อความที่ตรงกับนักเรียนมากที่สุด

ข้อ	ประเด็นการสื่อสาร	สื่อสารเป็นประจำ	สื่อสารเป็นบางครั้ง	ไม่เคยสื่อสาร
1	ผู้ปกครองได้พูดคุย/ให้คำปรึกษาเรื่องการวางตัวให้เหมาะสมกับบทบาททางเพศของตัวเอง เช่น การแต่งกาย การพุดจา เป็นต้น			
2	ผู้ปกครองได้พูดคุย/ให้คำปรึกษาเรื่องการเปลี่ยนแปลงของร่างกายเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น (หน้าอกขยาย ขนที่ขึ้นตามที่ต่างๆบนร่างกาย เสียงแตก กลิ่นตัว ประจำเดือน ผื่นเปื่อยก การเปลี่ยนแปลงของอวัยวะเพศ)			
3	ผู้ปกครองได้พูดคุย/ให้คำปรึกษาเรื่องการดูแลตัวเองเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น เช่น การจัดการความต้องการทางเพศ การรักษาความสะอาดของร่างกาย เป็นต้น			
4	ผู้ปกครองได้พูดคุย/ให้คำปรึกษาเรื่องวิธีดูแลรักษาทำความสะอาดอวัยวะเพศ			
5	ผู้ปกครองได้พูดคุย/ให้คำปรึกษาเรื่องการเกิด การปฏิสนธิ และการตั้งครรภ์			
6	ผู้ปกครองได้พูดคุย/ให้คำปรึกษาเรื่องวิธีการคุมกำเนิด (ยาเม็ดคุมกำเนิด ยาฉีด ถุงยางอนามัย)			
7	ผู้ปกครองได้พูดคุย/ให้คำปรึกษาเรื่องวิธีการป้องกันโรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์อื่นๆ			
8	ผู้ปกครองได้พูดคุย/ให้คำปรึกษากฎหมายและบทลงโทษของการทำแท้ง			
9	ผู้ปกครองได้พูดคุย/ให้คำปรึกษาเรื่องการวางตัวกับคู่อรักเมื่อคิดจะมีคู่อรักหรือมีคู่อรักอยู่แล้ว			
10	ผู้ปกครองได้พูดคุย/ให้คำปรึกษาเรื่องการวางตัวกับเพื่อนต่างเพศที่ไม่ใช่คู่อรัก			

ข้อ	ประเด็นการสื่อสาร	สื่อสารเป็นประจำ	สื่อสารเป็นบางครั้ง	ไม่เคยสื่อสาร
11	ผู้ปกครองได้พูดคุย/ให้คำปรึกษาเรื่องการเลือกคู่ครองที่เหมาะสม			
12	ผู้ปกครองได้พูดคุย/ให้คำปรึกษาเรื่องร่างกายของเราเรื่องระบบสืบพันธุ์ชาย/หญิง			
13	ผู้ปกครองได้พูดคุย/ให้คำปรึกษาเรื่องความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างเพศเดียวกัน (ชายรักชาย หญิงรักหญิง)			
14	ผู้ปกครองได้พูดคุย/ให้คำปรึกษาเรื่องการมีคูรักรหรือการไม่มีคูรักร			
15	ผู้ปกครองได้พูดคุย/ให้คำปรึกษาเรื่องความรักและความผิดหวัง			
16	ผู้ปกครองได้พูดคุย/ให้คำปรึกษาเรื่องวัยที่เหมาะสมจะมีเพศสัมพันธ์ที่เหมาะสมและปลอดภัย			
17	ผู้ปกครองได้พูดคุย/ให้คำปรึกษาแนะนำเรื่องหนังสือหรือสื่อเกี่ยวกับเรื่องเพศที่ไม่ใช่สื่อลามก			
18	ผู้ปกครองได้พูดคุย/ให้คำปรึกษาเรื่องสื่อลามกไม่เหมาะสม(หนัง/VCD/อินเทอร์เน็ต/หนังสือ/นิตยสาร/การ์ตูน			
19	ผู้ปกครองได้พูดคุยแนะนำ การระมัดระวังต่อการรับรู้เรื่องเพศกับสิ่งที่มาบนสื่อออนไลน์			
20	ผู้ปกครองได้พูดคุย/ให้คำปรึกษาเรื่องทักษะชีวิตที่ใช้ในการเอาตัวรอดจากสถานการณ์ไม่พึงปรารถนาต่างๆ เช่น การปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนหรือคนรัก การหลีกเลี่ยงหนีจากสถานการณ์เสี่ยงต่อการถูกคุกคามทางเพศ			

แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างสำหรับผู้ปกครอง

ผู้ปกครองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่.....เพศ.....อายุ.....ปี
อายุผู้ปกครอง.....ปี เชื้อชาติ.....เพศ.....
นักเรียนอาศัยอยู่กับ.....

1. ท่านได้คำปรึกษา แนะนำและพูดคุยเรื่องเพศให้กับนักเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบ
 1 ได้คำปรึกษา แนะนำและพูดคุย   2 ไม่ได้คำปรึกษา แนะนำและพูดคุย

2. “ทำไมถึงให้คำปรึกษา แนะนำและพูดคุยเรื่องเพศให้กับนักเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบ”

.....
.....
.....
.....
.....
.....

3. “ทำไมไม่ให้คำปรึกษา แนะนำและพูดคุยเรื่องเพศให้กับนักเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบ”

.....
.....
.....
.....

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาคผนวก ข
เอกสารรับรองโครงการวิจัย

เอกสารเลขที่ ๐๕๑/๒๕๕๕

เอกสารรับรองโครงการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์
Certification of Research Projects Involving Human Subjects

รับรองโดย Issued By

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Committee of Research Ethics in Public Health, Graduate School,
Chiang Mai University

โครงการวิจัย : ปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว ของนักศึกษามัธยมศึกษา
ตอนปลายในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

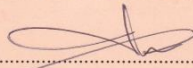
Title of Project : Factor Influence Family Communication on Sexual Issues Among Secondary
School Students in Chiang Dao District, Chiang Mai Province

หัวหน้าโครงการวิจัย : นางสาวรุ่งนภา มหาวรรณศรี

Principal Investigator : Miss.Rungnapha Mahawannasri

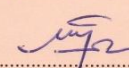
คณะกรรมการได้พิจารณาและให้ความเห็นชอบในประเด็นจริยธรรมต่อโครงการวิจัยนี้
ในวันที่ ๒๐ เดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๕

The Committee has reviewed and approved this project on 20 July 2015

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระพร สุทธากรณ์ Weeraporn Suthakorn, Ph.D.

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ Chairperson of the Committee

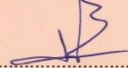
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงวุฒิ ตวงรัตน์พันธ์

Songvuth Toungtranaphan, Ph.D., P.H.

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์

Head, Graduate Committee of Public Health

รองศาสตราจารย์ ดร.เอกชัย แสงอินทร์

Akachai Sang-in, Ph.D., DIC.

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย Dean, Graduate School

ภาคผนวก ค

เอกสารคำชี้แจงข้อมูลการเข้าร่วมโครงการวิจัย

เรียน ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยทุกท่าน

ข้าพเจ้านางสาวรุ่งนภา มหาวรรณศรี นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาสาธารณสุขศาสตร์ คณะบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ โดยการศึกษาครั้งนี้จะเก็บข้อมูลจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 โดยให้นักเรียนตอบแบบสอบถาม ซึ่งจะใช้เวลาในการตอบประมาณ 20 – 30 นาที และเก็บข้อมูลจากผู้ปกครองที่ดูแลนักเรียนโดยแนวคำถามแบบมีโครงสร้างในประเด็นที่ว่า “ท่านได้พูดคุย/ให้คำปรึกษาเรื่องเพศให้กับนักเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบหรือไม่เพราะอะไร” ระยะเวลาในการตอบประมาณ 5 - 10 นาที ขั้นตอนและวิธีการศึกษาจะไม่เกิดอันตรายใดๆ ทั้งนี้ นักเรียนและผู้ปกครองที่ดูแลนักเรียนจะไม่ได้ประโยชน์โดยตรงจากการเข้าร่วมวิจัยครั้งนี้ แต่ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ทราบถึงข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการที่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจะสื่อสารเรื่องเพศกับผู้ปกครอง เพื่อนำมาใช้ในการส่งเสริมให้ผู้ปกครองเข้าใจนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย และสามารถปรับตัวเข้าหา นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายได้มากขึ้นของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

ในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้ นักเรียน ไม่ต้องระบุชื่อ-สกุล โดยผู้วิจัยจะใช้หมายเลขกำหนดรหัสในแบบสอบถามเท่านั้น แบบสอบถามที่ตอบเสร็จเรียบร้อยแล้วจะให้นักเรียนนำไปใส่ในกล่อง และเก็บอย่างมิดชิด มีเพียงผู้วิจัยเท่านั้นที่จะได้อ่านและรับทราบข้อมูล ผลการศึกษาที่ได้จะนำเสนอเป็นภาพรวมรายกลุ่ม ไม่นำเสนอเป็นรายบุคคล และจะไม่เปิดเผยรายชื่อผู้ตอบแบบสอบถามให้ทางโรงเรียนหรือบุคคลอื่นทราบในทุกกรณี

หากท่านยินดีให้ข้อมูลเพื่อการศึกษาดังกล่าว ขอความกรุณาท่านลงนามเพื่อให้ความยินยอมในใบยินยอมการเข้าร่วมในการวิจัย (Informed consent) ข้อคำถามบางข้อมีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งท่านอาจไม่อยากจะตอบแบบสอบถาม ท่านสามารถข้ามหรือยุติการตอบแบบสอบถามได้ตลอดเวลาโดยไม่มีผลกระทบใด

หากท่านมีปัญหาหรือต้องการข้อมูลเพิ่มเติมใดๆ ท่านสามารถติดต่อข้าพเจ้าโดยตรงที่ รพ.สต.บ้าน
แม่ณะ อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่หรือที่เบอร์โทรศัพท์ 095-6750787

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ให้ความร่วมมือ

ลงชื่อ.....ผู้วิจัย

(นางสาวรุ่งนภา มหาวรรณศรี)

วัน/เดือน/ปี .....

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ใบยินยอมการเข้าร่วมในการวิจัย (Informed consent)
เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย
ในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

(สำหรับนักเรียนอายุไม่ถึง 18 ปี กรอกโดยผู้ปกครอง)

ข้าพเจ้าได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการวิจัยเรื่องดังกล่าว ข้าพเจ้าเข้าใจดีว่าการเข้าร่วมในการวิจัยครั้งนี้เป็นไปด้วยความสมัครใจและข้าพเจ้าสามารถถอนตัวจากการวิจัยครั้งนี้ได้ทุกเวลา

ข้าพเจ้ายินยอมให้นักเรียนเข้าร่วมในการวิจัยครั้งนี้

ข้าพเจ้าไม่ยินยอมให้นักเรียนเข้าร่วมในการวิจัยครั้งนี้

ชื่อ-สกุล (ปกครอง)นาย/นาง/นางสาว.....

ชื่อ-สกุล (นักเรียน)ค.ญ/ค.ช.....

ชื่อโรงเรียน.....

ลายเซ็นผู้ปกครอง.....

วัน/เดือน/ปี.....

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ใบยินยอมการเข้าร่วมในการวิจัย (Informed consent)
เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย
ในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่
(สำหรับนักเรียนอายุมากกว่า 18 ปี)

ข้าพเจ้าได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการวิจัยเรื่องดังกล่าว ข้าพเจ้าเข้าใจดีว่าการเข้าร่วมในการวิจัยครั้งนี้เป็นไปด้วยความสมัครใจและข้าพเจ้าสามารถถอนตัวจากการวิจัยครั้งนี้ได้ทุกเวลา

ข้าพเจ้ายินยอมเข้าร่วมในการวิจัยครั้งนี้

ข้าพเจ้าไม่ยินยอมเข้าร่วมในการวิจัยครั้งนี้

ชื่อ-สกุล นาย/นางสาว.....

ชื่อโรงเรียน.....

ลายเซ็น.....

วัน/เดือน/ปี.....

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ใบยินยอมการเข้าร่วมในการวิจัย (Informed consent)

เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย
ในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

(สำหรับผู้ปกครอง)

ข้าพเจ้าได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการวิจัยเรื่องดังกล่าว ข้าพเจ้าเข้าใจดีว่าการเข้าร่วมในการวิจัย
ครั้งนี้เป็นไปด้วยความสมัครใจและข้าพเจ้าสามารถถอนตัวจากการวิจัยครั้งนี้ได้ทุกเวลา

ข้าพเจ้ายินยอมเข้าร่วมในการวิจัยครั้งนี้

ข้าพเจ้าไม่ยินยอมเข้าร่วมในการวิจัยครั้งนี้

ชื่อ-สกุล นาย/นาง/นางสาว.....

ลายเซ็น.....

วัน/เดือน/ปี.....

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวรุ่งนภา มหาวรรณศรี
วัน เดือน ปี เกิด	23 มีนาคม 2529
สถานที่เกิด	จังหวัดพะเยา
ประวัติการศึกษา	ปีการศึกษา 2551 สำเร็จการศึกษาปริญญาสาทรณสุขศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก
ประวัติการทำงาน	พ.ศ. 2552 - 2558 ตำแหน่งนักวิชาการสาธารณสุข โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านแม่ณะ ตำบลแม่ณะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

รับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ight © by Chiang Mai University
All rights reserved